

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 16^{ης} ΣΥΝΟΔΟΥ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2014

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ:

Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 16ης ΣΥΝΟΔΟΥ

«Πώς η οικονομική κρίση επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο των ηλικιωμένων»

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Ανδρέα Αβρααμίδη 9, 3ος όροφ. διαμ. 301, 2024 Στρόβολος – Λευκωσία

Τηλ: 22 514 786   www.volunteerism-cc.org.cy   info@volunteerism-cc.org.cy

Πύλη Εθελοντισμού: www.ethelontis.net

Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού

Λευκωσία, 2015

Πρακτικά 16^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων

Έκδοση: © Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού

Τήρηση Πρακτικών: Βουλή των Αντιπροσώπων

Επιμέλεια Έκδοσης:

Ανδρούλα Πασχαλίδου, Κλαίλια Σουρμελή-Σκοτεινού, Χρυστάλλα Τοπουζή,
Μαρία Κωνσταντίνου, Έλενα Ξενοφώντος

ISBN: 978-9963-2192-1-6 (print)

ISBN: 978-9963-2192-2-3 (online)

Αναδημοσίευση μέρους ή ολόκληρης της έκδοσης επιτρέπεται νοούμενου ότι αναφέρεται η πηγή.

Για τη συμβολή στην οργάνωση και την επιτυχία της 16ης Συνόδου, θερμές ευχαριστίες:

- ❖ στον πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Γιαννάκη Ομήρου
- ❖ στον προεδρεύσαντα της Ολομέλειας της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Σοφοκλή Φυττή
- ❖ στη κα Β. Αναστασιάδου, Γενική Διευθύντρια της Βουλής των Αντιπροσώπων και Διευθύντρια της Υπηρεσίας Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.
- ❖ στην αναπληρώτρια Διευθύντρια της Υπηρεσίας των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών κα Ε. Ηλιάδη και το προσωπικό της Υπηρεσίας Κοινοβουλευτικών Επιτροπών της Βουλής των Αντιπροσώπων
- ❖ στα μέλη του προσωπικού της Βουλής των Αντιπροσώπων για την προσφορά διαφόρων υπηρεσιών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο θεσμός της Βουλής των Γερόντων.....

Διαδικασίες για τη διοργάνωση της 16^{ης} Συνόδου.....

Ημερήσια Διάταξη 16^{ης} Συνόδου.....

Πρακτικά 16^{ης} Συνόδου.....

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

Το Επαρχιακό Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού Λευκωσίας (ΕΣΣΕ), με την ευκαιρία της ανακήρυξης του Διεθνούς Έτους Ηλικιωμένων το 1999, οργάνωσε και λειτούργησε για πρώτη φορά τη Βουλή των Γερόντων με σκοπό να συμβάλει στην προώθηση των στόχων του Διεθνούς Έτους.

Το 2001, με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του ΕΣΣΕ Λευκωσίας και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων που είχε συσταθεί, η ευθύνη λειτουργίας και συντονισμού του θεσμού της Βουλής των Γερόντων ανατέθηκε στο Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού (ΠΣΣΕ), με κύριο στόχο τη διεύρυνση και αναβάθμιση της Βουλής των Γερόντων σε παγκύπρια κλίμακα.

Ως θεσμός, η Βουλή των Γερόντων συμβάλλει ενεργά στον κοινωνικό προβληματισμό και στην προώθηση των διαφόρων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Τρίτη Ηλικία στην Κύπρο.

Η Βουλή των Γερόντων συνεδριάζει μία φορά τον χρόνο στην Αίθουσα Συνεδριάσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων, με την παρουσία μελών της Νομοθετικής και Εκτελεστικής Εξουσίας και άλλων παρατηρητών.

Αποτελείται από 56 βουλευτές, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει το 63ο έτος της ηλικίας τους και εκπροσωπούν Παγκύπρια οργανωμένα σύνολα, που ασχολούνται με την ευημερία των ηλικιωμένων.

Για την προώθηση των θεμάτων που απασχολούν τις ετήσιες εργασίες της Βουλής των Γερόντων, αναφορικά με την Τρίτη Ηλικία, λειτουργούν δύο επιτροπές. Η Επιτροπή Υγείας και η επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

- **Λειτουργία Συντονιστικού Σώματος** της Βουλής των Γερόντων από το ΠΣΣΕ
- **Προώθηση πρακτικών και αιτημάτων** των Συνόδων της Βουλής των Γερόντων στους αρμόδιους φορείς
- **Συνεχής προσπάθεια διεύρυνσης** της Βουλής των Γερόντων
- **Ετοιμασία καταλόγου 56 βουλευτών** κάθε δυο χρόνια
- **Λειτουργία Επιτροπών Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας**, για επεξεργασία των θεμάτων και των εκθέσεων των Συνόδων από τους προέδρους των Επιτροπών Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας
- **Προκαταρκτική Συνεδρία των Επιτροπών της Βουλής των Γερόντων** στη Βουλή των Αντιπροσώπων, για μελέτη και διαμόρφωση των τελικών εκθέσεων με την παρουσία εκπροσώπων του ΠΣΣΕ, αρμοδίων Υπουργείων, Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, εκπροσώπων του Συντονιστικού Σώματος και μελών των Επιτροπών Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων
- **Διοργάνωση Συνόδου της Βουλής των Γερόντων** στη Βουλή των Αντιπροσώπων

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ 16^{ΗΣ} ΣΥΝΟΔΟΥ

Ο Πρόεδρος της Βουλής των Γερόντων ανακοινώνει στα αξιότιμα μέλη ότι η ημερήσια διάταξη της συνεδρίας της 16^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων, για την

Παρασκευή, 14 Νοεμβρίου 2014, στις 10:00 πμ το πρωί,

έχει ως ακολούθως:

Χαιρετισμός και κήρυξη των εργασιών της 16^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων από τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. **Γιαννάκη Λ. Ομήρου**

1. Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων, κ. **Σταύρο Ολύμπιο**.
2. Χαιρετισμός από τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κ. **Ανδρέα Ασσιώτη**.
3. Χαιρετισμός από τον Υπουργό Υγείας, **Δρ. Φίλιππο Πατσαλή**.
4. Χαιρετισμός από τον Επίτροπο Εθελοντισμού και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, κ. **Γιάννη Γιαννάκη**.
5. Χαιρετισμός από τον πρόεδρο της Κυπριακής Παιδοβουλής, κ. **Φλωρέντζο Κούτα**.

Διάλειμμα

6. Έκθεση της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων για το θέμα «**Πώς η οικονομική κρίση επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο των ηλικιωμένων**», σε θέματα που αφορούν την υγεία.
7. Έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων για το θέμα «**Πώς η οικονομική κρίση επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο των ηλικιωμένων**», σε θέματα που αφορούν την κοινωνική πρόνοια.

(Συζήτηση και έγκριση της έκθεσης).

Πρακτικά της Βουλής των Γερόντων

16^Η ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνεδρίαση 14^{ης} Νοεμβρίου 2014

(Ωρα έναρξης: 10.10 π.μ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: (Γ. ΟΜΗΡΟΥ) Καλημέρα σας. Παρακαλώ τους γραμματείς να διαπιστώσουν κατά πόσο υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ: Καλημέρα σας. Υπάρχει απαρτία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Υπουργέ Υγείας, κύριε Γενική Διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, κύριε Πρόεδρε του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων, αγαπητέ Πρόεδρε της Κυπριακής Παιδοβουλής, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σεβαστά μέλη της Βουλής των Γερόντων,

Αγαπητοί προσκεκλημένοι, είναι με ιδιαίτερη χαρά που προσφωνώ και τη φετινή σας Σύνοδο, που διανύει το δέκατο έκτο έτος της ζωής της, ένα θεσμό που καθιερώθηκε και στεριώθηκε μέσα στην κυπριακή κοινωνία. Όμως σήμερα έχουμε ένα καθήκον. Να αποτίσουμε φόρο τιμής και να μνημονεύσουμε τη μεγάλη προσφορά ενός πρωτοπόρου της Βουλής των Γερόντων που μας έφυγε, να μνημονεύσουμε τον Αντώνη Πρωτοπαπά, ο οποίος υπήρξε για σειρά ετών Πρόεδρος της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων. Γι' αυτό να σας καλέσω να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή.

(Τήρηση μονόλεπτης σιγής)

Αιωνία του η μνήμη!

Η φετινή Σύνοδος θέτει ξανά επί τάπητος για δεύτερη συνεχή χρονιά και πιο επιτακτικά και λεπτομερειακά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι μας, προβλήματα παλαιότερα αλλά και νεότερα, που εντείνονται κυρίως ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που βιώνουμε όλοι.

Εκφράζω επίσης την ικανοποίησή μου για το γεγονός ότι και φέτος τις εργασίες της Βουλής των Γερόντων παρακολουθεί και ο Πρόεδρος της Κυπριακής Παιδοβουλής, που θα απευθύνει χαιρετισμό. Σημειώνω ότι αυτό είναι ένα ελπιδοφόρο γεγονός, αφού τόσο οι νέοι όσο και οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμπολίτες μας πορεύονται από κοινού, ο καθένας στο δικό του μετερίζι, με στόχο το καλό του τόπου και τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών ζωής για όλους τους συμπολίτες μας.

Κάθε Σύνοδος της Βουλής των Γερόντων δίνει ξανά το βήμα στους μεγαλύτερους συμπολίτες μας να αναπτύξουν το δικό τους προβληματισμό και να αφουγκραστούν τη φωνή των άμεσα επηρεαζόμενων, ώστε να τους διασφαλίζεται ενεργός ρόλος στις κοινωνικές, οικονομικές και άλλες εξελίξεις. Κάθε χρόνο αντλούμε διδάγματα μέσα από τις προσωπικές σας μαρτυρίες αλλά και τα βιώματά σας και αυτό επιτάσσει στην πολιτεία, στην ευρύτερή της έννοια, το καθήκον για συνεχή προσπάθεια και δράση, με στόχο να διασφαλίζει συνθήκες ικανοποιητικής ποιότητας ζωής και αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι η οικονομική κρίση δημιούργησε πολλαπλά προβλήματα στον τόπο μας και έπληξε ιδιαίτερα τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Οι συνέπειες του μνημονίου δεν άφησαν κανένα συμπολίτη μας ανεπηρέαστο και ιδιαίτερα τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας. Σ' αυτούς τους ανθρώπους η κοινωνία μας οφείλει την ύπαρξη και τη συνέχειά της και πρέπει όλοι να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων

και να συμβάλουμε αποφασιστικά, τουλάχιστον για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της καθημερινότητας αυτών των ανθρώπων και την ανακούφιση από προβλήματα που τους ταλανίζουν καθημερινά, στο μέτρο του δυνατού. Ακόμα δε περισσότερο να τους δώσουμε ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων αφουγκράζεται διαχρονικά τα προβλήματα των ηλικιωμένων μας και δίνει βήμα για διάλογο. Με την ευκαιρία αυτή να σας υπενθυμίσω ότι πολύ πρόσφατα, στις 17 Οκτωβρίου 2014, στη Βουλή έλαβε χώρα η Δ΄ Ειδική Σύνοδος της Κοινωνίας των Πολιτών, με θέμα τις κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις στη χώρα μας και ιδιαίτερα όσον αφορά τις εθελοντικές/μη κυβερνητικές οργανώσεις, ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης.

Το σημερινό θέμα που τίθεται προς συζήτηση θα δώσει βήμα για προβληματισμό, ανταλλαγή απόψεων, αλλά και συνεργασία προς το σκοπό απάμβλυνσης, αν δεν καταστεί δυνατή η επίλυση, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας. Επίσης, η Σύνοδος αυτή θα πρέπει να προχωρήσει ένα βήμα παραπέρα για να καταγραφούν περαιτέρω εισηγήσεις και να αναληφθούν από τους αρμόδιους δράσεις για βελτίωση της ζωής των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας.

Με την ευκαιρία αυτή θέλω να χαιρετίσω τις προσπάθειες που καταβάλλονται από πλευράς των Υπουργείων Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Οικονομικών, του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων, των εθελοντικών/μη κυβερνητικών οργανώσεων, καθώς και τόσων άλλων φορέων, για την υιοθέτηση πολιτικών και δράσεων που στοχεύουν στην ικανοποίηση των πάγιων αιτημάτων της Βουλής των Γερόντων.

Υπογραμμίζω παράλληλα ότι και η Βουλή των Αντιπροσώπων είναι έτοιμη να αναλάβει δράσεις, στο μέτρο που της επιτρέπουν οι υποχρεώσεις και δεσμεύσεις από το μνημόνιο και οι αρμοδιότητές της, εντός του πλαισίου του συντάγματος, για να συνδράμει και να προωθήσει τέτοιες νομοθετικές ρυθμίσεις, ώστε να απαμβλυνθούν τα προβλήματα των ηλικιωμένων μας. Η είσοδος της Βουλής θα είναι πάντα ανοικτή για τους ηλικιωμένους συμπολίτες μας.

Η προσπάθεια όλων πρέπει να είναι κοινή και σας διαβεβαιώνω ότι τόσο εγώ προσωπικά όσο και τα υπόλοιπα μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων θα είμαστε αρωγοί στο έργο και στις διεκδικήσεις σας, όπως αυτό γίνεται αδιάλειπτα εδώ και δεκαέξι χρόνια. Παρά ταύτα, πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζετε, δυστυχώς, δεν επιλύθηκαν ακόμη.

Εκφράζω την ικανοποίηση και το βαθύτατο σεβασμό μου για την ενεργό συμμετοχή σας στα δρώμενα του τόπου και για την πολύτιμη συνεισφορά σας και είμαι πεπεισμένος ότι οι εργασίες της Συνόδου σας θα διεξαχθούν σήμερα μέσα σ' ένα ιδιαίτερα δημιουργικό και παραγωγικό κλίμα, όπως άλλωστε συμβαίνει πάντοτε.

Εύχομαι σε όλους καλή δουλειά και κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της φετινής Συνόδου, με την ευχή οι εργασίες της να είναι παραγωγικές και να δώσουν απαντήσεις στα προβλήματα των ατόμων της τρίτης ηλικίας ή έστω να απαμβλύνουν κάποια από αυτά. Προχωρούμε τώρα με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

Καλώ στο βήμα τον Πρόεδρο του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού και του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων κ. Σταύρο Ολύμπιο για τη δική του παρέμβαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ:

(ΣΤΑΥΡΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ) : Κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων, κύριε Υπουργέ Υγείας, κύριε εκπρόσωπε της Υπουργού Εργασίας, κυρίες και κύριοι βουλευτές, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, εκλεκτοί προσκεκλημένοι, αγαπητοί βουλευτές της Βουλής των Γερόντων, και πάλι επί τω αυτώ, οι πενήντα έξι αντιπρόσωποι των οργανώσεων των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας σ' αυτή τη Σύνοδο, στον υπέροχο αυτό θεσμό της Βουλής των Γερόντων, που έχει πια καταξιωθεί στη συνείδηση της κυπριακής κοινωνίας. Περισσή η χαρά και πολλές οι ελπίδες που συνοδεύουν αυτή τη σύναξη.

Πρώτα όμως τιμή και έπαινος και εκ βαθέων ευχαριστώ προς τους ηλικιωμένους μας, τους ανθρώπους εκείνους οι οποίοι με το μόχθο τους άνοιξαν και με τον ιδρώτα τους πότισαν τις αυλακιές μέσα στις οποίες απλώθηκε ο σπόρος της μελλοντικής ανάπτυξης και προόδου της Κύπρου μας. Τιμή και έπαινος στους ανθρώπους εκείνους που έστησαν την κιβωτό μέσα στην οποία διαφυλάχθηκε η πολύχυμη παράδοση και ο πολυδύναμος πολιτισμός μας. Μέσα στην οποία διαφυλάχθηκε ακόμα ακέραιη, αλώβητη και ασύλητη η πυραμίδα των διαχρονικών αξιών της ζωής μας. Γι' αυτό και σήμερα που οι ηθικές και πνευματικές αξίες βρίσκονται πεσμένες στη γη σαν τα κιτρινασμένα φύλλα του φθινόπωρου, σήμερα που βρισκόμαστε μέσα στην τρικυμία που συνθέτει η οικονομική κρίση, η ανεργία, ο φόβος, η ανασφάλεια, η απογοήτευση, η απαξίωση και προσώπων και θεσμών, μέσα σ' αυτή την τρικυμία σημείο αναφοράς και σανίδα σωτηρίας πρέπει να είναι οι ηλικιωμένοι μας. Σ' αυτούς πρέπει να απευθυνθούμε, αυτούς πρέπει να ρωτήσουμε, από το περίσσειμα του νου και της καρδιάς τους πρέπει να αντλήσουμε, για να μπορέσουμε να σταθούμε στα πόδια μας, για να ξαναβρούμε τον εαυτό μας, για να ξαναπάμε μπροστά. Γιατί; Γιατί οι άνθρωποι που μπορεί μεν να ρυτίδωσε το πρόσωπο, αλλά έχει μεστώσει ο νους και έχει

ομορφύνει η καρδιά τους, μπορεί να είναι οδοδείκτες σ' αυτή την πορεία που μας χρειάζεται αυτό τον καιρό.

Σήμερα όσο ποτέ άλλοτε πρέπει να θυμηθούμε την εποχή που οι σημερινοί ηλικιωμένοι ήταν τότε τριαντάρηδες και σαραντάρηδες και πενηντάρηδες. Και αναφέρομαι στην εποχή της εισβολής. Οι σημερινοί ηλικιωμένοι μας ήταν εκείνοι οι νέοι ή μεσήλικες τότε που μέσα σ' εκείνα τα ερείπια, σ' εκείνο το χαλασμό που έφερε η προδοσία και η τούρκικη εισβολή άντεξαν, σκούπισαν τα δάκρυά τους, αλλά ανόρθωσαν τα ερείπια και έκαναν να πρασινίσει πάλι ο τόπος μας. Γιατί; Γιατί τότε επιστράτευσαν την εργατικότητά τους, την αλληλεγγύη μεταξύ των διαφόρων ομάδων και προσώπων της κοινωνίας. Γιατί; Γιατί δούλεψαν πέρα από το προσωπικό τους καλό για το καλό της πατρίδας. Πρυτάνευσε τότε η αγάπη στον τόπο. Και γι' αυτό δημιουργήθηκε τότε, όπως το ονόμασαν, το θαύμα της οικονομίας. Και ξαναβρήκαμε τους εαυτούς μας. Και ξαναφτιάξαμε τα χαλασμένα μας.

Φτάσαμε όμως σήμερα πάλι σε μια κατάσταση, που μπορεί να μην είναι κατοχή, όμως είναι υποβάθμιση των αξιών του πολιτισμού μας και του τόπου μας. Γι' αυτό οι ηλικιωμένοι πρέπει να είναι το σημείο αναφοράς μας για να ξαναβρούμε την πρότερη θέση μας μέσα στον κόσμο. Για να ξαναδώσουμε στην πατρίδα μας τη θέση που της αξίζει.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες, σήμερα σ' αυτή τη Σύνοδο θα αναδυθούν τα προβλήματα των ηλικιωμένων, όπως έχει ήδη πει προηγουμένως ο εξοχότατος Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων. Οι ηλικιωμένοι έχουν τα αιτήματά τους και τα γενικότερα αλλά και τα ειδικότερα που προέκυψαν από την οικονομική κρίση. Όταν οι ηλικιωμένοι ζητούν κάποια πράγματα από το κράτος ή από την κοινωνία, από τους πολίτες, δεν είναι επαίτες. Δε ζητούν ικετευτικά, αλλά ζητούν με αξιοπρέπεια, με περηφάνια. Γιατί; Γιατί

οι ηλικιωμένοι μας όταν ζητούν να πάρουν σήμερα κάτι, είναι απλά μια μικρή ανάληψη από την τράπεζα της κοινωνίας στην οποία επί τόσες δεκαετίες έχουν καταθέσει τον κόπο τους και το μόχθο τους και τη γνώση τους και απ' αυτό το περίσσειμα που έχουν εκεί κατατεθειμένο, που είναι και πείρα και γνώση και προσφορά, ζητούν να πάρουν ένα μικρό μέρος. Και επιτρέψτε μου να ξαναπώ: Δεν το ζητούν ούτε με διαδηλώσεις ούτε με εξάρσεις, αλλά με σεμνότητα, όπως αξίζει στην ηλικία και όπως αξίζει και στην παράδοση την οποία κουβαλούν μαζί τους και μεταφέρουν και στα παιδιά και τα εγγόνια τους.

Γι' αυτό θερμή είναι η παράκληση και τη μεταφέρω από το βήμα αυτό της Βουλής των Αντιπροσώπων σήμερα στη 16^η Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, μεταφέρω το αίτημα να αντικριστούν τα αιτήματα των ηλικιωμένων με όσο το μεγαλύτερο δυνατό ενδιαφέρον και προσοχή. Πρέπει να επενδύσουμε στους ηλικιωμένους μας. Δεν είναι χαριστική η προσφορά. Είναι επένδυση. Γιατί οι ηλικιωμένοι μας δεν είναι οι παροδίτες της ζωής. Δεν είναι οι ξοφλημένοι άνθρωποι. Είναι εκείνοι που στέκουν ακόμα εκεί και με την προσφορά τους. Να πω κάτι περισσότερο: Με μια συμβουλή τους, με ένα καλό τους λόγο, με μια κατευθυντήρια γραμμή που θα δώσουν είτε στην οικογένεια είτε στο περιβάλλον τους. Είναι οι πολύτιμοι συμπαραστάτες και σύμβουλοι του κράτους και της κοινωνίας των πολιτών.

Θέλω να ευχαριστήσω όλες τις δημόσιες υπηρεσίες για τη συνεργασία τους με τη Βουλή των Γερόντων και τις Επιτροπές Υγείας και Πρόνοιας και να παρακαλέσω θερμά τόσο τους αξιωματούχους του κράτους όσο και τους λειτουργούς της δημόσιας υπηρεσίας να βάλουν σε προτεραιότητα αυτή την εποχή της οικονομικής κρίσης τα προβλήματα των ηλικιωμένων, των συνταξιούχων, των χαμηλόμισθων γιατί έχουν κάθε δικαίωμα οι ηλικιωμένοι να ζουν τα τελευταία χρόνια της ζωής τους με αξιοπρέπεια και τιμή. Δεν

μπορούν οι ηλικιωμένοι μας να εκλιπαρούν. Έχουν όλο το δικαίωμα να απολαύσουν το τέλος της ζωής τους ένα μικρό μέρος απ' ό,τι έχουν προσφέρει στα προηγούμενα χρόνια της ζωής τους. Εύχομαι ο Θεός να ενισχύει όλους τους βουλευτές της Βουλής των Γερόντων, όλους τους ηλικιωμένους μας που εκπροσωπούν και να έχουν πραγματικά αυτό που δικαιούνται, αυτό που τους αξίζει.

Θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον Πρόεδρο της Βουλής που, παρά το φόρτο της εργασίας του, είναι σήμερα εδώ μαζί μας. Να ευχαριστήσω τον Υπουργό Υγείας, τον εκπρόσωπο της Υπουργού Εργασίας, τον Επίτροπο Εθελοντισμού, τους βουλευτές μας, που ερμηνεύω την παρουσία τους ως ένδειξη του ενδιαφέροντός τους. Άφησαν σήμερα την εργασία τους και είναι εδώ και είναι απόδειξη του ενδιαφέροντός τους για τα προβλήματα της τρίτης ηλικίας. Εύχομαι αυτό το ενδιαφέρον να μεταβληθεί σε πράξη και σε έργα αγάπης προς τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας. Τέλος, θέλω θερμά να ευχαριστήσω και τους λειτουργούς της Βουλής των Αντιπροσώπων με επικεφαλής τη Διευθύντρια για όλες τις διευκολύνσεις που μας έχουν παράσχει για να λειτουργήσει τόσο υποδειγματικά και η 16^η Σύνοδος της Βουλής των Γερόντων. Εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ τον κ. Σταύρο Ολύμπιο για το χαιρετισμό του. Και καλώ τώρα στο βήμα το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου, Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Ανδρέα Ασιώτη για να διαβάσει το χαιρετισμό της Υπουργού Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ: (ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΣΣΙΩΤΗΣ) :Κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων, κύριε Υπουργέ Υγείας, κύριοι βουλευτές, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, κύριε Πρόεδρε του Παγκύπριου Συντονιστικού

Συμβουλίου Εθελοντισμού, αγαπητέ Πρόεδρε της Παιδοβουλής, κυρίες και κύριοι βουλευτές της Βουλής των Γερόντων.

Μεταφέρω σε όλα τα μέλη της Βουλής των Γερόντων, την εκτίμηση, το σεβασμό και τον εγκάρδιο χαιρετισμό της Υπουργού Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία δεν μπορούσε να είναι σήμερα μαζί σας και της οποίας το χαιρετισμό θα σας αναγνώσω.

Με αισθήματα χαράς και συγκίνησης βρίσκομαι σήμερα στη 16^η Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, όπου εκπροσωπείται μια ομάδα συμπολιτών μας, στους οποίους οφείλουμε ειλικρινείς και θερμές ευχαριστίες για την ανεκτίμητη προσφορά σας στην κυπριακή κοινωνία.

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική κρίση, το δημογραφικό πρόβλημα όπως εκφράζεται με τη γήρανση του πληθυσμού και τη μείωση των γεννήσεων και το γεγονός πως το ποσοστό της φτώχειας που απειλεί τον πληθυσμό άνω των 65 ετών, που είναι υψηλότερο από άλλες ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, έχει προχωρήσει στη συνολική μεταρρύθμιση της κρατικής πολιτικής κοινωνικής πρόνοιας.

Ένα εξορθολογισμένο και παραγωγικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας πρέπει να χαρακτηρίζεται από την άμεση και ουσιαστική στήριξη του πολίτη που πραγματικά έχει ανάγκη αυτής της στήριξης για τη διαβίωσή του, ιδιαίτερα μέσα σε συνθήκες αυξημένης ανεργίας και στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που βιώνουμε σήμερα. Για τη διαμόρφωση των προνοιών της μεταρρύθμισης, είχαμε την ευκαιρία να ακούσουμε τις απόψεις οργανωμένων συνόλων που εκπροσωπούν τους ηλικιωμένους και οι απόψεις αυτές λήφθηκαν πολύ σοβαρά υπόψη.

Στις 11 Ιουλίου 2014 τέθηκε σε εφαρμογή η νέα νομοθεσία, που προνοεί για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και Γενικότερα για Άλλες Κοινωνικές Παροχές, με σκοπό την παροχή ουσιαστικής στήριξης στον πολίτη, περιλαμβανομένης και της ευάλωτης ομάδας των ηλικιωμένων.

Έχοντας ως στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων ατόμων και τη σταδιακή μείωση του αριθμού ατόμων που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας, οι ηλικιωμένοι, επιπρόσθετα των συντάξεων και της οικονομικής ενίσχυσης, μπορούν να επωφεληθούν σε θέματα φροντίδας, ενδυνάμωσης των σχέσεών τους με την οικογένεια και την κοινότητά τους και τη συμμετοχή τους σε προγράμματα, που τους βοηθούν στη διατήρηση μιας καλής ψυχολογικής, σωματικής, νοητικής και κοινωνικής κατάστασης.

Σήμερα, στα πλαίσια της ισχύουσας νομοθεσίας και μέχρι την πλήρη εφαρμογή του ΕΕΕ, συνεχίζεται η παροχή δημόσιου βοηθήματος στους δικαιούχους και βοηθούνται οικονομικά 3 200 περίπου οικογένειες ηλικιωμένων ατόμων με μηνιαία δαπάνη που ανέρχεται γύρω στο €1.100.000.

Παράλληλα με την εφαρμογή της νέας νομοθεσίας για το ΕΕΕ θα τεθεί σε ισχύ και το «*Σχέδιο Επιδότησης Υπηρεσιών Φροντίδας*». Σκοπός του Σχεδίου είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων, στα οποία περιλαμβάνονται και οι ηλικιωμένοι, που είναι δικαιούχοι ΕΕΕ, μέσα από την επιδότηση των διαπιστωμένων αναγκών τους σε ό,τι αφορά τη φροντίδα.

Οι σημαντικότερες αρχές στις οποίες βασίζεται το σχέδιο είναι η παροχή ποιοτικών, προσβάσιμων και ευέλικτων υπηρεσιών φροντίδας, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των επωφελούμενων και η διατήρηση, όπως και η ενίσχυση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας τους. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες φροντίδας αφορούν την κατ' οίκον φροντίδα, την ημερήσια φροντίδα, την ιδρυματική φροντίδα και τη φροντίδα ανάπαυλας.

Η ύπαρξη δομών φροντίδας ηλικιωμένων, οι οποίες θα είναι προσαρμοσμένες στις νέες και πραγματικές ανάγκες των ατόμων τρίτης ηλικίας, αποτελεί πρόκληση για το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Είναι για το λόγο αυτό που οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του υπουργείου μας έχουν προχωρήσει το 2013 στην ετοιμασία προσχεδίου νόμου και κανονισμών, τα οποία στο παρόν στάδιο τυγχάνουν νομοτεχνικής επεξεργασίας και τα οποία οι τροποποιούν την υφιστάμενη νομοθεσία για τη λειτουργία και τον έλεγχο των Στεγών Ηλικιωμένων και Αναπήρων, με στόχο την περαιτέρω αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και τον καθορισμό των κατώτατων επιπέδων λειτουργίας. Σημαντικό είναι επίσης να αναφερθεί ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας παρέχουν κρατική ενίσχυση, τεχνική υποστήριξη και συμβουλευτική καθοδήγηση στις μη κυβερνητικές οργανώσεις και στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης που λειτουργούν προγράμματα κοινωνικής φροντίδας ατόμων τρίτης ηλικίας. Παρά την οικονομική κρίση, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας προχώρησαν και το 2013 στην παραχώρηση των κρατικών χορηγιών με γνώμονα την ανάγκη για δίκαιη και εξορθολογισμένη κατανομή τους και στα πλαίσια μετρήσιμων κριτηρίων. Το 2013 δόθηκαν γύρω στο €1,4 εκατομ. για την επιχορήγηση προγραμμάτων που λειτουργούν είτε από εθελοντικές οργανώσεις είτε από αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης που παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες.

Τα κυριότερα θέματα που αφορούν τα άτομα της τρίτης ηλικίας εμπεριέχονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τους Ηλικιωμένους, το οποίο αποτελεί δέσμευση της Κυπριακής Δημοκρατίας στον τομέα της ευημερίας των ηλικιωμένων.

Τέλος, σε ό,τι αφορά στο Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με ικανοποίηση αναφέρω ότι, σύμφωνα με την τελευταία αναλογιστική μελέτη, το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων

είναι βιώσιμο μέχρι το 2060 χωρίς να χρειάζεται να παρθούν πρόσθετα μέτρα μεταρρύθμισης. Η αναλογιστική μελέτη έχει αξιολογηθεί και επικυρωθεί από την ΕΕ.

Κλείνοντας, θεωρώ αναγκαίο να διαβεβαιώσω ότι το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων θα συνεχίσει να επιλαμβάνεται όλων των θεμάτων που αφορούν την τρίτη ηλικία, να βελτιώνει και ολοκληρώνει τις κρατικές πολιτικές που απευθύνονται σε αυτή την ομάδα των συμπολιτών μας και να διαχειρίζεται με αποτελεσματικότητα και ευαισθησία κάθε ανάγκη και αίτημα που υποβάλλεται. Είμαι βέβαιος ότι τα πορίσματα της τρέχουσας Συνόδου της Βουλής των Γερόντων, που περιέχονται και στο πακέτο των εγγράφων που έχουν ήδη κυκλοφορήσει μεταξύ μας, θα μας δώσουν μια στέρεη βάση για τα θέματα που θα μας απασχολήσουν μέσα στους επόμενους μήνες σε ό,τι αφορά τις ανάγκες των ατόμων της τρίτης ηλικίας.

Εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες της 16^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ τον κ. Ασιώτη. Και καλώ τώρα στο βήμα τον Υπουργό Υγείας Δρ. Φίλιππο Πατσαλή για τη δική του συνεισφορά στις εργασίες της Βουλής των Γερόντων.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ: (ΔΡ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΑΤΣΑΛΗΣ): Κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων, κύριοι Βουλευτές, κύριε Γενική Διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, κύριε Πρόεδρε της Βουλής των Γερόντων, αγαπητά μέλη της Βουλής των Γερόντων, αποτελεί για μένα ιδιαίτερη τιμή η πρόσκληση όπως απευθύνω χαιρετισμό στη 16^η Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων. Από το βήμα αυτό καταθέτω πρώτα απ' όλα τον απεριόριστο σεβασμό μου προς στα πρεσβύτερα μέλη της κοινωνίας μας για την ανεκτίμητη και διαχρονική προσφορά τους στη χώρα μας. Το ουσιαστικό και σοβαρό έργο που παράγεται μέσα από την πρωτοβουλία του θεσμού της Βουλής των Γερόντων, που φέτος συμπληρώνει δεκαέξι χρόνια δημιουργικής

δράσης και παρουσίας, αποτελεί πολύτιμο εργαλείο για την οργανωμένη πολιτεία. Εργαλείο για να εδράσει πολιτικές προς βελτίωση της ποιότητας ζωής των πρεσβυτέρων και για διασφάλιση των δικαιωμάτων τους.

Με την αναγνώριση πως η διεθνής οικονομική κρίση και η μακρά ύφεση, η χειρότερη και πιο επίμονη εδώ και ογδόντα χρόνια, πλήττει σήμερα μεγάλο μέρος του πληθυσμού και πιο έντονα τις ευάλωτες ομάδες, εκτιμώ το θέμα της σημερινής Συνόδου ως βαρύνουσας σημασίας. Είναι πεποίθησή μας ότι η εμπλοκή των πολιτών από όλα τα τμήματα της κοινωνίας αποτελεί ύψιστης σημασίας σύμμαχο για την κυβέρνηση, ώστε οι κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης να διαχειριστούν συλλογικά και με έμφαση σε θέματα που σχετίζονται άμεσα με όλες τις πτυχές της αξιοπρεπούς διαβίωσης και ευζωίας. Δηλαδή το σεβασμό και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων, τη συμμετοχή, την προστασία από τον κοινωνικό αποκλεισμό, την πρόσβαση σε ικανοποιητικούς πόρους, υπηρεσίες και ευκαιρίες.

Αυτή η προτεραιότητα της κυβέρνησης Αναστασιάδη αποτελεί και ακρογωνιαίο λίθο της ευρωπαϊκής στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπου η ενεργός γήρανση επεκτείνεται και περιλαμβάνει τη συμμετοχή των ατόμων της τρίτης ηλικίας σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτιστικά και πολιτειακά δρώμενα.

Με την αναγνώριση ότι ο σημερινός γηράσκων πληθυσμός είναι υγιέστερος και διαθέτει καλύτερη μόρφωση και καλύτερες προοπτικές ενεργού συμμετοχής από τον αντίστοιχο πληθυσμό των προηγούμενων δεκαετιών, η προαγωγή ενός υγιούς και ενεργού πληθυσμού αποτελεί άξονα προτεραιότητας για το Υπουργείο Υγείας. Στόχος μας να κτίσουμε ένα σύστημα υγείας ικανό να παράγει θετικά αποτελέσματα υγείας. Δηλαδή να βελτιώνει την υγεία ολόκληρου του πληθυσμού της Κύπρου. Μια προϋπόθεση που

είναι στενά συνδεδεμένη με τους οικονομικούς δείκτες της χώρας μας, αφού καλύτερη υγεία, σημαίνει πάντα καλύτερα δημόσια οικονομικά.

Κυρίες και κύριοι, πολύ σύντομα το Υπουργείο Υγείας θα καταθέσει ενώπιων των κομμάτων της Βουλής δύο νομοθετήματα προς ψήφιση: την πρόταση νόμου που αφορά την εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου Υγείας γνωστού ως ΓεΣΥ και την πρόταση νόμου που αφορά την αυτονόμηση των δημόσιων νοσηλευτηρίων. Τα νομοθετήματα αυτά επανασχεδιάζουν εκ βάθρων ολόκληρο το σύστημα υγείας της Κύπρου, το οποίο είναι απαραίτητο να μεταρρυθμιστεί για να προσφέρει στους πολίτες αυτό που δικαιούνται: ποιοτικές υπηρεσίες υγείας για όλους τους πολίτες για όλη την περίοδο της ζωής. Και αυτό αποτελεί και το όραμα του Υπουργείου Υγείας.

Για να επιτευχθεί λοιπόν αυτό το κοινωνικά ωφέλιμο όραμα για τον τόπο μας απαιτείται ο ολοκληρωτικός εκσυγχρονισμός των δομών του παρόντος συστήματος υγείας της Κύπρου. Ενός συστήματος που σήμερα όλοι βλέπουμε πως είναι αδύναμο να ανταποκριθεί στις προκλήσεις. Ενός συστήματος που, αντί να «θεραπεύει» τα προβλήματα, παράγει προβλήματα. Προβλήματα εις βάρος των ασθενών και των πολιτών. Χωρίς λοιπόν εκσυγχρονισμό, το σύστημα δε θα μπορέσει να δουλέψει σωστά. Χωρίς εκσυγχρονισμό, το σύστημα θα συνεχίσει να αναπαράγει ατέρμονα καταστάσεις. Και ο πολίτης θα συνεχίσει να ταλαιπωρείται μέσα από την αναποτελεσματικότητα των δομών.

Αυτή τη δυσλειτουργικότητα οφείλουμε όλοι να την αλλάξουμε. Και πρέπει να την αλλάξουμε ριζικά. Το Υπουργείο Υγείας, μέσω των δύο αυτών νομοσχεδίων καταθέτει προτάσεις δημιουργικές. Προτάσεις που κτίστηκαν με γνώμονα το όφελος του πολίτη που θα επέλθει μέσα από ένα σύγχρονο σύστημα λειτουργικό και αποτελεσματικό.

Προτάσεις που διασφαλίζουν την ωφέλιμη μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας και επικεντρώνονται στον ασθενή. Με σεβασμό στις ανάγκες του ασθενή στην υγεία.

Η εφαρμογή του ΓεΣΥ, του μεγαλύτερου κοινωνικού έργου που έγινε ποτέ στην Κύπρο, τοποθετεί τον ασθενή στο κέντρο των ενεργειών και θέτει τις βάσεις, τις σωστές εκείνες βάσεις, για να δουλεύει σωστά το σύστημα. Να δουλεύει αποτελεσματικά. Με όφελος ιατρικό, κοινωνικό και οικονομικό.

Το ΓεΣΥ είναι η πόρτα που δίδει στον κάθε ένα πολίτη της Κύπρου την πρόσβαση σε ένα αναβαθμισμένο σύστημα υγείας, παρέχοντάς του ιατροφαρμακευτική κάλυψη και ποιοτικές υπηρεσίες υγείας για όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Το νέο σύστημα υγείας θα εφαρμοστεί στην Κύπρο την 1^η Ιουλίου 2015. Και δομήθηκε με τρόπο που να «σφραγίζει» τις θεμελιώδεις αρχές και οφέλη για όλους ανεξαιρέτως.

Δηλαδή:

- (1) Όλοι οι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας θα έχουν ασφάλιση στην υγεία.
- (2) Ο πολίτης θα έχει πλέον τη δυνατότητα να επιλέξει ο ίδιος το γιατρό και το νοσηλευτήριο που θέλει να επισκεφθεί για υπηρεσίες υγείας, είτε από το δημόσιο είτε από τον ιδιωτικό τομέα.
- (3) Το σύστημα να είναι κοινωνικά δίκαιο. Δηλαδή η συνεισφορά μας να γίνεται στη βάση των εισοδημάτων μας. Λιγότερα εισοδήματα, μικρότερη συνεισφορά. Μεγαλύτερα εισοδήματα, μεγαλύτερη συνεισφορά. Ίδιες όμως υπηρεσίες για όλους τους πολίτες.
- (4) Να είναι οικονομικά βιώσιμο, ούτως ώστε να μπορεί να αντέχει στο χρόνο και να προσφέρει αποτελεσματικά σε όλους.

Το ΓεΣΥ ισοσκελίζει τις ανισότητες στην υγεία. Ανισότητες από τις οποίες έχει διαφανεί ότι πλήττονται περισσότερο οι ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι

ηλικιωμένοι, αφού καταργεί τις ηλικιακές διακρίσεις και εξασφαλίζει το δικαίωμα των ασθενών όλων, νέων και γερόντων, με χρόνιες παθήσεις ή άλλες παθήσεις. Ίσα δικαιώματα στην ασφάλιση της υγείας.

Πρόσθετα, μέσα από το ΓεΣΥ, ο κάθε πολίτης θα έχει τον προσωπικό οικογενειακό του γιατρό. Δηλαδή το πρόσωπο το οποίο ο ίδιος θα επιλέξει και θα εμπιστεύεται για να αξιολογεί, όποτε αυτός κρίνει, την κατάσταση της υγείας του.

Με τη δομή του νέου συστήματος ο ασθενής προάγεται και αποκτά πρόσβαση σε ένα ευρύ δίκτυο υγειονομικών υπηρεσιών. Δηλαδή πρόσβαση σε υπηρεσίες που αφορούν-

- την πρόληψη
- την περίθαλψη
- τη διάγνωση
- το φάρμακο
- την αποκατάσταση.

Και όλα στη βάση των διεθνών προτύπων του 21^{ου} αιώνα.

Κυρίες και κύριοι, οι μεταρρυθμίσεις του τομέα της υγείας, που σύντομα θα κατατεθούν προς τη Βουλή, είναι η χρυσή ευκαιρία που μας δίδεται για να βγει η υγεία της χώρας μας από το αδιέξοδο. Να προαχθεί ο ασθενής και το συμφέρον του. Για τη μεταρρύθμιση αυτή το Υπουργείο Υγείας υποστηρίζεται από τους διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι οργανισμοί αυτοί παρέχουν ουσιαστική στήριξη προς στο Υπουργείο στην κατεύθυνσή του για εισαγωγή ενός βέλτιστου συστήματος υγείας που μεγιστοποιεί τα οφέλη προς τους ασθενείς, διασφαλίζοντας εμφαντικά τους χρόνιους πάσχοντες και τους ηλικιωμένους, οι οποίοι συνιστούν τους κύριους χρήστες των υπηρεσιών φροντίδας υγείας ενός κράτους.

Εξάλλου, το βιοτικό επίπεδο των ατόμων της τρίτης ηλικίας συνδέεται άμεσα με την επιτυχία της κάθε χώρας να εφαρμόσει πολιτικές που ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και την εύκολη πρόσβαση σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες υγείας. Προς το σκοπό αυτό, η κατεύθυνση του Υπουργείου Υγείας καθορίζεται από στοχεύσεις στρατηγικών και σχεδίων δράσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας. Απαριθμώντας κάποιες από αυτές τις στοχεύσεις, αναφέρω την προώθηση οδηγιών για την πρόληψη των πτώσεων ατόμων που παρουσιάζουν κινητικές δυσκολίες λόγω ηλικίας, την προώθηση φυσικής δραστηριότητας, την ενδυνάμωση της κατ' οίκον νοσηλείας, την αποφυγή της κοινωνικής απομόνωσης και του κοινωνικού αποκλεισμού, την επένδυση σε υποδομές για ασθενείς με άνοια και την ενίσχυση των μονάδων ανακουφιστικής φροντίδας για τους χρόνιους ασθενείς.

Φίλες και φίλοι, η τρίτη ηλικία είναι η εποχή που ο άνθρωπος, έχοντας τη σοφία της ζωής, μπορεί να διαβάσει τον κόσμο με άλλα μάτια, να χαρεί και να δώσει σημασία σε απλά πράγματα που οι νεότεροι ίσως τώρα να παραβλέπουν. Είναι μια περίοδος εξίσου δημιουργική, παραγωγική και δυναμική. Θέλουμε την περίοδο αυτή να την εμποτίσουμε με καλή υγεία, η οποία να είναι ό,τι πολυτιμότερο έχει στη ζωή του ο άνθρωπος. Να αδράξουμε λοιπόν την ευκαιρία αυτή και να προάξουμε εμείς την αλλαγή που θέλουμε να δώσουμε στον τόπο μας . Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ τον κ. Υπουργό για τη συνεισφορά του στις εργασίες της σημερινής συνόδου της Βουλής των Γερόντων και θα παρακαλέσω σ' αυτό το σημείο τον αγαπητό συνάδελφο τον κ. Σοφοκλή Φυττή να έρθει στο προεδρείο, για να αναλάβει να προεδρεύσει στη συνέχεια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: (Σ. ΦΥΤΤΗΣ)

Κυρίες και κύριοι βουλευτές της Βουλής των Γερόντων, συνεχίζουμε το πρόγραμμα και καλώ στο βήμα τον Επίτροπο Εθελοντισμού και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων κ. Γιάννη Γιαννάκη για το χαιρετισμό του.

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ:

(Γ. ΓΙΑΝΝΑΚΗ) :Καλημέρα σας, πρόεδρε, υπουργέ, εντιμες και έντιμοι βουλευτές, πρόεδρε του ΠΣΣΕ, ολοι ξέρουμε τα προβλήματα που έφερε η κρίση, δε θα τα αναλύσουμε. Όλοι τα βιώνετε, τα ξέρετε καλύτερα από μας. Αυτή η κρίση όμως έχει χτυπήσει εκτός από τους νέους και την τρίτη ηλικία περισσότερο. Και αναγνωρίζουμε τη συνεισφορά στον τόπο μας, γι' αυτό, όπως είπε και ο πρόεδρος του ΠΣΣΕ δεν είμαστε εδώ μόνο από καθήκον, αλλά και από σεβασμό. Σε μια ομάδα συμπολιτών μας η οποία πρόσφερε τόσα πολλά στον τόπο μας, τα οποία δεν μπορείς να τα μετρήσεις. Και σαν πολιτική αυτής της κυβέρνησης είναι η ενθάρρυνση του ενεργού πολίτη. Και πάντα μιλώ για τη νέα γενιά, την καλλιέργεια των αξιών που πρέπει να δώσουμε στη νέα γενιά, την καλλιέργεια του εθελοντισμού, της προσφοράς, της αγάπης. Αυτό δε σημαίνει ότι δε θέλουμε και την τρίτη ηλικία και τους πρεσβύτερους να είναι ενεργοί πολίτες. Όλες οι έρευνες δείχνουν ότι σχεδόν 40%, κάποιος που είναι συνταξιούχος, παράδειγμα, όταν είναι ενεργός πολίτης, έχει 40% σχεδόν καλύτερη διαύγεια πνεύματος, καλύτερη ψυχολογία και καλύτερη σωματική υγεία. Άρα όλοι έχουμε να κερδίσουμε από τους ενεργούς πολίτες και ειδικότερα από εσάς. Σημαντικές είναι η εμπειρία σας και οι γνώσεις σας. Αυτό όλο, η γνώση και η εμπειρία είναι θησαυρός για μας. Και πρέπει να την αξιοποιήσουμε. Και ο καλύτερος συνδυασμός για μια κοινωνία σύγχρονη είναι οι νέοι με τους μεγαλύτερους. Η σοφία και η εμπειρία και η γνώση με την ενέργεια, τον αυθορμητισμό και τις νέες ιδέες.

Θεωρούμε ότι η δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος γενικότερα για την κοινωνία των πολιτών θα μας κάνει και μας καλύτερους ως πολιτεία. Θέλουμε ενεργούς πολίτες οι οποίοι μας λένε την άποψή τους, η οποία άποψή τους μετρά και λαμβάνεται υπόψη. Και θέλω να συγχαρώ και τον ΠΣΣΕ για αυτή την πρωτοβουλία δημιουργίας της Βουλής των Γερόντων, διότι όχι μόνο πρέπει ν' ακούεστε, αλλά και να σας λαμβάνουμε υπόψη, ότι ο λόγος σας πρέπει να μετρά. Διότι δεν τα ξέρουμε όλα εμείς οι πολιτικοί και για να γίνουμε καλύτεροι χρειάζεται η συμβολή όλων. Το κράτος δεν μπορεί να εκσυγχρονιστεί -πάντα το λέω- χωρίς τη συμβολή των νέων, αλλά και χωρίς τη συμβολή των μεγαλύτερων.

Έχουν γίνει πολλά για τα θέματα τα δικά σας. Μπορούν να γίνουν περισσότερα; Βεβαίως. Μπορεί να γίνουν καλύτερα; Βεβαίως. Πώς μπορούμε να τα κάνουμε αυτά; Όταν όλοι μαζί συνεργαστούμε για μια καλύτερη κοινωνία, για ένα καλύτερο μέλλον. Και για να γίνει αυτό, πρέπει όλοι μαζί, συλλογικά, όπως είπε και ο πρόεδρος του ΠΣΣΕ, σε ένα κλίμα συνεργασίας, σε ένα κλίμα χαμηλών τόνων, αλλά σε ένα κλίμα ωριμότητας και εμπειρίας που την έχετε εσείς, να προχωρήσουμε με την κοινωνία αυτή σε καλύτερο μέλλον, να κάνουμε μια πολιτεία καλύτερη και σ' αυτό σημαντικό ρόλο έχετε και εσείς, η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών των πρεσβυτέρων.

Οι μη κυβερνητικές και εθελοντικές οργανώσεις πολλές φορές, ναι, καλύπτουν τα κενά του κράτους, γι' αυτό και η πολιτεία δίνει έμφαση ιδιαίτερη σ' αυτόν τον τομέα.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να σας πω ότι θεωρούμε ότι εσείς μαζί, όλοι μαζί, μπορούμε να προσφέρουμε τόσα πολλά στον τόπο μας και στη νέα γενιά, αλλά και σε σας. Αυτό που χρειάζεται, όπως έχω πει προηγουμένως, είναι συλλογικότητα και επιμονή. Διότι πολλές φορές ξέρω, για ν' αλλάξουν πράγματα, χρειάζεται χρόνος. Δημιουργεί δυσφορία και για τους νέους, αλλά και για σας, αλλά πρέπει να ξέρετε ότι η Ρώμη δεν

κτίστηκε σε τρεις ημέρες, χρειάστηκε πολύς καιρός. Για να βελτιώσουμε πράγματα, χρειάζεται υπομονή, μεθοδικότητα και συνεργασία. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Και εμείς ευχαριστούμε, κύριε Γιαννάκη. Και τώρα καλώ στο βήμα τον πρόεδρο της Κυπριακής Παιδοβουλής κ. Φλουρέντζο Κούττα να απευθύνει το χαιρετισμό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΟΒΟΥΛΗΣ: (ΦΛ. ΚΟΥΤΤΑΣ): Έντιμε κύριε Προεδρεύοντα, αξιότιμε κύριε υπουργέ, αξιότιμοι κύριοι βουλευτές, σεβαστά μέλη της Βουλής των Γερόντων, είναι με ιδιαίτερη χαρά που χαιρετίζω σήμερα την παγκύπρια ολομέλεια της Βουλής των Γερόντων ως εκπρόσωπος της Κυπριακής Παιδοβουλής. Η συνεργασία των βουλευτών της Βουλής των Γερόντων με την Κυπριακή Παιδοβουλή ξεκίνησε το 2010, συμβάλλοντας σημαντικά στην τόνωση του σεβασμού των νεότερων γενεών προς τις μεγαλύτερες, καθώς και στο να τονιστεί η χρήσιμη συμβολή των ηλικιωμένων στην κοινωνία και στην οικονομία.

Ξεκινώντας από το επίπεδο της οικογένειας, διαπιστώνουμε ότι παππούδες και γιαγιάδες συμβάλλουν καταλυτικά στη συναισθηματική ανάπτυξη των νεαρότερων γενεών, αφού απαλλαγμένοι από άγχος αναπτύσσουν μία προνομιακή σχέση με τα εγγόνια και τα δισέγγονά τους. Διαθέτουν το χρόνο, την εμπειρία και τη διάθεση να επικοινωνήσουν με αυτά ήρεμα και υπομονετικά. Παράλληλα, τα παιδιά μαθαίνουν να συναναστρέφονται με όλες τις ηλικίες, αποκτώντας κοινωνικές δεξιότητες απαραίτητες για το σημερινό πολίτη.

Η ουσιαστικότερη ίσως προσφορά είναι ότι συμβάλλουν στη διατήρηση των δεσμών με το παρελθόν και την παράδοση, υποδεικνύοντας στους νέους από πού προέρχονται, ώστε βιώνοντας το αίσθημα της συνέχειας, να διαμορφώσουν την ταυτότητά τους.

Στο επίπεδο της ευρύτερης κοινωνίας και οικονομίας, οι ηλικιωμένοι παίζουν ένα ολοένα και σημαντικότερο ρόλο μέσω του εθελοντικού έργου τους, της μετάδοσης των εμπειριών, των ικανοτήτων και των γνώσεών τους. Οι εθελοντικές τους δραστηριότητες περιλαμβάνουν την ευημερία και την υγεία, την ψυχαγωγία, το περιβάλλον, τις θρησκευτικές οργανώσεις, τον πολιτισμό και την πολιτική.

Η Κυπριακή Παιδοβουλή, με σεβασμό στο έργο που μέχρι σήμερα έχουν επιτελέσει οι ηλικιωμένοι και αναγνωρίζοντας τη μεγάλη προσφορά τους, καθώς και την ανάγκη για μία αποτελεσματική αξιοποίηση του δυναμικού τους, με ιδιαίτερη προθυμία συμμετέχει με εκπροσώπους της στην ομάδα συνεργασίας με τη Βουλή των Γερόντων για προώθηση κοινών στόχων και θεμάτων.

Από τη στιγμή που τα παιδιά και οι συνταξιούχοι θεωρούνται μέλη της μη παραγωγικής ομάδας του πληθυσμού, συχνά περιθωριοποιούνται. Δεν πρέπει όμως να ξεχνούμε ότι η γενιά η δική σας ήταν κάποτε παραγωγική, ενώ η γενιά η δική μας θα κριθεί στο μέλλον να αναλάβει αυτό το ρόλο. Ως εκ τούτου, η συνεργασία των δύο σκοπό έχει την αλληλοκατανόηση και τη διεκδίκηση όσων το κράτος οφείλει να παρέχει σε όλους τους πολίτες του, χωρίς διακρίσεις. Μόνο έτσι η γενιά η δική σας θα είναι σε θέση να χαιρέται τους καρπούς των κόπων και των αγώνων που έκανε, ενώ η γενιά η δική μας θα διασφαλίσει ότι θα έχει την ευκαιρία να είναι ενεργή και παραγωγική, όταν θα έρθει η σειρά μας. Όπως είπε και ο γνωστός συγγραφέας Βίκτωρ Ουγκό, «βλέπεις φλόγα στα μάτια των νέων, μα στα μάτια των γερόντων βλέπεις το φως».

Τελειώνοντας, θα ήθελα να εκφράσω κάτι προσωπικό που νιώθω έντονα. Ο παππούς μου Πέτρος Νικολάου, ο οποίος έφυγε από τη ζωή το περασμένο Σάββατο και ο παππούς μου Φλουρέντζος Κούττας, ο οποίος είναι για σειρά ετών ανάμεσά σας στη Βουλή των Γερόντων, αποτελούν για εμένα πρότυπα. Οι αξίες, οι αρχές τους και η

φιλοσοφία τους για τη ζωή είναι για εμένα έμπνευση. Εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της Συνόδου σας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστούμε Φλουρέντζο.

Κυρίες και κύριοι, στο σημείο αυτό τελειώνει το πρώτο μέρος των εργασιών της Βουλής των Γερόντων. Θα κάνουμε ένα μικρό διάλειμμα, μισής ώρας περίπου και θα επανέλθουμε με τη συζήτηση των εκθέσεων που έχουν ετοιμάσει οι επιτροπές της Βουλής των Γερόντων. Σας προσκαλούμε για έναν καφέ στο αίθριο της Βουλής και ακριβώς η ώρα 11.30 θα επαναρχίσουμε με τις εκθέσεις που έχουν ετοιμάσει οι επιτροπές. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Ωρα διακοπής: 11.00 π.μ.)

(Ωρα επανέναρξης: 11.30 π.μ.)

Παρακαλώ, πάρτε τις θέσεις σας να αρχίσουμε. Κυρίες και κύριοι, πριν αρχίσουμε και εκτός προγράμματος, θα σας διαβάσω έναν πολύ σύντομο χαιρετισμό της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Πολιτικών Συνταξιούχων: «Προς Αξιότιμο Κύριο Πρόεδρο Βουλής των Γερόντων, Λευκωσία, κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ θερμά για την τιμητική και ευγενική σας πρόσκληση να παραστώ στη Σύνοδο, που θα πραγματοποιηθεί στις 7 Νοεμβρίου 2014.» [Σημειώνεται ότι η 7^η Νοεμβρίου ήταν η πρώτη ημερομηνία που καθορίστηκε για τη Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, η οποία αργότερα καθορίστηκε για τις 14 Νοεμβρίου 2014].

«Ωστόσο, παρά τον διακαή πόθο μου να επισκεφθώ ακόμη μια φορά την ωραία και αγαπημένη Κύπρο μας, να συναντηθώ με εκλεκτούς συναδέλφους και να γίνω μέτοχος των σοφών και εποικοδομητικών εισηγήσεων και αναφορών στα πολυσχιδή θέματα που αφορούν τους απομάχους, τους ώριμους εφήβους της τρίτης ηλικίας, εντούτοις, επαναλαμβάνω, παρά τη μεγάλη μου επιθυμία, λόγω εκτάκτου κωλύματος δε θα

μπορέσω να έρθω. Ειλικρινά λυπούμαι που δε θα είμαι κοντά σας. Εκ μέρους μου θα παραστεί η πολύ αξιόλογη κυρία Άννα Μπαλτζοπούλου, πρόεδρος του Παραμεθόριου Συλλόγου μας Συνταξιούχων Νομού Ξάνθης.

Ευχόμενος ολοψύχως ευόδωση των εργασιών της Συνόδου, σας παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε, να δεχτείτε τους πιο θερμούς, εγκάρδιους και αδελφικούς χαιρετισμούς μου.

Ο Πρόεδρος, Παναγιώτης Βαβούγιος».

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κ. Πρόεδρο. Η κ. Μπαλτζοπούλου ήταν εδώ και τώρα πήγε στα Φυλακισμένα Μνήματα για κατάθεση στεφάνων.

Λοιπόν, προχωρούμε στο έκτο θέμα της ημερήσιας διάταξης, που είναι η έκθεση της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων για το θέμα «Πώς η οικονομική κρίση επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο των ηλικιωμένων σε θέματα που αφορούν την υγεία». Κατά τη διάρκεια που θα αναγιγνώσκεται η έκθεση, θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι θα περάσει από κοντά σας ένα έντυπο με κίτρινο χρώμα, στο οποίο θα σημειώσετε τα ονόματά σας όσοι προτίθεστε να μιλήσετε για το θέμα αυτό. Είναι παράκληση οι ομιλίες σας να μην ξεπερνούν το ενάμιση λεπτό και να μη γίνονται παρεμβάσεις κατά τη διάρκεια των ομιλιών. Επίσης θα ήταν παράκλησή μου να μη γίνονται ομιλίες για θέματα τα οποία έχουν ήδη συζητηθεί και των οποίων η συζήτηση έχει ήδη εξαντληθεί. Επίσης, σας παρακαλώ να σηκώνετε το χέρι σας, για να σας δίνεται ο λόγος και, όταν παίρνετε το λόγο, να είστε όρθιοι, αν αυτό είναι δυνατό και να αναφέρετε το όνομά σας και την οργάνωση που εκπροσωπείτε, για να διευκολύνετε τις στενογράφους της Βουλής να καταγράφουν όλα όσα λέγονται στη συνεδρίαση αυτή. Επιπρόσθετα, θα ήθελα να σας αναφέρω ότι καταγράφονται στα πρακτικά μόνο οι ομιλίες και όχι άλλα κείμενα που θα καταθέσετε στη Βουλή. Θα ήταν επίσης παράκληση να αποφεύγονται

τα χειροκροτήματα. Θα σας παρακαλούσα επίσης να απενεργοποιήσετε τα τηλέφωνα σας.

Παρακαλώ τώρα τον πρόεδρο της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων κ. Τάκη Αγαθοκλέους να διαβάσει την έκθεση.

Τ. ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριε Γιαννάκη, εκπρόσωποι του υπουργείου, κύριοι βουλευτές, αγαπητοί κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Έκθεση της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων για το θέμα «Πώς η οικονομική κρίση επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο των ηλικιωμένων», σε θέματα που αφορούν την υγεία

Παρόντες:

Τάκης Αγαθοκλέους, πρόεδρος	Γαβριήλ Γαβριηλίδης
Χρύσω Αργυρού	Γεώργιος Λουκά
Ανδρέας Αποστόλου	Έλση Ουτιπιζιάν
Παντελάκης Θεοχάρους	Λυγία Φουσεντζίδου
Παναγιώτης Καραβάς	Αλέκα Γράβαρη Πρέκα
Κώστας Χαϊλής	Αντώνης Παπαντωνίου
Αθηνά Πελεκάνου	Κώστας Σκαρπάρης
Παντελής Χ"Παντέλας	

Η Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2014. Στη συνεδρίαση παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγείας, των Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών του ίδιου υπουργείου, καθώς επίσης και του Τμήματος Δημόσιων Έργων και του Τμήματος Οδικών Μεταφορών του

Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων. Στη συνεδρίαση παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας βουλευτές κ. Στέλλα Κυριακίδου, Ζαχαρίας Ζαχαρίου, Στέλλα Μισιαούλη Δημητρίου, Αδάμος Αδάμου, Ρούλα Μαυρονικόλα και ο βουλευτής κ. Νίκος Νουρής.

Εισάγοντας το υπό αναφορά θέμα, ο πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων κ. Τάκης Αγαθοκλέους ανέφερε ότι δεδομένης της βαθιάς οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει ο τόπος για τρίτη συνεχή χρονιά, η επιτροπή έκρινε σκόπιμο να επικεντρωθεί στη συζήτηση των σοβαρότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι και να προωθήσει τα σημαντικότερα αιτήματά τους.

Συναφώς, ο ίδιος εξέφρασε την έντονη ανησυχία της επιτροπής για την κάθετη πτώση του βιοτικού επιπέδου των ηλικιωμένων και κυρίως των χαμηλοσυνταξιούχων. Ειδικότερα ανέφερε ότι η κατάργηση ορισμένων δικαιωμάτων της κοινωνικής κάρτας επιδείνωσε την οικονομική κατάσταση, αλλά και τα προβλήματα υγείας των ηλικιωμένων, αφού πλέον δεν μπορούν να μεταβούν με άνεση στα ιατρικά κέντρα για να υποβληθούν στις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις και δεν έχουν τα αναγκαία χρήματα για την εγγραφή τους στα εξωτερικά ιατρεία και για την καταβολή των τελών που απαιτούνται για τη διενέργεια εξετάσεων και για τη λήψη φαρμάκων.

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος της επιτροπής παρέθεσε τα αιτήματα της επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων αναφέροντας ότι αρκετά από αυτά υπήρξαν αντικείμενο συζήτησης και σε προηγούμενες συνόδους της Βουλής των Γερόντων, αλλά δεν έχουν ικανοποιηθεί και γι' αυτό συζητούνται εκ νέου στη 16^η Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων.

1. Εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓΕΣΥ)

Η Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων χαιρετίζει την εξαγγελία του Υπουργού Υγείας για την εισαγωγή ενός καθολικού Γενικού Συστήματος Υγείας που θα παρέχει ασφάλιση υγείας σε όλους τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας και στους μόνιμα διαμένοντες στο έδαφός της. Η επιτροπή θεωρεί ότι στο πλαίσιο της εφαρμογής των αρχών της δίκαιης κατανομής του κόστους και της κοινωνικής αλληλεγγύης θα πρέπει να προστατευθούν και να εξασφαλιστούν τα δικαιώματα των ηλικιωμένων και ιδιαίτερα των χαμηλοσυνταξιούχων. Ταυτόχρονα, η επιτροπή εκφράζει την έντονη ανησυχία της για το γεγονός ότι σε πρόσφατη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου φαίνεται να ανατρέπεται η φιλοσοφία και ο χαρακτήρας του ΓΕΣΥ, όπως είχε συμφωνηθεί συναινετικά από τους κοινωνικούς εταίρους και είχε αποτυπωθεί στο σχετικό νομοσχέδιο το 2007. Ειδικότερα, η προσπάθεια της κυβέρνησης να εμπλέξει τα μεγάλα ιδιωτικά συμφέροντα και τις ασφαλιστικές εταιρείες και η υποβάθμιση του ρόλου του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας ανησυχεί ιδιαίτερα την Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων.

2. Εξαιρέσεις από την καταβολή τελών για την εγγραφή εξέτασης για όσους ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας

Σύμφωνα με την τελευταία τροποποίηση των περί Κυβερνητικών Ιατρικών Ιδρυμάτων (Γενικών) Κανονισμών όλοι οι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας, μηδενός εξαιρουμένου, οφείλουν πλέον να πληρώνουν τέλη για την ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη στα κρατικά νοσηλευτήρια. **Η επιτροπή θεωρεί ότι θα έπρεπε να εξαιρεθούν από την υποχρέωση καταβολής τελών οι χαμηλοσυνταξιούχοι οι οποίοι διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας.** Η θέση της επιτροπής είναι ότι τα άτομα αυτά πρέπει να εξαιρούνται τόσο των τελών εγγραφής για εξέταση από γενικό ή

ειδικό ιατρό όσο και από τα τέλη για τη χορήγηση φαρμάκων και για εργαστηριακές εξετάσεις.

3. Λίστες αναμονής

Το θέμα των λιστών αναμονής συζητείται κάθε χρόνο στην Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων και εγείρεται και φέτος, αφού δεν έχει ακόμη επιλυθεί. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι υπήρξε απάμβλυνση του προβλήματος και περιορισμός στις λίστες αναμονής για ορισμένες ειδικότητες, όμως εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες λίστες αναμονής για τις οφθαλμολογικές και καρδιολογικές εξετάσεις και τις χειρουργικές επεμβάσεις. Στα πλαίσια της συζήτησης που έγινε κατά την περσινή σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, η Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων είχε εισηγηθεί στις περιπτώσεις όπου παρατηρούνται μεγάλες λίστες αναμονής να αγοράζονται υπηρεσίες από τον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να αποφεύγεται ο κίνδυνος επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας των ασθενών λόγω της καθυστέρησης στην αντιμετώπιση της πάθησής τους. Συνεπώς η επιτροπή χαιρετίζει την πρόσφατη δήλωση του Υπουργού Υγείας ότι το υπουργείο προωθεί την αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα για εγχειρήσεις ομφαλοκήλης, αμφοτερόπλευρης βουβονωκήλης, μονόπλευρης βουβονοκήλης, ολικής αρθροπλαστικής γόνατος και καταρράκτη με φακοθρυψία. Ωστόσο, σύμφωνα με την πρόταση του υπουργείου, οι ασθενείς που θα επιλέγουν να ενταχθούν σε αυτό το σχέδιο και θα λαμβάνουν υπηρεσίες από ιδιωτικά νοσηλευτήρια θα λαμβάνουν επιχορήγηση ισάξια του τέλους που προβλέπεται στους περί Κυβερνητικών Ιατρικών Ιδρυμάτων (Γενικούς) Κανονισμούς για τους μη δικαιούχους, καταβάλλοντας οι ίδιοι τη διαφορά που θα προκύπτει σε σχέση με τη χρέωση του ιδιωτικού νοσηλευτηρίου. Η εφαρμογή του εν λόγω μέτρου θα επιλύσει μερικώς το πρόβλημα, αφού αυτού του μέτρου θα μπορούν να επωλεφούνται άτομα που έχουν την

οικονομική δυνατότητα να καταβάλουν τη σχετική διαφορά, ενώ οι υπόλοιποι και κυρίως οι χαμηλοσυνταξιούχοι θα παραμένουν στις λίστες του δημοσίου, αναμένοντας να υποβληθούν σε κάποια εγχείρηση ή εξέταση. Εισηγήση της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων είναι να γίνεται πιο ορθολογικός καταρτισμός της λίστας αναμονής και να λαμβάνεται υπόψη η ηλικία και η κατάσταση της υγείας των ατόμων που βρίσκονται σε αυτή. Επίσης η επιτροπή τόνισε την ανάγκη να γίνει κατάλληλος σχεδιασμός για ορθή αποκέντρωση ορισμένων ιατρικών υπηρεσιών έτσι ώστε να εξυπηρετούνται και οι ηλικιωμένοι που διαμένουν στις απομακρυσμένες περιοχές της Κύπρου.

4. Τιμές των Φαρμάκων/Ελλείψεις Φαρμάκων, αναλωσίμων

Οι τιμές των φαρμάκων είναι ένα άλλο θέμα το οποίο απασχολεί πολύ έντονα τους ηλικιωμένους, αφού τα φάρμακα τα οποία αγοράζουν από τα φαρμακεία στην Κύπρο είναι πολύ ακριβά. Οι τιμές των φαρμάκων στην Κύπρο σε σύγκριση με τις τιμές στην Ελλάδα είναι περίπου κατά ποσοστό 30% υψηλότερες. Αναφέρθηκε χαρακτηριστικά ότι πολλοί από τους ηλικιωμένους που μεταβαίνουν στην Ελλάδα προμηθεύονται από εκεί τα φάρμακά τους καθώς διαπιστώνουν αισθητή διαφορά στις τιμές. **Εισηγήση της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων είναι όπως υπάρξει συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας της Ελλάδας προκειμένου να εξασφαλίζονται πιο φθηνά φάρμακα και στην Κύπρο ή να μελετηθούν από το υπουργείο άλλοι τρόποι για μείωση των τιμών των φαρμάκων.** Επιπρόσθετα, η επιτροπή επισήμανε ότι παρ' όλα τα μέτρα που έχουν ληφθεί, δυστυχώς παρατηρούνται πολύ συχνά ελλείψεις φαρμάκων και αναλώσιμων στα κρατικά νοσηλευτήρια με αποτέλεσμα να αναγκάζονται οι ασθενείς να τα προμηθεύονται από τα ιδιωτικά φαρμακεία με υψηλό κόστος.

5. Διαδρομές Λεωφορείων

Μετά την κατάργηση ορισμένων από τα δικαιώματα που παρείχε η κοινωνική κάρτα στους ηλικιωμένους δημιουργήθηκε πρόβλημα στις μετακινήσεις τους και ιδιαίτερα στη μετάβαση των χαμηλοσυνταξιούχων στα ιατρικά κέντρα. Επισημάνθηκε συναφώς ότι πολλοί ηλικιωμένοι αλλάζουν δύο λεωφορεία για να πάνε στο γενικό νοσοκομείο της επαρχίας τους. **Η Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων απευθύνθηκε στο Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και εισηγήθηκε όπως το τελευταίο μελετήσει το ενδεχόμενο επαναφοράς των δικαιωμάτων που αφαιρέθηκαν από την κοινωνική κάρτα και όπως επαναξιολογήσει τις διαδρομές που γίνονται από τις διάφορες περιοχές προς τα νοσοκομεία και τα ιατρικά κέντρα προκειμένου να γίνουν οι κατάλληλες προσαρμογές στα δρομολόγια και έτσι να διευκολυνθούν στις μετακινήσεις τους τόσο οι ηλικιωμένοι όσο και οι υπόλοιποι πολίτες της Δημοκρατίας που χρησιμοποιούν τα λεωφορεία.**

Κλείνοντας, ο πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων ανέφερε ότι φέτος η Βουλή των Γερόντων επέλεξε να συζητήσει το υπό αναφορά θέμα για να αναδείξει και να σκιαγραφήσει τις επιπτώσεις που είχε η οικονομική κρίση στο βιοτικό επίπεδο των ηλικιωμένων. Οι ηλικιωμένοι αντιμετωπίζουν προβλήματα πολλαπλής φύσης, τα οποία δυστυχώς πολλές φορές δεν μπορούν να τύχουν άμεσης αντιμετώπισης. Παρ' όλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, οι ηλικιωμένοι αποτελούν στήριγμα για τις οικογένειες των παιδιών τους, σήμερα στην Κύπρο του 2014, που η κρίση κτύπησε τις πόρτες όλων. Στόχος της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων είναι η καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων και η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου υπηρεσιών υγείας ούτως ώστε το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Κυπριακής Δημοκρατίας να παρέχει ουσιαστική προστασία και αίσθημα ασφάλειας στους πολίτες της.

Τοποθετούμενοι στα πιο πάνω αιτήματα, οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγείας που παρευρέθηκαν στη συνεδρία της Επιτροπής Υγείας της Βουλής των Γερόντων, κατέθεσαν γραπτό υπόμνημα στην επιτροπή, στο οποίο αναφέρονται, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα:

1. Εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου Υγείας

Με βάση τις πρόνοιες του Μνημονίου Συναντίληψης με την τρόικα, το ΓΕΣΥ θα διέπεται από τις ακόλουθες θεμελιώδεις αρχές:

- **Καθολική κάλυψη όλων των πολιτών, έτσι ώστε όλοι ανεξαιρέτα οι πολίτες να έχουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.**
- **Δίκαιη κατανομή του κόστους και κοινωνική αλληλεγγύη, μεταφραζόμενη σε στήριξη των οικονομικά ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.**
- **Ελεύθερη επιλογή ιατρού και παρόχου ιατρικών υπηρεσιών από τους πολίτες, καλλιεργώντας την ίδια στιγμή, περιβάλλον υγιούς ανταγωνισμού ανάμεσα στους παροχείς υπηρεσιών υγείας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.**
- **Οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος.**

Εισάγεται ο θεσμός του οικογενειακού ιατρού, ο οποίος μαζί με τον παιδίατρο, απαρτίζουν την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας του συστήματος και ρυθμίζουν την πρόσβαση στους ειδικούς ιατρούς. Σημειώνεται ότι θα είναι δυνατή η απευθείας πρόσβαση στους ειδικούς ιατρούς υπό προϋποθέσεις.

Το ΓΕΣΥ θα τεθεί σε εφαρμογή σε τρεις φάσεις, με στόχο την πλήρη εφαρμογή του συστήματος στα μέσα του 2016:

- **Α΄ Φάση (1^η Ιουλίου 2015) – Εφαρμογή του ΓΕΣΥ στις Υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Περιλαμβάνονται επισκέψεις στον**

οικογενειακό ιατρό και σε παιδιάτρους).

- Β΄ Φάση (1^η Ιανουαρίου 2016) – Επέκταση της εφαρμογής του ΓΕΣΥ σε πρόσθετες υπηρεσίες εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών όλων των ειδικών ιατρών και των εξωνοσοκομειακών φαρμάκων.
- Γ΄ Φάση (1^η Ιουλίου 2016) – Πλήρης εφαρμογή του ΓΕΣΥ, η οποία θα περιλαμβάνει, επιπρόσθετα, όλες τις υπηρεσίες δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας, εργαστηριακές και κλινικές εξετάσεις, νοσηλεία εσωτερικών ασθενών κ.ά.

Η σταδιακή εφαρμογή του ΓΕΣΥ θα επιτρέψει τη στενή παρακολούθηση του συστήματος από την κυβέρνηση, τη συγκράτηση του συνολικού κόστους των δαπανών υγείας και την ομαλή προσαρμογή των εμπλεκόμενων μερών, ιδιαίτερα των εργοδοτών και των εργαζομένων που θα επωμιστούν μέρος του κόστους του συστήματος. Παράλληλα, θα βοηθήσει στον έγκαιρο χειρισμό τυχόν προβλημάτων και στη συλλογή στοιχείων για σκοπούς βελτίωσης της απόδοσης του συστήματος.

Παρ' όλο που ο σχεδιασμός της λειτουργίας του ΓΕΣΥ στηρίζεται στην παροχή ασφάλισης μέσω ενός κρατικού ασφαλιστικού φορέα, το Υπουργείο Υγείας θα μελετήσει το ενδεχόμενο εφαρμογής ενός ανοικτού συστήματος, το οποίο θα επιτρέψει τη συμμετοχή περισσότερων του ενός ασφαλιστικών οργανισμών, νοουμένου ότι ένα τέτοιο σύστημα θα παρέχει όφελος για τον πολίτη και ότι θα διασφαλίζει λειτουργικότητα, αποτελεσματικότητα και οικονομική βιωσιμότητα. Για το θέμα αυτό θα γίνει σε συνεννόηση με την τρώικα ειδική μελέτη η οποία θα αξιολογεί την αποτελεσματικότητα ενός ανοικτού ή κλειστού ΓΕΣΥ στη χώρα μας.

2. Εξαιρέσεις από την καταβολή τελών για την εγγραφή εξέτασης, τη χορήγηση φαρμάκων και τη διεξαγωγή εργαστηριακών εξετάσεων στους χαμηλοσυνταξιούχους.

Το Υπουργείο Υγείας δεδομένων των κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων είναι υποχρεωμένο να εισπράττει από τους ασθενείς μια ελάχιστη συνεισφορά για κάθε επίσκεψη σε κρατικό ιατρό, για τη χορήγηση φαρμάκων, τη διεξαγωγή εργαστηριακών εξετάσεων καθώς και για την παροχή υπηρεσιών στα Τμήματα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών, στα οποία όπως είναι γνωστό παλαιότερα γινόταν κατάχρηση από μέρος των ασθενών.

Το Υπουργείο καταβάλλει κάθε προσπάθεια έτσι ώστε τα νέα τέλη να κρατηθούν στα χαμηλότερα δυνατά επίπεδα προκειμένου η επιβάρυνση των ασθενών να είναι ανεπαίσθητη.

Οι ασθενείς οι οποίοι δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να ανταποκριθούν στην κάλυψη των βασικών αναγκών διαβίωσής τους θα πρέπει να αποτείνονται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για ενίσχυσή τους είτε με δημόσιο βοήθημα είτε με το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα.

Παράλληλα, το υπουργείο αναγνωρίζοντας τις αυξημένες ανάγκες των ηλικιωμένων που λαμβάνουν τακτική θεραπεία έχει προβεί σε ειδικές ρυθμίσεις αναφορικά με την εκτέλεση επαναληπτικών συνταγών προκειμένου να μειωθεί το κόστος για τους ασθενείς. Οι ασθενείς προτρέπονται να χρησιμοποιούν τα κέντρα υγείας για την εκτέλεση των συνταγών αυτών με στόχο αφενός τη μείωση του κόστους για τους ασθενείς και αφετέρου την αποσυμφόρηση των κρατικών νοσηλευτηρίων.

3. Λίστες αναμονής

Η οικονομική στενότητα έχει στρέψει τους πολίτες στα δημόσια νοσηλευτήρια, τα οποία καλούνται να εξυπηρετήσουν ασθενείς σε ποσοστό μεγαλύτερο κατά 10% από το 2012, τόσο όσον αφορά τις επισκέψεις όσο και τις εισαγωγές.

Παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει, το Υπουργείο Υγείας εντείνει τις προσπάθειές του για μείωση των λιστών αναμονής με θετικά μέχρι στιγμής αποτελέσματα. Προς αυτή την κατεύθυνση το υπουργείο μελετά τρόπους για ενίσχυση της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με την αγορά υπηρεσιών ποσού ύψους €12 εκατομ., οι οποίες θα αφορούν καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις, μαγνητικές τομογραφίες κ.ά.

Όσον αφορά τη λίστα αναμονής στην επεμβατική καρδιολογία, από τον περασμένο Ιούνιο όλοι οι ασθενείς με έμφραγμα του μυοκαρδίου υποβάλλονται κατευθείαν σε καθετηριασμό και αγγειοπλαστική, πρακτική που λειτουργεί προς όφελος των ασθενών.

Πέραν των πιο πάνω, για την αποτελεσματική μείωση των λιστών αναμονής σε χειρουργικές ειδικότητες που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο χρόνο αναμονής, το Υπουργείο Υγείας θα προκηρύξει διαγωνισμό για αγορά υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα και οι αμοιβές για τις σχετικές υπηρεσίες θα καταβάλλονται από το κράτος και τον ασθενή με τη μέθοδο της συμπληρωμής. Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Υγείας θα αγοράσει υπηρεσίες για κοίλες, ολική αρθροπλαστική γόνατος και καταρράκτη και θα παραπέμπει στον ιδιωτικό τομέα ασθενείς που το επιθυμούν και που είναι στη λίστα αναμονής για χρονική περίοδο πέραν των έξι μηνών. Σημειώνεται ότι το ακριβές ποσοστό της συμπληρωμής δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί.

Επιπρόσθετα, το Υπουργείο Υγείας προχώρησε στη μηχανογράφηση και την επικαιροποίηση των λιστών αναμονής σε όλα τα δημόσια νοσηλευτήρια προκειμένου να υπάρχει διαφάνεια και αποτελεσματικός έλεγχος των λιστών και προχώρησε στην

κατηγοριοποίηση της σοβαρότητας των περιστατικών έτσι ώστε να έχουν προτεραιότητα τα επείγοντα περιστατικά.

4. Τιμές των φαρμάκων

Έχει γίνει αριθμός ενεργειών με στόχο τη μείωση των τιμών των φαρμάκων και πρόσφατα έγινε σχετική εξαγγελία του Υπουργού Υγείας για το σχέδιο δράσης για τη μείωση των τιμών και την αλλαγή της τιμολογιακής πολιτικής. Συγκεκριμένα, εμπειρογνώμονες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας επισκέφθηκαν την Κύπρο τον Απρίλιο του 2014, μελέτησαν το υφιστάμενο σύστημα τιμολόγησης και διατύπωσαν στην τελική τους έκθεση εισηγήσεις για αλλαγές στο σύστημα που θα το βελτιώνουν.

Το θέμα της μείωσης των τιμών των φαρμάκων συζητήθηκε επισταμένα και από την Επιτροπή Ελέγχου Τιμών Φαρμάκων (ΕΕΤΦ), η οποία υπέβαλε εισηγήσεις για αλλαγή της τιμολογιακής πολιτικής και άμεση μείωση των τιμών. Οι εν λόγω εισηγήσεις έχουν τεθεί ενώπιον των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών, στις οποίες δόθηκαν οδηγίες από τον Υπουργό Υγείας να προβούν σε ανάλυση του αντίκτυπου έκαστης εισήγησης, με στόχο τη λήψη των ορθών και ενδεδειγμένων μέτρων, ελαχιστοποιώντας ταυτόχρονα τυχόν δυσμενείς επιπτώσεις. Η ανάλυση αυτή αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του Οκτωβρίου του 2014 και στη συνέχεια θα ακολουθήσει διάλογος με τους εμπλεκόμενους φορείς προκειμένου να ληφθεί, από τον Υπουργό Υγείας, η τελική απόφαση για την υιοθέτηση συγκεκριμένων εισηγήσεων για την αλλαγή της τιμολογιακής πολιτικής. Η νέα τιμολογιακή πολιτική θα οδηγήσει σε μείωση των τιμών και θα τεθεί σε ισχύ μετά την επικαιροποίηση των τιμών που θα λάβει χώρα τον Ιανουάριο του 2015.

Οι εκπρόσωποι του Τμήματος Δημοσίων Έργων και του Τμήματος Οδικών Μεταφορών του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων τοποθετούμενοι στο αίτημα της επιτροπής

για εξασφάλιση καλύτερων δρομολογίων που να διευκολύνουν τους ηλικιωμένους στη μετάβασή τους στα νοσοκομεία και στα ιατρικά κέντρα δήλωσαν ότι διεξάγεται μελέτη για τη βελτιστοποίηση και αναδιαμόρφωση όλων των δρομολογίων των λεωφορείων και μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα μελετηθεί και το αίτημα της επιτροπής.

Στο στάδιο της διεξαγωγής της συζήτησης ο βουλευτής μέλος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας κ. Ζαχαρίας Ζαχαρίου, εκφράζοντας το σύνολο των μελών της επιτροπής, δήλωσε ότι το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να μελετήσει τα αιτήματα των ηλικιωμένων και στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων του κράτους να καταβάλει κάθε προσπάθεια προς ικανοποίησή τους. Επιπλέον, ο ίδιος ανέφερε ότι τα θέματα της υγείας, στη συνείδηση όλων των μελών της επιτροπής, βρίσκονται μακριά από πολιτικές αντιπαραθέσεις και τόνισε ότι η επιτροπή είναι πρόθυμη να στηρίξει και να συζητήσει σε ειδική συνεδρία της οποιοδήποτε θέμα υγείας απασχολεί τη Βουλή των Γερόντων.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επιτροπή Υγείας της Βουλής των Γερόντων εισηγείται προς την ολομέλεια της Βουλής των Γερόντων τα ακόλουθα:

- 1. Την εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας στη βάση ενός κλειστού συστήματος .**
- 2. Την εξαίρεση από την καταβολή τελών στα δημόσια νοσηλευτήρια των χαμηλοσυνταξιούχων και όσων ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας.**
- 3. Την περαιτέρω απάμβλυνση του προβλήματος των λιστών αναμονής.**
- 4. Την αλλαγή της τιμολογιακής πολιτικής του κράτους με στόχο τη μείωση των τιμών των φαρμάκων.**
- 5. Τη βελτίωση των δρομολογίων των λεωφορείων έτσι ώστε να υπάρχει εύκολη πρόσβαση των πολιτών στα νοσοκομεία και στα ιατρικά κέντρα.**

Με αυτό τελειώνω και θέλω να ευχαριστήσω τον Προεδρεύοντα της Βουλής, καθώς επίσης και όλους τους λειτουργούς της Βουλής για τη βοήθεια που μας έχουν δώσει. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Μάλιστα. Ευχαριστώ, κύριε Αγαθοκλέους, να είστε καλά. Θα ακολουθήσει συζήτηση, με βάση τον κατάλογο των ομιλητών και μετά θα εγκρίνετε την έκθεση. Με βάση τα ονόματα και τις δηλώσεις που έχω, Γιώργος Αλετράρης είναι ο πρώτος, Οργάνωση Παραπληγικών. Πολύ σύντομα ο καθένας σας.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ ΚΥΠΡΟΥ: (Γ. ΑΛΕΤΡΑΡΗΣ)

Κύριε Προεδρέων της Βουλής, εντιμε κύριε Υπουργέ, εντιμοι κύριοι βουλευτές, αγαπητοί συνάδελφοι, εκ μέρους της Οργάνωσης Παραπληγικών Κύπρου, χαιρετίζω τη σημερινή Σύνοδο της Βουλής των Γερόντων, που πραγματοποιείται για δέκατη έκτη συνεχή χρονιά, όπου παρουσιάζονται τα διάφορα προβλήματα που μας απασχολούν.

Από τα σημαντικότερα προβλήματα που μας ταλανίζουν είναι η πρόσβαση, η πρόσβαση σε δημόσια κτίρια και σε υπηρεσίες, καθώς επίσης και στα πεζοδρόμια, τα καταστήματα, που δεν τηρούν τις απαραίτητες πρόνοιες. Θα πρέπει άμεσα να δημιουργηθούν προσβάσεις για τους παραπληγικούς.

Δεύτερον, η ανάγκη προσβασιμότητας των δημόσιων μεταφορών προβάλλει επιτακτικά όσο ποτέ άλλοτε, ούτως ώστε να έχουν και οι παραπληγικοί τις επιλογές διακίνησης που παρέχονται και στους υπόλοιπους πολίτες.

Τρίτον, το σημαντικότερο επίσης είναι όπως οι παραπληγικοί έχουν πρόσβαση σε δωρεάν ποιοτική ιατρική φροντίδα, ούτως ώστε να έχουν μια αναβαθμισμένη ποιότητα ζωής.

Τέταρτον, επιβάλλεται επίσης η λήψη των αναγκαίων μέτρων από τις αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους για ενθάρρυνση των ηλικιωμένων παραπληγικών να συμμετάσχουν στη ζωή.

Τέλος, θα ήθελα να επισημάνω ότι πρέπει άμεσα να εφαρμοστούν οι πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, την οποία η χώρα μας κύρωσε το 2011. Θα ήθελα να σας παρακαλέσω να εργαστούμε όλοι μαζί προς αυτή την κατεύθυνση. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστώ, κύριε Αλετράρη. Ακολουθεί ο κ. Φλουρέντζος Κούττας του ΕΣΕΗ Αμμοχώστου. ΦΛ. ΚΟΥΤΤΑΣ: (ΕΣΕΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ) :Φλουρέντζος Κούττας, ΕΣΕΗ Αμμοχώστου, κύριε Προεδρεύοντα, αγαπητοί συνάδελφοι βουλευτές, θα ήθελα να ευχαριστήσω και να συγχαρώ όλους τους ηλικιωμένους που βρίσκονται εδώ που τα αρκετά τα οποία έχουν τα λεν εδώ. Χάρηκα ιδιαίτερω που προσφώνησε τη Βουλή των Ηλικιωμένων ο εγγονός μου Φλουρέντζος Κούττας. Είμαι πράγματι συγκινημένος, γιατί η μάθηση, η δραστηριότητα, τα νιάτα, έχουν μεγάλη χάρη και συνεργαζόμενοι με τους ηλικιωμένους πετυχαίνουν πολλά.

Και έρχομαι στο θέμα το οποίο θέλω να αναφέρω. Τα ραντεβού τα οποία γίνονται και είναι τόσο καθυστερημένα -δύο ή τρεις ή τέσσερις μήνες ή και περισσότερο- έπρεπε και πρέπει να είναι πιο σύντομα. Διότι πολλές φορές, αντί να δούμε το γιατρό, που γίνεται το ραντεβού, θα δούμε τον Άγιο Πέτρο στις αιωνίους μονάς. Γι' αυτό, ας γίνονται τα ραντεβού πιο σύντομα.

Και έρχομαι στο δεύτερο θέμα, για το οποίο θα είμαι σύντομος πάλι. Στο παλαιό νοσοκομείο Αμμοχώστου εξετάζουν δέκα περίπου παθολόγοι γιατροί. Δίνουν τις συνταγές στους ασθενείς και πηγαίνουν στο νέο νοσοκομείο να πάρουν τα φάρμακά τους. Είναι αδιανόητο και δεν μπορώ να το καταλάβω γιατί να μην υπάρχει ένα

φαρμακείο εκεί και ας έρθουν δύο φαρμακοποιοί εκεί να δίνουν τα φάρμακα εκεί. Και ταλαιπωρούν τόσο κόσμο! Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ο κ. Γαβριήλ Γαβριηλίδης, Παγκύπριος Σύνδεσμος Αφυπηρητησάντων Υπαλλήλων Τράπεζας Κύπρου.

Γ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ: (ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΦΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ) :Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Επιτρέψτε μου να εκφράσω την απογοήτευσή μου, αλλά και να διερωτηθώ πραγματικά κατά πόσο έχουμε λόγο ύπαρξης, σαν Βουλή των Γερόντων. Και θα εξηγήσω γιατί. Ερχόμαστε εδώ για πάρα πολύ καιρό. Αντί να βελτιώνονται κάποιες συνθήκες για μας, οπισθοδρομούν. Κάποια αιτήματά μας, περιμένουμε κάποιες απαντήσεις. Το είπα και στον κ. υπουργό ότι... Και είναι μια άλλη παρατήρησή μου, οι κύριοι υπουργοί έρχονται εδώ, σεβόμαστε το χρόνο τους και του Προέδρου της Βουλής, αλλά, αντί να ακούσουν διά ζώσης, να μένουν ακόμα μισή ώρα, να παρατείνεται το διάλειμμα, φεύγουν, μια υποβάθμιση δηλαδή των όσων εμείς λέμε εδώ, σε όσα θα τοποθετηθούμε. Η απάντηση είναι ότι αυτά διαβάζονται. Εγώ αμφιβάλλω, διότι, αν είχαν καιρό να διαβάζουν ένα κατεβατό χαρτιά, παράλληλα με τις προσπάθειές τους τις οποίες εκτιμούμε ιδιαίτερα... αλλά πιστεύω ότι θα έπρεπε να ήταν εδώ, να ακούουν και μερικά πράγματα. Η απογοήτευσή μου έγκειται στο γεγονός ότι σήμερα, ενώ περιμέναμε κάποιες απαντήσεις όσον αφορά τα χρόνια προβλήματά μας, όσον αφορά την εξαίρεση της καταβολής τελών για τους χαμηλοσυνταξιούχους, αγνοήθηκε τούτο το θέμα, καμιά αναφορά. Και δεν είναι μόνο τώρα, είναι και πέρσι και πρόπερσι και πάει λέγοντας. Όπως επίσης, οι λίστες αναμονής, αντί να περιορίζονται, αυξάνονται. Διερωτώμαι πραγματικά κατά πόσο η επιδίωξη είναι οι σημερινοί συνταξιούχοι να πετάξουν το “ττόπι”, κατά την κυπριακή διάλεκτο, και, αν είναι αυτή η επιδίωξη, ανατριχώ μόνο με το

να το σκέφτομαι, γιατί δεν μπορώ να βρω και να σκεφτώ άλλο λόγο, εφόσον κανένα απολύτως μέτρο δε λαμβάνεται. Φυσικά -δε θα μακρηγορήσω- ακούσαμε κάμποσα “θα” όσον αφορά το σχέδιο υγείας. Προσωπικά επιτρέψτε μου να εκφράσω κάποια διαπίστωση, ότι τούτο ούτε μετά από μια πενταετία δε θα λειτουργήσει, λαμβάνοντας υπόψη ευρύτερα τα διάφορα συμφέροντα που παίζονται σε αυτό τον τόπο. Αυτή είναι προσωπική τοποθέτηση.

Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ, θα έρθω σε ένα άλλο σημείο, γιατί αναφέρθηκα αν έχουμε λόγο ύπαρξης. Χαίρομαι που είναι εδώ ο Επίτροπος Εθελοντισμού ο κ. Γιαννάκης. Αν είναι δυνατόν, ως Επιτροπή της Υγείας της Βουλής των Γερόντων, να είμαστε με μηδενικό προϋπολογισμό, δηλαδή ούτε για ένα ποτήρι νερό. Και είναι γι’ αυτό που τοποθετήθηκα και είπα διερωτώμαι κατά πόσο έχουμε λόγο ύπαρξης. Φυσικά -και τελειώνω με τούτο- λόγια πολλά ακούμε. Ε, δεν είναι η ηλικία που ακούν λόγια, βλέπουν έργα.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε και κυρίες και κύριοι, που είχατε την υπομονή να με ακούσετε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ασφαλώς όχι μόνο καταγράφονται τα όσα λέγετε και θα αποστενογραφηθούν και θα παραδοθούν και στη Βουλή, αλλά και στα υπουργεία και στα τμήματα, αλλά εδώ υπάρχουν και εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγείας και του Υπουργείου Εργασίας, οι οποίοι καταγράφουν τις απόψεις και θα τις μελετήσουν. Δεν υπάρχει θέμα να ανησυχείτε ότι έφυγαν οι κύριοι υπουργοί και σας άφησαν μόνους.

Λοιπόν, ακολουθεί η κ. Ανδρούλα Πασχαλίδου της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Ευημερίας Ηλικιωμένων. Μάλιστα.

ΑΝΔΡΟΥΛΑ ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ: (ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ)

Κύριε Προεδρεύων, κύριοι βουλευτές, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, αγαπητοί συνάδελφοι, θα σταθώ σε δύο σημεία σχετικά με το θέμα της υγείας. Το ένα είναι ότι είναι καλύτερη η πρόληψη παρά εκ των υστέρων να ερχόμαστε να αντιμετωπίζουμε διάφορες αρρώστιες. Είχα κάμει και την εισήγηση παλιά και την επαναλαμβάνω, 22 Νοεμβρίου είναι η Παγκόσμια Ημέρα Υγείας από τα Ηνωμένα Έθνη. Θα μπορούσε το Υπουργείο Παιδείας να στείλει σχετική εγκύκλιο στα σχολεία και να υπάρχει μια Εβδομάδα Υγείας, στην οποία να τονίζεται η σημασία της υγιεινής διατροφής και της υγιεινής άσκησης, ώστε να υπάρχει καλύτερη υγεία σε όλους και να προληφθεί η υγεία των ηλικιωμένων.

Το δεύτερο σημείο είναι ότι στη Λάρνακα, κύριε Προεδρεύων, για να κάμει ένας ηλικιωμένος ανάλυση αίματος, πρέπει να περάσει από τρεις τόπους. Στον έναν τόπο να πάει να πάρει ένσημα, να προχωρήσει να πάρει μπουκαλάκι και να πάει σε άλλο χώρο, να σταθεί σε άλλη ουρά, για να του πάρουν το αίμα. Εισηγούμαστε ότι πρέπει το Υπουργείο Υγείας να δει αυτό το πρόβλημα, γιατί ταλαιπωρούνται πολύ οι ηλικιωμένοι. Λόγω του ότι πρέπει να είναι και νηστικοί πολλοί λιποθυμούν και παρακαλούμε να δει το θέμα αυτό το Υπουργείο Υγείας. Στον ίδιο τόπο που θα παίρνουν τα ένσημα, να παίρνουν και το μπουκαλάκι και να γίνεται και η ανάλυση, παρακαλώ. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Πολύ σωστά. Ακολουθεί ο κ. Αντώνης Παπαντωνίου της Νέας Αγροτικής.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ: (ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΝΕΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ)

Είναι ευχάριστο που έχουμε σήμερα ένα νέο, ο οποίος αποτελεί παρακλάδι παλιάς κατάστασης, θετικής. Και ένα από τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι νέοι

σήμερα, είναι τα ναρκωτικά. Πριν από λίγα χρόνια είχε γίνει καταγγελία ότι στρατιωτικός γιατρός πουλούσε ναρκωτικά στους στρατιώτες. Από τότε, ενώ αυτό το πράγμα ήταν για μερικές ημέρες στις εφημερίδες, δεν είδαμε κανένα αποτέλεσμα. Δεν ακούσαμε αν έχει κλείσει η υπόθεση, αν έχει δικαστεί, ποιο το αποτέλεσμα.

Μπαίνω στο θέμα των φακέλων. Φάκελοι χάνονται και εις τα νοσοκομεία δυστυχώς και εις το υπουργείο. Στο υπουργείο είχε γίνει κάποια καταγγελία για βιασμό γυναίκας. Στο τέλος χάθηκε ο φάκελος και ο γιατρός έγινε αρχίατρος, παρακαλώ! Άλλο για προμήθειες, άλλο για εμφυτεύματα κ.λπ. Όλα αυτά τα πράγματα, νομίζω πως ότι, εάν θέλουμε, υπάρχουν τρόποι και να τα διερευνήσουμε και να επιβάλουμε μία τάξη, ούτως ώστε να θεωρούμαστε ότι ανήκουμε στον πολιτισμένο κόσμο.

Τα νοσοκομεία. Δυστυχώς, δεν υπάρχει η κατάλληλη στελέχωση, έχουμε εξαιρετικούς επιστήμονες, αλλά, εάν πάρεις έναν εξαιρετικό χειρουργό, για παράδειγμα, καρδιοχειρουργό, και τον βάλεις να διοικήσει νοσοκομείο, εάν δεν έχει την απαιτούμενη γνώση, δεν μπορεί να έχει καλά αποτελέσματα. Δεν υπάρχει έλεγχος των ιατρικών πράξεων, ούτως ώστε ο κάθε γιατρός για κάθε προσφορά εργασίας την οποία κάνει με το λειτούργημά του, να ξέρει ότι, εάν δεν έκαμε καλά τη δουλειά του, θα έχει κάποιες συνέπειες ή θα επαινεί για την καλή δουλειά την οποία έχει κάνει. Αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Παπαντωνίου. Ακολουθεί η κ. Κάτια Λουκά της ΕΚΥΣΥ.

Κ. ΛΟΥΚΑ: (ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΚΥΣΥ)

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί βουλευτές της Βουλής Γερόντων, αγαπητοί προσκεκλημένοι, φίλοι και φίλες. Είμαι η Κάτια Λουκά, γραμματέας της ΕΚΥΣΥ Καϊμακλίου. Εγώ θα μιλήσω για τα νοσήλια και να εκφράσω την πικρία μου για τα βιώματα που περνούν οι συνταξιούχοι μας με χαμηλά εισοδήματα. Μέχρι το Δεκέμβριο του 2013, είχαμε

ιατροφαρμακευτική περίθαλψη δωρεάν. Από τον Ιανουάριο του 2014, τα πράγματα άλλαξαν. Εμείς είμαστε στο Καϊμακλί και έχουμε εξωτερικά ιατρεία. Για να ξεκινήσει ένας συνταξιούχος από το Βόρειο Πόλο να πάει στο νοσοκομείο, αν δεν έχει κανένα να τον πάρει, θα καλέσει ταξί. Πέντε ευρώ να πάει, πέντε να επιστρέψει. Θα πληρώσει τρία ευρώ για εγγραφή και άλλα τα φάρμακα. Σας ερωτώ και θέλω να μου απαντήσετε. Ένας συνταξιούχος με €500 το μήνα, μπορεί να πηγαίνει στο γιατρό; Οι άνθρωποι που διάνυσαν ολόκληρη τη ζωή τους στις σκαλωσιές, οι οικοδόμοι, με το κρύο του χειμώνα και τη ζέστη του καλοκαιριού, οι εργάτριες στους δρόμους και στα εργοστάσια και τόσα άλλα δύσκολα επαγγέλματα που περίμεναν να ξεκουραστούν και να περάσουν καλά γηρατιά, να μην μπορούν ούτε στο νοσοκομείο να παν, όποτε χρειαστούν; Είναι αυτό το τίμημα που θα πάρουν από την κοινωνία τα τελευταία τους χρόνια; Ζητούμε ως ΕΚΥΣΥ από την κυβέρνηση και τα αρμόδια σώματα να δουν με ευαισθησία τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας με χαμηλά εισοδήματα.

Και να σας πω και κάτι άλλο. Αν θα γραφτούν για καμιά εγχείρηση στο νοσοκομείο, η απάντηση έρχεται μετά θάνατον για τους πιο πολλούς. Αυτά έχω να πω και σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Να είστε καλά. Ακολουθεί ο κ. Οδυσσέας Μιλτιάδους, εκπρόσωπος του Παγκύπριου Συνδέσμου Καρδιοπαθών.

Ο. ΜΙΛΤΙΑΔΟΥΣ: (ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΡΔΙΟΠΑΘΩΝ)

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί προσκεκλημένοι, κυρίες και κύριοι, καταρχήν να διευκρινίσω ότι αυτή η ομιλία είναι του γραμματέα μας του Παγκύπριου Συνδέσμου Καρδιοπαθών, του κ. Κώστα Θεοχαρίδη, ο οποίος λόγω φωνητικού προβλήματος μού ανέθεσε να την καταθέσω.

Αγαπητοί συνάδελφοι, η οικονομική κρίση συνεχίζεται για τρίτη χρονιά και ο γολγοθάς του λαού μας συνεχίζεται. Πιο εμφανή τα προβλήματα παρατηρούνται στους ηλικιωμένους, ειδικά τους χαμηλοσυνταξιούχους. Οι ηλικιωμένοι είναι αυτοί που έχουν τα πιο σοβαρά και τα πιο πολλά προβλήματα υγείας, ειδικά σήμερα, που με την οικονομική κρίση, αυξήθηκε ο αριθμός που επισκέπτονται τα κρατικά νοσηλευτήρια. Είναι αποδεκτό από όλους ότι στα κρατικά νοσηλευτήρια υπάρχουν διάφορα προβλήματα υποστελέχωσης διαφόρων τμημάτων, έλλειψη αναλωσίμων και άλλων.

Χαιρετίζουμε την απόφαση της κυβέρνησης για την εφαρμογή του ΓΕΣΥ από την 1^η Ιουνίου 2015. Ορθός και δίκαιος ο τρόπος της συμμετοχής όλων των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η συμμετοχή όλων, με βάση τις απολαβές τους, με τη συμμετοχή των εργοδοτών και του κράτους είναι ορθή. Πιστεύω ότι το κράτος πρέπει να δει με περισσότερη ευαισθησία πώς μπορεί να βοηθήσει αυτή την ομάδα των συμπολιτών μας. Σχετικά με το ΓΕΣΥ θέλω να θίξω τα πιο κάτω θέματα:

Πρώτον, ίσα δικαιώματα και ίση μεταχείριση όλων των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ειπώθηκε ότι με την πληρωμή κάποιου επιπρόσθετου τέλους, θα μπορεί να παρακάμπτεται ο οικογενειακός γιατρός και να επισκέπτεται κάποιος ασθενής τον ειδικό γιατρό. Αυτό το ερώτημα έθεσα εγώ ο ίδιος στη δημόσια διαβούλευση που είχαμε με τον Υπουργό Υγείας, ο οποίος μου απάντησε ότι το θέμα αυτό συζητείται. Αυτό για μας σημαίνει ότι θα δημιουργήσουμε ασθενείς δύο ταχυτήτων. Με αυτό τον τρόπο, χωρίζονται οι ασθενείς σε δύο τάξεις, σε πλούσιους και φτωχούς. Αυτό πιστεύω ότι είναι κοινωνικά άδικο και εμείς από τώρα προειδοποιούμε ότι δε θα αποδεχτούμε αυτό το σύστημα και ότι θα αγωνιστούμε με όλα τα νόμιμα μέσα, για να μην περάσει στο νόμο.

Σύστημα συμπληρωμής. Το δεύτερο θέμα είναι το θέμα της συμπληρωμής, δηλαδή για φάρμακα τα οποία δε θα υπάρχουν στα φαρμακεία του ΓΕΣΥ και θα αγοράζονται από τα άλλα φαρμακεία και το κράτος θα δίνει κάποια χορηγία στον ασθενή. Εάν αυτό θα βασιστεί πάνω στα σημερινά δεδομένα, θα μας βρει αντιμέτωπους. Η χορηγία που δίνεται από το ΓΕΣΥ πρέπει να είναι περισσότερη από ό,τι θα πληρώνει ο ασθενής. Θέλω όμως να τονίσω ότι μέχρι την ευλογημένη ώρα που θα αρχίσει να εφαρμόζεται το ΓΕΣΥ, το κράτος έχει υποχρέωση να σταθεί στο ύψος του, για να μπορεί να θεραπεύει τους πολίτες του, γιατί υγεία σημαίνει ζωή. Για να μπορέσει ένα κράτος να προοδεύσει, πρέπει να έχει υγιείς πολίτες και να μπορούν να εργάζονται και να συμμετέχουν στην παραγωγή του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος του κράτους μας. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Μάλιστα. Ευχαριστούμε, κύριε Οδυσσέα. Ακολουθεί ο κ. Νίκος Πρωτοπαπάς του ΕΣΣΕ Πάφου. Παρακαλώ.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΣΣΕ ΠΑΦΟΥ: (Ν. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ): Έντιμε κύριε Πρόεδρε, κύριοι Βουλευτές, αγαπητέ Επίτροπε Εθελοντισμού, αγαπητοί συνάδελφοι, λόγω ηλικίας και υγείας μετά από οκτώ χρόνια φέτος θα είναι η τελευταία μου συμμετοχή σε αυτή τη Βουλή. Επιτρέψτε μου να αναφερθώ στην παρούσα οικονομική κρίση η οποία πλήττει τα τελευταία δύο χρόνια ένα μεγάλο μέρος του κυπριακού λαού, καθώς και την τρίτη ηλικία. Η απιμωρησία του παρελθόντος συντέινει και στη σημερινή οικονομική κρίση. Θα εισηγούμουν, κύριε πρόεδρε, όπως αυτό το σώμα, η Βουλή των Γερόντων, σήμερα και ομόφωνα αποφασίσει μεταξύ άλλων να σταλεί ένα πολύ ισχυρό ψήφισμα στην κυβέρνηση η οποία μαζί με την Ελεγκτική Υπηρεσία και τη Γενική Εισαγγελία της Δημοκρατίας να φέρει τάχιστα αυτούς που είναι υπεύθυνοι για την οικονομική κρίση, και αυτοί είναι πάρα πολλοί, ενώπιον της δικαιοσύνης. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Η Βουλή των Γερόντων άκουσε τις εισηγήσεις σας και ελπίζω να υπάρξει ανταπόκριση. Ακολουθεί ο κ. Σάββας Καρσεράς, του Αντιρευματικού Συνδέσμου Κύπρου.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΑΝΤΙΡΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΥΠΡΟΥ: (Σ. ΚΑΡΣΕΡΑΣ): Είναι σχετικά με τα φάρμακα. Σχεδόν όλοι όσοι μίλησαν προηγουμένως αναφέρθηκαν για τα φάρμακα, τις ελλείψεις κ.λπ. Εκείνο που παρατηρούμε συχνά είναι ότι συνταγογραφούν οι γιατροί κάποια σκευάσματα τα οποία στα φαρμακεία δεν υπάρχουν. Πηγαίνει ο ασθενής να παραλάβει το φάρμακο και του λένε «Δεν υπάρχει. Σε μία ή δύο βδομάδες.». Του δίδουν ένα χαρτάκι το οποίο γράφει ότι είναι συμπληρωματική συνταγή κ.λπ. Πηγαίνει στην εβδομάδα, στις δύο βδομάδες, να παραλάβει το φάρμακο «Δυστυχώς δε μας έχουν φέρει ακόμα. Μπορεί σε μία βδομάδα.». Αυτά τα πράγματα είναι απαράδεκτα τη σημερινή εποχή που η τεχνολογία είναι τέτοια που ανά πάση στιγμή μπορεί ο αποθηκάριος ή ο προμηθευτής οποιασδήποτε “επιχείρησης” -σε εισαγωγικά το βάζω επιχείρηση για τις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες- θα μπορεί να δει ότι υπάρχει έλλειψη στο συγκεκριμένο φάρμακο άρα να αναλάβει πρόνοια και να το παραγγείλει εγκαίρως ούτως ώστε να μην ταλαιπωρείται τόσο ο φαρμακοποιός που θα δώσει άλλη συνταγή στον ασθενή και ο ασθενής ο οποίος θα πάει μία ή δύο φορές να πάρει το φάρμακο.

Η Επιτροπή Υγείας είδε και το θέμα των διαδρομών των λεωφορείων. Πολύ ορθά έχει γίνει αυτό το σύστημα της αστικής κυκλοφορίας. Υπάρχουν στάσεις με τον αριθμό του λεωφορείου που περνά από το συγκεκριμένο δρομολόγιο. Πώς μπορεί ένας ανάπηρος ή ένας οποιοσδήποτε συνταξιούχος ή ένας οποιοσδήποτε πολίτης να στέκει σε μία στάση το χειμώνα και να περιμένει το λεωφορείο που θα περάσει για να μπει μέσα από τη στιγμή που δεν υπάρχει σκέπαστρο; Πώς μπορεί να βελτιωθεί το αστικό σύστημα

συγκοινωνίας; Ίσως να είναι και αυτός ένας λόγος που δεν υπάρχει πολλή πελατεία στα λεωφορεία. Μόνο σε ορισμένα δρομολόγια έχουν κίνηση τα λεωφορεία. Γι' αυτό θα εισηγούμουν όπως το Τμήμα Δημοσίων Έργων μελετήσει τους χώρους που υπάρχουν οι ταμπελίτσες με τον αριθμό του λεωφορείου και να κατασκευάσει στέγαστρα ούτως ώστε να εξυπηρετηθεί και ο άνθρωπος που θέλει να χρησιμοποιήσει το λεωφορείο.

Επίσης στο εξωτερικό σε κάθε στάση υπάρχει μία ταμπελίτσα καθρωμένη η οποία γράφει το λεωφορείο, τον αριθμό του, το δρομολόγιο του και κατονομάζει τους δρόμους από τους οποίους θα περάσει το λεωφορείο. Εδώ δεν υπάρχει. Δεν μπορεί όλος ο κόσμος να ξέρει ότι το λεωφορείο αυτό θα πάει σε τούτη τη διαδρομή ή στην άλλη διαδρομή και παράλληλα θα υπάρχει και δίπλα από το λεωφορείο, τον αριθμό της στάσης, ότι περνά ακόμα ένα λεωφορείο το οποίο δεν κάμνει τη διαδρομή που κάμνει ο αριθμός "Α" και το λεωφορείο που έχει τον αριθμό "Β" κάμνει μία άλλη διαδρομή ούτως ώστε να ξέρει ποιο λεωφορείο να πάρει. Αυτά τα πράγματα είναι προγραμματισμός των δημοσίων έργων που ίσως να μην έχουν και πολλή σχέση με αυτά που λέω αυτή τη στιγμή αλλά είναι σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος που χρησιμοποιεί το λεωφορείο σήμερα που οι βενζίνη είναι τόσο ακριβή που έχει κόσμο που βάζει €2 μέσα στο αυτοκίνητό του. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστούμε πολύ.

Λοιπόν, η συζήτηση του θέματος έχει ολοκληρωθεί και θα θέσω τώρα την έκθεση της Επιτροπής Υγείας προς έγκριση. Πόσοι λοιπόν ψηφίζουν υπέρ του περιεχομένου της έκθεσης; Νομίζω είναι ομόφωνο. Πόσοι εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Ουδείς.

(Κτυπά τη σφύρα.)

Επομένως η έκθεση της Επιτροπής Υγείας εγκρίνεται ομόφωνα.

Προχωρούμε τώρα στο έβδομο θέμα της ημερήσιας διάταξης που είναι η έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων για το θέμα «Πώς η οικονομική κρίση επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο των ηλικιωμένων», σε θέματα που αφορούν την κοινωνική πρόνοια.

Παρακαλώ τον πρόεδρο της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων κ. Τάσο Παπαθωμά, να διαβάσει την έκθεση.

Στο μεταξύ θα περάσει από κοντά σας ένα έντυπο με μπλε χρώμα αυτή τη φορά και θα σημειώσετε σε αυτό τα ονόματά σας όσοι προτίθεστε να μιλήσετε για το θέμα αυτό.

Παρακαλώ, κύριε Παπαθωμά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ:

(Τ. ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ)

Έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων για το θέμα «Πώς η οικονομική κρίση επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο των ηλικιωμένων»,

σε θέματα που φορούν την κοινωνική πρόνοια

Παρόντες:

Τάσος Παπαθωμάς, πρόεδρος

Έλση Πραξιτέλους

Ανδρούλα Καζαμία Πασχαλίδου

Κώστας Μισιίδης

Αντώνης Δημητριάδης

Ανδρέας Κωνσταντινίδης

Μαρία Μιχαηλίδου

Πάυλος Κότσαπας

Αλέκα Γράβαρη Πρέκα

Κώστας Σκαρπάρης

Μενέλαος Κουζούπης

Χαράλαμπος Κωνσταντίνου

Παύλος Τρικούπης

Σωτήρης Παύλου

Μιχαλάκης Γεωργίου

Η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων μελέτησε το πιο πάνω θέμα σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 13 Οκτωβρίου 2014. Στα πλαίσια της συνεδρίασης αυτής παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Υπουργείου Εσωτερικών και του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας του ίδιου υπουργείου. Παρέστησαν επίσης ο πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Αντρέας Φακοντής, τα μέλη της επιτροπής βουλευτές κ. Μάριος Μαυρίδης, Μαρία Κυριακού, Νίκος Νουρής και Ρούλα Μαυρονικόλα και το μη μέλος της επιτροπής βουλευτής κ. Γιώργος Περδίκης.

Εισάγοντας το υπό αναφορά θέμα, ο πρόεδρος της επιτροπής κ. Τάσος Παπαθωμάς δήλωσε ότι η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση που βιώνουμε σήμερα στον τόπο μας εξακολουθεί να επηρεάζει όλους τους συνανθρώπους μας, άλλους περισσότερο και άλλους λιγότερο, και φτιάχνοντας το παζλ των κοινωνικών επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης εύκολα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η εργασία έχει επηρεαστεί περισσότερο από κάθε άλλο τομέα. Συγκεκριμένα, χιλιάδες άνθρωποι έχασαν τις δουλειές τους, χιλιάδες νέοι με πτυχία μένουν άνεργοι και πολλοί απ' αυτούς επιδιώκουν την πραγμάτωση των στόχων και των ονείρων τους μεταναστεύοντας στο εξωτερικό.

Περαιτέρω, η εγκληματικότητα είναι ένα άλλο κομμάτι της κοινωνικής ζωής, το οποίο επηρεάζεται εξ αιτίας της οικονομικής κρίσης, με αποτέλεσμα να καταρρέει το σύστημα

αξιών, αφού το σύστημα κοινωνικού ελέγχου αδυνατεί να ελέγξει την κατάσταση. Όσον αφορά τον τομέα της υγείας, γίνεται αντιληπτό ότι η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της επηρεάζουν τη σωματική, ψυχική και κοινωνική υγεία. Επιπλέον, η συμπεριφορά των ανθρώπων είναι ένα άλλο εξίσου σημαντικό κομμάτι που επηρεάζεται από την οικονομική κρίση, αφού στην ιδέα και μόνο της οικονομικής κρίσης οι άνθρωποι νιώθουν άγχος, φόβο και ανασφάλεια για το τι μέλλει γενέσθαι. Επίσης, δημιουργούνται σημαντικά προβλήματα στις διαπροσωπικές τους σχέσεις και το οικονομικό χρέος είναι ένας ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας, που προδιαθέτει σε κατάθλιψη.

Επιπρόσθετα, η οικονομική κρίση οδηγεί σε αύξηση της θνησιμότητας και των αυτοκτονιών. Σύμφωνα με έρευνες που έγιναν στην Ευρώπη, η οικονομική ύφεση επηρεάζει τα ποσοστά θνησιμότητας και παρατηρήθηκε ότι για κάθε 1% αύξηση στην ανεργία, υπάρχει αύξηση 0,8% στις αυτοκτονίες. Ιδιαίτερα όμως, η οικονομική κρίση επηρεάζει τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού μας, όπως τα παιδιά, τους νέους, τους ηλικιωμένους, τους χαμηλά αμειβόμενους, τους ανάπηρους, τους πολύτεκνους, τις μονογονεϊκές οικογένειες και άλλους. Για τους πιο πάνω λόγους, το Συντονιστικό Σώμα της Βουλής των Γερόντων σε συνεδρία του αποφάσισε να ασχοληθεί και η φετινή 16^η Σύνοδος της Βουλής των Γερόντων με το πιο πάνω θέμα.

Ο ίδιος ανέφερε ότι, παρ' όλο που οι ηλικιωμένοι ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες που πλήττονται σκληρά από τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και τα προγράμματα λιτότητας που εφάρμοσαν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, εντούτοις κανένας δεν ενδιαφέρεται για την προστασία των στοιχειωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων τους, όπως έχει τονίσει και ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο οποίος υπογραμμίζει ότι δεν είναι υπερβολή να μιλάμε για μια “χαμένη γενιά”, από τη στιγμή που οι πολιτικοί δείχνουν με τις πράξεις τους ότι η τρίτη ηλικία

θεωρείται αντιπαραγωγική και δεν προσφέρει τίποτα στις σύγχρονες κοινωνίες. Ο ίδιος Επίτροπος καταλήγει ως εξής:

«Παρ' όλο που ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης αναγνωρίζει τα δικαιώματα στους ηλικιωμένους να έχουν μια αξιοπρεπή σύνταξη, ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο και κοινωνική προστασία, εκατοντάδες χιλιάδες είναι σήμερα οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας στην Ευρώπη, που αναζητούν τα προς το ζην μέσω της επαιτείας.»

Περαιτέρω, ο πρόεδρος της επιτροπής δήλωσε ότι η σωστή και ικανοποιητική αντιμετώπιση του γήρατος, απαιτεί προσαρμογές τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Το κράτος πρέπει να λαμβάνει τα απαιτούμενα μέτρα για εξισορροπημένη αντιμετώπιση του γήρατος σε σχέση με τις άλλες κοινωνικές ομάδες, επισημαίνοντας πως η πιο επιθυμητή λύση για την πραγμάτωση αυτού του σκοπού είναι η παραμονή των ατόμων της τρίτης ηλικίας στα σπίτια τους, κοντά στις οικογένειές τους, μέσα στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Αυτό, σύμφωνα με τον ίδιο, μπορεί να γίνει με σωστό προγραμματισμό για παροχή στήριξης στα άτομα αυτά, ώστε να διατηρήσουν την αυτονομία και την ανεξαρτησία τους και να παραμείνουν ενταγμένα στο δικό τους κοινωνικό σύνολο, ικανά να φροντίζουν και να συντηρούν τον εαυτό τους στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Αναμφισβήτητα όμως, στην οργάνωση, στον προγραμματισμό και στην προσφορά των υπηρεσιών στους ηλικιωμένους θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι φυσικές, διανοητικές και κοινωνικές αλλαγές που εμφανίζονται στους ηλικιωμένους, θα πρέπει να μελετηθούν όλες οι ανάγκες των ατόμων αυτών, περιλαμβανομένων των κινδύνων που διατρέχουν, όπως και η συμβολή τους στην κοινωνική ευημερία και ανάπτυξη της χώρας. Έχει παρατηρηθεί ότι συχνά η οικογένεια και το κράτος δεν αναγνωρίζουν και δεν αποδέχονται το μερίδιο ευθύνης που τους

αναλογεί στην αντιμετώπιση των ζητημάτων που αφορούν τους ηλικιωμένους, όπως η μοναξιά, το χαμηλό βιοτικό και γνωστικό επίπεδο, η εμφάνιση ασθενειών, οι ανεπαρκείς υπηρεσίες υγείας και προστασίας, η απώλεια αυτονομίας, καθώς και η κοινωνική συμπεριφορά απέναντι σ' αυτή την ευαίσθητη ομάδα ανθρώπων, με συχνό φαινόμενο τις διακρίσεις σε βάρος τους και την έλλειψη σεβασμού των δικαιωμάτων τους. Μετά την αφυπηρέτησή τους πολλοί ηλικιωμένοι αισθάνονται περιθωριοποιημένοι, διακατέχονται από το αίσθημα ανασφάλειας, παραγκωνισμού και εγκατάλειψης, αντιμετωπίζουν επίσης οικονομικά προβλήματα, που είναι αποτέλεσμα της σημερινής οικονομικής κρίσης ή της χαμηλής σύνταξης που λαμβάνουν, σε συνδυασμό με την έλλειψη επαρκούς ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, δεδομένα που μπορεί να οδηγήσουν τους ηλικιωμένους σε απομόνωση και να επιδεινώσουν την κατάστασή τους.

Εξετάζοντας σφαιρικά την προσφορά των ηλικιωμένων ατόμων, διαπιστώνουμε ότι αυτή δεν εξαντλείται μόνο στο παρελθόν, προσφορά δόλου ευκαταφρόνητη στην ευημερία μιας κοινωνίας, αλλά και στο παρόν και στο μέλλον, αφού διαθέτουν γνώση και εμπειρία, που μπορεί να φανεί χρήσιμη στις νεότερες γενιές. Το πέρασμα στην τρίτη ηλικία, όπως συνηθίζουμε να λέμε, είναι για τους περισσότερους ανθρώπους ένα πέρασμα στο περιθώριο της ζωής, αφού η αίσθηση ότι παύει κάποιος να είναι ενεργός, χρήσιμος και απαραίτητος για τους άλλους, αποτελεί ένα ισχυρό σοκ γι' αυτούς που περνούν στις τάξεις των συνταξιούχων. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της επιτροπής, ο μεγαλύτερος εχθρός για τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας είναι η μοναξιά και ορισμένα από τα ψυχοκοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν πολλοί ηλικιωμένοι συνίστανται στα ακόλουθα:

1. Η έλλειψη επικοινωνίας, προσφοράς και αναγνώρισης της προσφοράς, διασκέδασης, νέων ενδιαφερόντων, πνευματικών ερεθισμάτων, προσδοκιών.
2. Η μη παροχή της δυνατότητας να κινούνται ανεξάρτητα στο χώρο τους, ιδιαίτερα οι ευάλωτοι, ανάπηροι ασθενείς.
3. Η μη έγκαιρη και ορθή ενημέρωση σε θέματά που τους αφορούν, όπως παραδείγματος χάριν στη συμπλήρωση της αίτησης για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ).
4. Η μη πρόσβαση σε κυβερνητικές ή κοινοτικές υπηρεσίες ή κατ' οίκον βοήθεια και νοσηλεία. Στις πιο πάνω περιπτώσεις η προσφορά των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και της οικογένειας είναι σημαντική. Σημειώνεται βέβαια ότι διάφορες κοινωνικοοικονομικές αλλαγές στη δομή της οικογένειας δυσχεραίνουν την προσφορά αυτή.
5. Η μη διασφάλιση εισοδήματος που αποτελεί δικλείδα ασφαλείας. Η σύνταξη αποτελεί το κατ' εξοχήν εισόδημα των ηλικιωμένων, όμως διάφορες ομάδες ηλικιωμένων ζουν στο όριο ή κάτω από το όριο της φτώχειας, αντιμετωπίζοντας σοβαρά προβλήματα επιβίωσης και ως εκ τούτου και προβλήματα ένταξής τους στο κοινωνικό σύνολο. Ιδιαίτερα, πλήττεται η ηλικιωμένη γυναίκα η οποία παλιά δεν εργαζόταν ή βοηθούσε το σύζυγό της στις δουλειές του και η οποία δεν είχε την ευκαιρία να σπουδάσει λόγω των κοινωνικών συνθηκών και αντιλήψεων που επικρατούσαν τότε.
6. Η μη παροχή δυνατότητας συμμετοχής σε πολιτιστικές ή άλλες δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και τα έντονα οικονομικά προβλήματα των ηλικιωμένων από τη μια και η κατάργηση των ωφελημάτων της

κοινωνικής κάρτας από την άλλη, δεν επιτρέπουν τη συμμετοχή των ηλικιωμένων σε διάφορες πολιτιστικές ή άλλες δραστηριότητες.

Καταλήγοντας, ο πρόεδρος της επιτροπής δήλωσε ότι η οικονομική κρίση πέρα από τα τόσα αρνητικά αποτελέσματα σε οικονομία και κοινωνία, αποτελεί και μια ευκαιρία για κοινωνική αλλαγή. Είναι μια πρόκληση για την αποδόμηση μιας σαθρής νοοτροπίας και συμπεριφοράς και την ανάδειξη μιας υγιούς συλλογικής συνείδησης, η οποία θα βοηθήσει να προοδεύσουμε. Μαθαίνοντας από τα λάθη του παρελθόντος, πρέπει να προχωρήσουμε στη διαμόρφωση άλλων νοοτροπιών, οι οποίες θα βοηθήσουν στη δημιουργία μιας καλύτερης κοινωνίας.

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος της επιτροπής αναφέρθηκε ειδικότερα στα ακόλουθα θέματα, που απασχόλησαν την Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 2 Οκτωβρίου 2014, και τα οποία επηρεάζουν αρνητικά τους ηλικιωμένους και ιδιαίτερα τους χαμηλοσυνταξιούχους, διατυπώνοντας ταυτόχρονα τα αιτήματα της επιτροπής και επισημαίνοντας ότι θέματα τα οποία έχουν αναφερθεί σε προηγούμενες συνόδους και δεν υλοποιήθηκαν, αποτελούν θέματα και της σημερινής συνόδου, απλά δεν αναφέρονται για πρακτικούς λόγους:

1. Αξιοπρεπής διαβίωση των ηλικιωμένων.

Η οικονομική κρίση που επηρεάζει σήμερα τη χώρα μας, δε θα πρέπει να αποτελέσει αφορμή για καταπάτηση των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων, οι οποίοι προσβλέπουν σε μια ζωή ανεξάρτητη και αξιοπρεπή. Οι ηλικιωμένοι μας αποτελούν σημαντική ομάδα πολιτών της κοινωνίας μας, που ως εκ των πραγμάτων καθίστανται όλο και πιο αδύναμοι και ευάλωτοι, γι' αυτό έχουμε όλοι υποχρέωση και ιδιαίτερα η πολιτεία να σταθεί αρωγός στην πιο πάνω ομάδα, φροντίζοντας για την ασφαλή και αξιοπρεπή διαβίωσή τους, ως ελάχιστη

ανταπόδοση στα όσα πρόσφεραν και συνεχίζουν να προσφέρουν στην κοινωνία μας.

2. Στέγαση των ηλικιωμένων σε προσφυγικούς συνοικισμούς.

Η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας επισημαίνει τα σοβαρά προβλήματα διακίνησης που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι που διαμένουν στους προσφυγικούς συνοικισμούς και ιδιαίτερα την έλλειψη ανελκυστήρων σε σημαντικό αριθμό πολυκατοικιών. Επίσης, τονίζει ότι πρέπει να διορθωθούν τα σπίτια των ηλικιωμένων που διαμένουν στους συνοικισμούς ή σε τουρκοκυπριακά σπίτια.

3. Το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού και οι επιπτώσεις του.

Έχει παρατηρηθεί ότι τα τελευταία χρόνια ο πληθυσμός της Κύπρου γερνά. Σύμφωνα με την έκθεση της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, στην οποία καταγράφονται τα δημογραφικά στοιχεία του 2012, διαπιστώνεται για ακόμη μια φορά η σταθερή τάση γήρανσης του πληθυσμού της Κύπρου. Φαίνεται επίσης ότι διαχρονικά καταγράφεται σταθερά μια αύξηση του πληθυσμού στις ηλικίες 65 ετών και άνω. Σήμερα το ποσοστό αυτό είναι γύρω στο 13,5%.

Όσον αφορά τον πληθυσμό της ηλικιακής ομάδας των 0-14 ετών και της ομάδας των 15-64 ετών, καταγράφεται μείωση. Το συνολικό ποσοστό γονιμότητας, που εκφράζει το μέσο αριθμό παιδιών κατά γυναίκα υπολογίστηκε σε 1,39% το 2012 και παραμένει από το 1995 κάτω από το 2,10% που απαιτείται, για να εξασφαλιστεί η αναπλήρωση του πληθυσμού. Το συμπέρασμα που προκύπτει από τα πιο πάνω στοιχεία είναι ότι οι γεννήσεις μειώνονται χρόνο με το χρόνο, σε αντίθεση με τις κατεχόμενες περιοχές, όπου ο πληθυσμός αυξάνεται χρόνο με το χρόνο, παρά τη μετανάστευση πολλών Τουρκοκυπρίων. Αυτό μακροπρόθεσμα θα μας καταστήσει μειονότητα στην ίδια την πατρίδα μας.

Επομένως, επιβάλλεται από πλευράς της πολιτείας η εφαρμογή μιας στρατηγικής, ως αποτέλεσμα επιστημονικής έρευνας, που θα διεξαχθεί από ειδικούς σε ζητήματα που αφορούν την προστασία του παιδιού, της μητρότητας και της οικογένειας. Γι' αυτό καθίσταται αναγκαία η παροχή διευκολύνσεων κατά την κύηση, στοχευμένη επέκταση του επιδόματος μητρότητας και βελτίωση της λειτουργίας των δομών και υποδομών για τη φροντίδα των παιδιών (βρεφοκομικοί, νηπιοκομικοί σταθμοί).

Γι' αυτό, η οποιαδήποτε κοινωνική πολιτική που θα εφαρμοστεί πρέπει να στηρίζει ουσιαστικά και στοχευμένα τις πολύτεκνες οικογένειες και να ενθαρρύνει τα νεαρά ζευγάρια να μην περιορίζονται σε ένα ή δύο παιδιά μόνο.

4. Στήριξη του θεσμού της Βουλής των Γερόντων.

Η Βουλή των Γερόντων μέσα από τη δεκαεξαετή παρουσία και λειτουργία της, έχει καθιερωθεί στη συνείδηση των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας μας ως ένας επιτυχημένος θεσμός.

Δυστυχώς όμως τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης έχουν μειωθεί τα κονδύλια για τα λειτουργικά έξοδα της Βουλής των Γερόντων και η λειτουργός της εργάζεται με καθεστώς μερικής απασχόλησης (15 ώρες). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας απευθύνει έκκληση προς τον πρόεδρο και τα μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων, καθώς επίσης και προς τα αρμόδια υπουργεία, όπως στηρίζουν τα πιο πάνω αιτήματα, για να μπορέσει η Βουλή των Γερόντων να συνεχίσει απρόσκοπτα το σημαντικό έργο που επιτελεί.

5. Νέα εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας σε αξίες 1.1.2013 και ηλικιωμένοι.

Η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας ασχολήθηκε με το πιο πάνω θέμα και κατέληξε στα εξής συμπεράσματα:

- Η εκτίμηση που έγινε από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας δεν ανταποκρίνεται στις σημερινές αξίες της ακίνητης ιδιοκτησίας, λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης στον τόπο μας.
- Σε πάρα πολλές περιπτώσεις η νέα εκτίμηση που έγινε υπερβαίνει κατά πολύ την πραγματική αξία της ακίνητης ιδιοκτησίας. Αυτό συμβαίνει πιο πολύ στις αγροτικές περιοχές, ιδιαίτερα στις ορεινές όπου τα κτήματα είναι χερσότοποι και δεν καλλιεργούνται.
- Τα κτήματα που βρίσκονται στις οικιστικές ζώνες δεν είναι όλα οικόπεδα. Τα πιο πολλά είναι χωρίς δρόμο, νερό και ρεύμα και επομένως δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν ως οικόπεδα. Είναι χωράφια και καλλιεργούνται όπως αυτά που είναι εκτός οικιστικής ζώνης.
- Η νέα εκτίμηση θα επηρεάσει πολλούς ηλικιωμένους και ιδιαίτερα χαμηλοσυνταξιούχους, οι οποίοι ασχολούνται ως επί το πλείστον με τη σπορά (σιτάρι, κριθάρι), όπου η απόδοση εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας εισηγείται τα εξής:

- α. Να γίνει επανεκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας, με βάση τις σημερινές πραγματικές αξίες και τη σημερινή χρήση της ακίνητης περιουσίας.
- β. Στην επανεκτίμηση να ληφθούν υπόψη οι μειονεκτικές περιοχές που γειτνιάζουν με τα κατεχόμενα μέρη μας.
- γ. Οι χαμηλοσυνταξιούχοι να τύχουν ελαφρύνσεων στην καταβολή του φόρου ακίνητης ιδιοκτησίας.

6. **Ο περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμος του 2014.**

Σημειώνεται ότι η Βουλή των Γερόντων εκπροσωπήθηκε από τον πρόεδρο της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας και τη Λειτουργό της Βουλής των Γερόντων στις συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στα πλαίσια των οποίων υποβλήθηκαν υπομνήματα με τις θέσεις/εισηγήσεις του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων κατά τη διάρκεια της συζήτησης του σχετικού νομοσχεδίου ενώπιόν της. Συγκεκριμένα, εκφράστηκε η ανησυχία του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων σχετικά με τη μεταχείριση που τυγχάνουν οι χαμηλοσυνταξιούχοι και τα άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όσον αφορά δηλαδή τα δικαιώματά τους και κατά πόσο θα είναι προς το συμφέρον τους. Γι' αυτό και είχε κατατεθεί η εισήγηση όπως δοθεί ιδιαίτερη σημασία σ' αυτόν τον τομέα και τα άτομα αυτά να επωφεληθούν θετικά και όχι αρνητικά. Επιπλέον, να γίνει εξατομίκευση των περιπτώσεων, όπως είχε δηλώσει σχετικά και η Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Περαιτέρω, είχε ζητηθεί η επαναξιολόγηση του εντύπου της αίτησης για τους ηλικιωμένους, ώστε να γίνει πιο απλό και προσιτό γι' αυτούς, καθώς και να ενισχυθούν οι τοπικές αρχές, ιδιαίτερα στην ύπαιθρο, από λειτουργούς που θα προσφέρουν βοήθεια στη συμπλήρωση της αίτησης ή να δίνουν πληροφορίες στους ηλικιωμένους. Επιπλέον, είχε ζητηθεί όπως δοθεί παράταση στην υποβολή της αίτησης λόγω των δυσκολιών που συνάντησαν οι ηλικιωμένοι.

Με πρωτοβουλία του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων, η λειτουργός μαζί με δύο μεταπτυχιακούς φοιτητές κοινωνικής εργασίας από το Πανεπιστήμιο Frederick, άνοιξαν τηλεφωνικές γραμμές εξυπηρέτησης των ηλικιωμένων με παροχή πρακτικής βοήθειας στη συμπλήρωση της αίτησης, με

αποτέλεσμα να εξυπηρετηθούν γύρω στα εξακόσια ηλικιωμένα άτομα μέσα από τη διαδικασία αυτή.

Ειδικότερα, σε σχέση με τα επιμέρους ζητήματα που απασχόλησαν την Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας και συγκεκριμένα το ζήτημα που αφορά τη στέγαση ηλικιωμένων σε προσφυγικούς οικισμούς, ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών, αφού κατέθεσε στην επιτροπή σχετικό υπόμνημα, δήλωσε τα ακόλουθα:

1. Σε σχέση με την εγκατάσταση ανελκυστήρων -
  - α. ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση του προγράμματος, που περιλάμβανε την τοποθέτηση ανελκυστήρων σε 79 υφιστάμενες πολυκατοικίες, με συνολικό κόστος €4,9 εκατομ.·
  - β. συνεχίζεται το πρόγραμμα εγκατάστασης ανελκυστήρων σε υφιστάμενες πολυκατοικίες κυβερνητικών οικισμών. Συγκεκριμένα, έχει υπογραφεί συμβόλαιο για εγκατάσταση ανελκυστήρων σε 20 πολυκατοικίες σε κυβερνητικούς οικισμούς στην επαρχία Λάρνακας, διάρκειας 12 μηνών·
  - γ. η προσπάθεια για ολοκλήρωση του προγράμματος θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια.

Σε μεταγενέστερο στάδιο, ο ίδιος εκπρόσωπος απέστειλε γραπτώς στην επιτροπή στοιχεία, σύμφωνα με τα οποία το ποσοστό εγκατάστασης ανελκυστήρων σε πολυκατοικίες σε σχέση με το συνολικό αριθμό πολυκατοικιών παγκύπρια είναι 24,6% περίπου. Ειδικότερα, από τις 374 υφιστάμενες πολυκατοικίες, μόνο στις 92 έχουν εγκατασταθεί ανελκυστήρες. Συναφώς, έχει γίνει ανάθεση για εγκατάσταση ανελκυστήρων σε ακόμη 20 πολυκατοικίες στον οικισμό Αγίων Αναργύρων στη Λάρνακα. Περαιτέρω, έχουν ετοιμαστεί σχέδια και σύντομα θα προκηρυχθούν προσφορές για την εγκατάσταση ανελκυστήρων σε άλλες δεκαεννέα (19)

πολυκατοικίες [επτά (7) στη Λευκωσία, πέντε (5) στη Λεμεσό και επτά (7) στη Λάρνακα].

2. Όσον αφορά την επιδιόρθωση οικιών σε προσφυγικούς οικισμούς, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως έχει υπογράψει συμβόλαια για συντήρηση πολυκατοικιών στους κυβερνητικούς οικισμούς παγκύπρια, διάρκειας 24 μηνών. Περαιτέρω, ανεξαρτήτως ηλικίας των ενοίκων, γίνονται οι αναγκαίες επιδιορθώσεις σε οικίες/διαμερίσματα μετά από οδηγίες που δίδονται από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως στον εργολάβο του έργου.

Επίσης, σε περιπτώσεις όπου οι ένοικοι εκτοπισθέντες δεν είναι δικαιούχοι δεύτερου αποχωρητηρίου/ντους αλλά διαπιστώνεται τέτοια ανάγκη, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως προχωρά στην ανέγερσή τους.

Περαιτέρω, ο εκπρόσωπος του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας του ίδιου υπουργείου κατέθεσε στην επιτροπή τα ακόλουθα:

1. Η γενική εκτίμηση που διενεργήθηκε από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας είναι σε τιμές 1.1.2013 και έχει παρέλθει ένας χρόνος και εννιά μήνες και ο μέσος όρος των τιμών των ακινήτων παγκύπρια έχει μειωθεί. Το γενικό ποσοστό κυμαίνεται στο 15% με βάση τους δείκτες της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.

Επομένως εμείς θα πληρώνουμε 15% περισσότερα σαν φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας αφού έχουν μειωθεί οι τιμές των ακινήτων από την 1^η Ιανουαρίου 2013. [Προσθήκη στο κείμενο της έκθεσης από τον πρόεδρο της επιτροπής.]

2. Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας έχει αρχίσει την επαναξιολόγηση ορισμένων γεωργικών περιοχών στις κοινότητες, με σκοπό, όπου εντοπιστεί ότι οι

αξίες που έχουν υιοθετηθεί έχουν υπερτιμηθεί, να προβεί στις αναγκαίες διορθώσεις.

3. Η αξία των τεμαχίων σε οικιστικές ζώνες έχει εκτιμηθεί διαφορετικά όταν αυτό είναι οικόπεδο ή χωράφι. Επίσης, λήφθηκε υπόψη ο παράγοντας είδος δρόμου, σχέση με δρόμο και σχήμα τεμαχίου. Τα τεμάχια που είναι εκτός οικιστικής ζώνης εκτιμήθηκαν ανάλογα με την πολεοδομική ζώνη στην οποία ήταν ενταγμένα, δηλαδή γεωργικά κ.λπ.

Αναφορικά με το θέμα τούτο, έχω προσωπική άποψη ότι οι τιμές των τεμαχίων που δεν είναι σήμερα οικόπεδα, είναι παρόμοιες περίπου με τις τιμές των τεμαχίων που χαρακτηρίζονται ως οικόπεδα, είναι σε δρόμο, έχουν φως, ρεύμα και νερό. Έχω προσωπική εμπειρία. [Προσθήκη στο κείμενο της έκθεσης από τον πρόεδρο της επιτροπής.]

Συναφώς, υπέβαλε τις ακόλουθες απόψεις και/ή εισηγήσεις:

1. Η διεθνής πρακτική είναι η επανεκτίμηση των ακινήτων να διενεργείται κάθε 4-5 χρόνια. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η ίση μεταχείριση των πολιτών επιτυγχάνεται όταν υπάρχει ομοιομορφία στην εκτίμηση παρόμοιων ή των ίδιων ακινήτων. Η εκτίμηση που διενεργήθηκε σε τιμές 1.1.2013 συμπεριέλαβε τη χρήση του ακινήτου κατά την ημερομηνία επιθεώρησης του ακινήτου.
2. Θα γίνει κάθε προσπάθεια από το τμήμα, ώστε στις περιπτώσεις όπου εντοπίζονται λάθη αυτά να διορθωθούν είτε με αίτημα του ιδιοκτήτη για διόρθωση λάθους είτε αυτεπάγγελτα από το ίδιο το τμήμα.
3. Οι οποιοσδήποτε τυχόν φορολογικές ελαφρύνσεις που μπορεί να εισαχθούν, εμπíπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Φορολογίας του Υπουργείου Οικονομικών.

Τοποθετούμενο γύρω από τα ζητήματα που κατατέθηκαν και τα αιτήματα που υποβλήθηκαν, το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων απέστειλε σχετικό υπόμνημα στη Βουλή, στο οποίο διαλαμβάνονται οι θέσεις του, οι οποίες συνοψίζονται στα ακόλουθα:

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ) λαμβάνοντας υπόψη τη δημογραφική γήρανση, αλλά και το γεγονός ότι το ποσοστό του κινδύνου της φτώχειας που απειλεί τον πληθυσμό άνω των 65 ετών είναι υψηλότερο από τις άλλες ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, έχει προχωρήσει στη συνολική μεταρρύθμιση της πολιτικής Κοινωνικής Πρόνοιας.

Η μεταρρύθμιση αυτή στηρίζεται στη θεμελιώδη θέση πως ένα εξορθολογισμένο και παραγωγικό σύστημα Κοινωνικής Πρόνοιας πρέπει να χαρακτηρίζεται από την άμεση και ουσιαστική στήριξη του πολίτη που πραγματικά έχει ανάγκη αυτής της στήριξης για τη διαβίωσή του, ιδιαίτερα μέσα στις συνθήκες αυξημένης ανεργίας και στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που βιώνουμε σήμερα.

Στις 11 Ιουλίου 2014 τέθηκε σε εφαρμογή ο περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμος του 2014 [Ν.109(Ι)/2014] με σκοπό την παροχή ουσιαστικής στήριξης στον πολίτη, περιλαμβανομένης και της ευάλωτης ομάδας των ηλικιωμένων.

Έχοντας ως στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων ατόμων και τη σταδιακή μείωση του αριθμού των ατόμων που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας, οι ηλικιωμένοι, επιπρόσθετα των συντάξεων και της οικονομικής ενίσχυσης, μπορούν να επωφεληθούν σε θέματα φροντίδας, ενδυνάμωσης των σχέσεών τους με την οικογένεια και την κοινότητα τους και συμμετοχής τους σε προγράμματα που

αποσκοπούν στη διατήρηση μιας καλής ψυχολογικής, σωματικής, νοητικής και κοινωνικής κατάστασης.

Σήμερα, στα πλαίσια της ισχύουσας Νομοθεσίας και μέχρι την πλήρη εφαρμογή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), συνεχίζεται η παροχή Δημοσίου Βοηθήματος και βοηθούνται οικονομικά 3245 οικογένειες ηλικιωμένων ατόμων, με μηνιαία δαπάνη που ανέρχεται στο €1,1 εκ. περίπου. **Πολλά απ' αυτά που υπάρχουν στο υπόμνημα αναφέρθηκαν και από τον εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας, τον γενικό διευθυντή. [Προσθήκη στο κείμενο της έκθεσης από τον πρόεδρο της επιτροπής.]**

Επίσης, μέχρι την πλήρη εφαρμογή του ΕΕΕ, συνεχίζεται η παροχή του επιδόματος χαμηλοσυνταξιούχου με βάση το Σχέδιο Ενίσχυσης των Συνταξιούχων με Χαμηλά Εισοδήματα σε όσους δικαιούχους υπέβαλαν αίτηση για ΕΕΕ. Ο προϋπολογισμός του Σχεδίου αυτού για το 2014 ανέρχεται σε €85,0 εκ .

Για την ομαλή εφαρμογή του Νόμου που προνοεί για το ΕΕΕ και τέθηκε σε ισχύ στις 11 Ιουλίου 2014 και για σκοπούς ενημέρωσης των πολιτών για τη νέα νομοθεσία και υποβοήθησης, ιδιαίτερα των ηλικιωμένων, να συμπληρώσουν τη σχετική αίτηση, το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

1. Μετά από συμφωνία με το Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών, διευθετήθηκε ώστε τόσο η παραλαβή των εντύπων, όσο και η υποβολή των συμπληρωμένων αιτήσεων να γίνεται στα 54 κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία. Παράλληλα, στα γραφεία αυτά υπήρχε η δυνατότητα παροχής πληροφοριών και καθοδήγησης για τη συμπλήρωση των εντύπων. Για το σκοπό αυτό, εκπαιδεύτηκαν τόσο οι λειτουργοί των ταχυδρομικών γραφείων, όσο και ανέργοι οι οποίοι προσλήφθηκαν

ειδικά για το σκοπό αυτό και τοποθετήθηκαν στα ταχυδρομικά γραφεία για να υποστηρίξουν το έργο της ενημέρωσης των πολιτών και της παραλαβής των αιτήσεων.

2. Πέραν των ταχυδρομικών υπαλλήλων και των ανέργων, το ΥΕΠΚΑ διοργάνωσε εκπαιδευτικές ημερίδες για οργανωμένα σύνολα, κόμματα και φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης που ζήτησαν να εκπαιδευτούν ειδικά, ώστε να μπορούν να βοηθήσουν κυρίως τα ηλικιωμένα άτομα στη συμπλήρωση των αιτήσεων.
3. Το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο ανταποκρίθηκε σε όλες ανεξαιρέτως τις προσκλήσεις για συμμετοχή σε πολυάριθμες συναντήσεις που αποσκοπούσαν στην ευρεία ενημέρωση του κοινού για τις πρόνοιες της νέας νομοθεσίας και της διαδικασίας συμπλήρωσης και υποβολής των αιτήσεων.
4. Λειτουργοί του Υπουργείου συμμετείχαν σε δεκάδες ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές που αποσκοπούσαν στην ενημέρωση του κοινού και στην απευθείας επίλυση των διαφόρων ζητημάτων που προέκυπταν σε σχέση με την υποβολή των αιτήσεων.
5. Το Υπουργείο προχώρησε σε τροποποίηση του Νόμου, ώστε να παραταθεί η προθεσμία για υποβολή των αιτήσεων από τους χαμηλοσυνταξιούχους, κατά ένα μήνα και προωθήθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων δεύτερη τροποποίηση, ώστε να μπορούν να γίνουν αποδεκτές αιτήσεις που υποβλήθηκαν εκπρόθεσμα.

Σημειώνεται ότι στις 6 Νοεμβρίου 2014 η ολομέλεια της Βουλής ομόφωνα ψήφισε σε νόμο το πιο πάνω νομοσχέδιο, σύμφωνα με το οποίο καθίσταται δυνατή η αποδοχή από τον Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εκπρόθεσμων αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ από τους χαμηλοσυνταξιούχους και τους λήπτες δημόσιου

βοηθήματος, νοουμένου ότι αυτές θα έχουν υποβληθεί σε ημερομηνία που προηγείται της 30ής Νοεμβρίου 2014.

Το νέο σύστημα Κοινωνικής Πρόνοιας στοχεύει στην παροχή στήριξης στους πολίτες που παρόλες τις προσπάθειες τους δεν έχουν αρκετούς πόρους ώστε να μπορούν να διαβιούν αξιοπρεπώς. Τα άτομα της τρίτης ηλικίας αποτελούν μια από τις κατηγορίες στις οποίες δίνεται ιδιαίτερη προσοχή.

Οι χαμηλοσυνταξιούχοι οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις και θα καταστούν δικαιούχοι του ΕΕΕ θα μπορούν, πέραν του μηνιαίου ποσού που θα λαμβάνουν ως ΕΕΕ, να λαμβάνουν οικονομική στήριξη για έκτακτες ανάγκες που πιθανόν να προκύψουν, θα καλύπτονται συγκεκριμένα δημοτικά τέλη, ενώ θα μπορούν να αξιοποιήσουν ειδικό Σχέδιο Επιδότησης Φροντίδας, όπως περιγράφεται πιο κάτω.

Μετά την εφαρμογή της νέας νομοθεσίας που προνοεί για το ΕΕΕ, η Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ασκώντας τις εξουσίες που της παρέχει ο Νόμος με βάση το άρθρο 36(1)(α) και 36 (1)(ε), στις 29 Αυγούστου 2014 εξέδωσε Διάταγμα με τίτλο «Σχέδιο Επιδότησης Υπηρεσιών Φροντίδας». Η Υπουργός με βάση το άρθρο 10 του Νόμου για το ΕΕΕ εξουσιοδότησε τη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για την εφαρμογή των διατάξεων του Σχεδίου. Σκοπός του Σχεδίου είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων (περιλαμβανομένων των ηλικιωμένων), που είναι δικαιούχοι ΕΕΕ, μέσα από την επιδότηση των διαπιστωμένων αναγκών τους για υπηρεσίες φροντίδας.

Οι σημαντικότερες αρχές στις οποίες βασίζεται το πιο πάνω σχέδιο περιλαμβάνουν την παροχή ποιοτικών, προσβάσιμων και ευέλικτων υπηρεσιών φροντίδας, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους και τη διατήρηση / ενίσχυση της αυτονομίας και ανεξαρτησίας του,

λαμβάνοντας υπόψη τις επιθυμίες των επωφελούμενων. Ειδικότερα, δίνεται έμφαση στην εξατομικευμένη και ανθρωποκεντρική προσέγγιση και στην όσο το δυνατό πιο άμεση εξυπηρέτηση των επωφελούμενων.

Οι παρεχόμενες Υπηρεσίες Φροντίδας είναι οι ακόλουθες:

- (α) **Κατ' οίκον Φροντίδα:** Περιλαμβάνει υπηρεσίες ατομικής φροντίδας και οικιακής βοήθειας. Στις περιπτώσεις που υπάρχει αιτιολογημένη ανάγκη καλύπτεται και η μεταφορά / συνοδεία του επωφελούμενου εκτός σπιτιού. Η κατ' οίκον φροντίδα παρέχεται από εγκεκριμένα φυσικά ή και νομικά πρόσωπα, σύμφωνα με τους όρους που θέτει η Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, μέχρι να ετοιμαστεί και να εγκριθεί ρυθμιστικό νομοθετικό πλαίσιο, οπότε αυτή θα παρέχεται με βάση το Νόμο. Για την κάλυψη των αναγκών της κατ' οίκον φροντίδας παρέχεται επιδότηση με ανώτατο ποσό τα €240 μηνιαίως, ενώ στις περιπτώσεις όπου παραχωρείται πλήρης κατ' οίκον φροντίδα από αλλοδαπό φροντιστή, καλύπτεται το ανώτατο ποσό των €309 για το μισθό και επιπλέον €88,78 για τις εισφορές των κοινωνικών ασφαλίσεων.
- (β) **Ημερήσια Φροντίδα:** Παρέχεται μέσα από εγκεκριμένα Κέντρα Ενηλίκων τα οποία εξυπηρετούν και ηλικιωμένα άτομα κατά τη διάρκεια της ημέρας και μπορούν να λειτουργούν από φυσικά ή και νομικά πρόσωπα (ΜΚΟ, ΑΤΑ, ιδιωτικός τομέας). Οι πάροχοι υπηρεσιών ημερήσιας φροντίδας αναλαμβάνουν τα άτομα κατά τη διάρκεια της ημέρας ή μέρος αυτής και τους προσφέρουν μεταξύ άλλων υπηρεσίες φροντίδας, δημιουργικής ενασχόλησης και ψυχαγωγίας. Η πιο πάνω φροντίδα είναι πιο ευέλικτη και προωθεί την εξυπηρέτηση τόσο των ίδιων των ατόμων, συμβάλλοντας στην κοινωνική τους ενσωμάτωση, όσο και των μελών της οικογένειάς τους που εργάζονται και είναι επιφορτισμένοι με τη φροντίδα τους.

Επίσης, σε αιτιολογημένες περιπτώσεις καλύπτεται και η μεταφορά / συνοδεία του επωφελούμενου προς και από το Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας. Για την κάλυψη αναγκών ημερήσιας φροντίδας παρέχεται επιδότηση με ανώτατο ποσό τα €137μηνιαίως.

- (γ) **Ιδρυματική Φροντίδα:** Παρέχεται εικοσιτετράωρη φροντίδα από εγκεκριμένα προγράμματα τα οποία μπορούν να λειτουργούν από φυσικά ή και νομικά πρόσωπα (ΜΚΟ, ΑΤΑ, ιδιωτικός τομέας) σε άτομα που χρειάζονται συνεχή φροντίδα και των οποίων οι ανάγκες δεν μπορούν να ικανοποιηθούν ούτε από την οικογένειά τους είτε από τις υποστηρικτικές υπηρεσίες που προσφέρονται στο περιβάλλον στο οποίο ζουν. Για την κάλυψη αναγκών ιδρυματικής φροντίδας παρέχεται επιδότηση που κυμαίνεται μεταξύ €625 - €745 μηνιαίως και επιπρόσθετα, ποσό για την κάλυψη προσωπικής άνεσης το οποίο ανέρχεται στα €30 για τα μη κινητικά άτομα και στα €52 για τα κινητικά άτομα.

Τόσο για την ιδρυματική όσο και για την ημερήσια φροντίδα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εγγράφουν και επιθεωρούν τις Ιδιωτικές και Κοινοτικές Στέγες Ηλικιωμένων και Αναπήρων, κατ' εφαρμογή των ισχυουσών νομοθεσιών, με σκοπό τη διασφάλιση καλού επιπέδου υπηρεσιών [οι περί Στεγών για Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμοι, Ν.222/91 και Ν.65(Ι)2011, οι περί Κέντρων Ενηλίκων Νόμοι, Ν.38(Ι)/97 και Ν.64(Ι)2011].

- (δ) **Φροντίδα ανάπαυλας:** Η φροντίδα ανάπαυλας είναι προσωρινή/ βραχυπρόθεσμη φροντίδα προς το άτομο η οποία επιτρέπει στον άτυπο φροντιστή να έχει μια διακοπή / ένα διάλειμμα από την ευθύνη της φροντίδας του. Η υπηρεσία αυτή στηρίζει τον άτυπο φροντιστή στον πολύτιμο ρόλο του και παράλληλα βοηθά το άτομο να παραμείνει στο σπίτι του. Φροντίδα ανάπαυλας

μπορούν να ζητήσουν και άτομα που ζουν μόνα τους και κατά διαστήματα αδυνατούν να φροντίζουν τον εαυτό τους και χρειάζονται βοήθεια. Η φροντίδα ανάπαυλας θα καθορίζεται ανάλογα με τις ανάγκες και τις προτιμήσεις του ιδίου του ατόμου και της οικογένειάς του, στο βαθμό του δυνατού και θα παρέχεται με βάση τα πιο πάνω είδη φροντίδας (κατ' οίκον, ιδρυματική, ημερήσια φροντίδα).

Επισημαίνεται ότι, για την αποφυγή της ιδρυματοποίησης των ηλικιωμένων, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας δίνουν έμφαση στην παροχή διευκολύνσεων και υποστηρικτικών υπηρεσιών, με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στο δικό τους κοινωνικό περιβάλλον μέσα από την ενθάρρυνση και την οικονομική και τεχνική στήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των εθελοντικών οργανώσεων, ώστε να αναλάβουν νέους ρόλους σε θέματα που αφορούν την παροχή ολοκληρωμένης κοινωνικής φροντίδας, που να χαρακτηρίζεται από υψηλής ποιότητας υπηρεσίες και ουσιαστικότερη εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων ατόμων. Στα πλαίσια αυτά, το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επιχορηγεί ένα σημαντικό αριθμό προγραμμάτων που παρέχουν κοινωνική φροντίδα ατόμων τρίτης ηλικίας μέσω του Σχεδίου Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσοнос Σημασίας. Συνολικά για το έτος 2013 δόθηκαν πέραν του ποσού του €1.426.000 για την οικονομική ενίσχυση 78 προγραμμάτων.

Όσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σημειώνεται ότι σύμφωνα με την τελευταία αναλογιστική μελέτη η οποία έχει αξιολογηθεί και επικυρωθεί από την ΕΕ, το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι βιώσιμο μέχρι το 2060 χωρίς να χρειάζεται να ληφθούν πρόσθετα μέτρα μεταρρύθμισης. Επίσης, αναφέρεται ενημερωτικά ότι η κοινωνική κάρτα προσφέρει επιπρόσθετα από το κυριότερο ωφέλημά της που είναι η διακίνηση με τα λεωφορεία με

50% έκπτωση στα κόμιστρα, καθώς και άλλα ωφελήματα πολιτιστικού και αθλητικού περιεχομένου, που προσφέρονται δωρεάν ή με σημαντικές εκπτώσεις.

Σημειώνεται ότι, τα κυριότερα θέματα που απασχολούν τα άτομα της τρίτης ηλικίας εμπεριέχονται στο **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τους Ηλικιωμένους** το οποίο αποτελεί δέσμευση της Κυπριακής Δημοκρατίας στον τομέα της ευημερίας των ηλικιωμένων. Η υλοποίησή του παρακολουθείται από τη Μόνιμη Διυπηρεσιακή Επιτροπή σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Σε σχέση με την πλήρη εργοδότηση της Λειτουργού στη Βουλή των Γερόντων, το Υπουργείο θεωρεί ότι επιτελεί σημαντικό έργο στη διεκπεραίωση των εργασιών της Βουλής, αλλά δεν δικαιολογείται η πλήρης απασχόλησή της, με βάση τον όγκο εργασίας που διεκπεραιώνει.

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, χαιρετίζοντας τη δεκαεξάχρονη λειτουργία του θεσμού της Βουλής των Γερόντων, επισήμανε ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων βρίσκεται στο πλευρό αυτής της μερίδας των συμπολιτών μας και διαχρονικά στηρίζει κάθε προσπάθεια προς επίλυση των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν. Ειδικότερα, ο πρόεδρος της επιτροπής αναφέρθηκε στο έργο της επιτροπής, καθώς και της υποεπιτροπής για τη μελέτη του δημογραφικού προβλήματος και των τρόπων αντιμετώπισής του.

Συναφώς, στα πλαίσια άσκησης του απαιτούμενου κοινοβουλευτικού ελέγχου, αλλά και της προσπάθειας που καταβάλλει η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων προς το σκοπό της διασφάλισης μιας καλύτερης ποιότητας ζωής και αξιοπρεπούς διαβίωσης των ατόμων της τρίτης ηλικίας, ο πρόεδρος της απέστειλε εκ μέρους της επιτροπής επιστολές στους αρμόδιους υπουργούς Εσωτερικών, Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γεωργίας, Φυσικών

Πόρων και Περιβάλλοντος, Συγκοινωνιών και Έργων, καθώς και σε άλλους αρμόδιους φορείς, διαβιβάζοντας την παράκληση όπως ενημερωθεί η επιτροπή για τις προθέσεις κάθε Υπουργού προς το σκοπό επίλυσης των επιμέρους προβλημάτων και των αιτημάτων τους, όπως αυτά τέθηκαν ενώπιόν της, στα πλαίσια της συνεδρίας της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων, εισηγείται στη Βουλή τα ακόλουθα:

- 1. Τη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσης των ηλικιωμένων και την αποκατάσταση της μείωσης της σύνταξης των χαμηλοσυνταξιούχων, ως αποτέλεσμα της περσινής απόφασης της κυβέρνησης που περιλάμβανε τη μείωση του ορίου της φτώχειας, τη μείωση της ειδικής χορηγίας (μικρής επιταγής), τη μερική κατάργηση του πασχαλινού επιδόματος και την κατάργηση της δωρεάν μεταφοράς με λεωφορεία.**
- 2. Την έγκαιρη αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι στους προσφυγικούς συνοικισμούς.**
- 3. Τη διαμόρφωση κοινωνικής πολιτικής που να υποστηρίζει τις πολύτεχνες οικογένειες και τα νεαρά ζευγάρια για αύξηση του πληθυσμού της χώρας μας.**
- 4. Την επανεκτίμηση της αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας, που να στηρίζεται στη σημερινή πραγματικότητα της οικονομικής κρίσης που συνεχίζεται στον τόπο μας και τη μη φορολόγηση της κατοικίας για τους χαμηλοσυνταξιούχους.**

5. Την έμπρακτη στήριξη από την πολιτεία του θεσμού της Βουλής των Γερόντων, με την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων και την εργοδότηση λειτουργού πλήρους απασχόλησης για την πιο αποτελεσματική παρακολούθηση, προώθηση και υλοποίηση των αποφάσεων της Βουλής των Γερόντων.
6. Την καταβολή προσπάθειας, ώστε οι χαμηλοσυνταξιούχοι και οι ευάλωτες ομάδες να επωφεληθούν από το νόμο για το ΕΕΕ και για το σκοπό αυτό να δοθεί περαιτέρω παράταση της προθεσμίας στην υποβολή των αιτήσεων για όσους δεν έχουν υποβάλει ακόμη τη σχετική αίτηση.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ μέρους της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας τον Προεδρεύοντα της σημερινής συνεδρίας κ. Σοφοκλή Φυττή, τον πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Αντρέα Φακοντή και τα μέλη της επιτροπής βουλευτές Μάριο Μαυρίδη, Μαρία Κυριακού, Νίκο Νουρή, Ρούλα Μαυρονικόλα και Γιώργο Περδίκη, για τη συμβολή τους στη συνεδρία της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας, τους εκπροσώπους των Υπουργείων Εσωτερικών και Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τις λειτουργούς της Βουλής των Αντιπροσώπων για τη βοήθεια και συνεργασία τους για τη διοργάνωση της 16^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστούμε, κύριε Παπαθωμά. Ακολουθεί συζήτηση με βάση τον κατάλογο των ομιλητών που μου έχετε αποστείλει. Πρώτος είναι ο κ. Μιχαλάκης Γεωργίου, της Παγκύπριας Οργάνωσης Πολυτέκνων.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ: (Μ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ): Έντιμε Πρόεδρε, λειτουργέ του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κύριε Βουλευτά, αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισσες,

Εγώ θα σταθώ στο φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού το οποίο επηρεάζει τον πληθυσμό της Κύπρου. Είχα κάνει και στα πρακτικά της 14^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων μία επισήμανση, ότι ο πληθυσμός χρόνο με το χρόνο μειώνεται. Το φαινόμενο αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί ριζικά από την κυβέρνηση και τα κοινοβουλευτικά κόμματα, όπως αναφέρεται και εδώ πολύ εύστοχα στην έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής στη σελίδα 7, παράγραφο 3. Φαίνεται πολύ καθαρά το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού και μείωσης του πληθυσμού. Το 1985 ήταν ο πληθυσμός της Κύπρου 750.000. Σήμερα με την καταγραφή που έκανε η Στατιστική Υπηρεσία είναι μόνο 520.000. Φανταστείτε σε λίγα χρόνια πού θα πάμε και τι θα γίνουμε. Άρα επιβάλλεται όλοι μαζί να δώσουν στους νέους κίνητρα, να δώσουν τα κίνητρα αυτά που θα μπορούν να κάνουν παιδιά, τρία, τέσσερα, πέντε παιδιά, για να μπορέσει ο πληθυσμός να αυξάνεται και όχι να μειώνεται. Η έκθεση η οποία είναι εδώ παρουσιάζει την πραγματικότητα και χαιρετίζω τον πρόεδρο που το έθεσε στην έκθεση της επιτροπής. Θέλω να επισημάνω ακόμα κάτι: όταν ήρθε ο Ερντογάν στην Κύπρο το 1912 του είχε κάνει μία δημοσιογράφος την εξής ερώτηση: «Κύριε Πρωθυπουργέ, θέλουμε να λύσουμε το πρόβλημα της Κύπρου με τους Ελληνοκύπριους συμπατριώτες μας.». Και αυτός ξέρετε τι της απάντησε; «Είστε παντρεμένη;» «Ναι, κύριε Πρωθυπουργέ.» «Έχετε παιδιά;» «Όχι, Πρωθυπουργέ.» «Τότε κάντε παιδιά.» Τι σήμαινε αυτό; Αναλογιστείτε και φροντίστε να βοηθήσετε τις ευάλωτες αυτές οικογένειες.

Και πιστεύω ακόμα ένα θέμα. Ότι ο πολύτεκνος δε χρειάζεται εισοδηματικά κριτήρια. Καταργήθηκε το επίδομα μάνας, καταργήθηκαν τα επιδόματα όλα όσα έπαιρναν με μία μονοκονδυλιά στη Βουλή. Αυτό δεν έπρεπε να γίνει, αγαπητέ κύριε Πρόεδρε. Έπρεπε

να μειωθούν, ναι, να προσφέρουν και οι πολύτεκνοι, ναι, αλλά να καταργηθούν τελείως ήταν μεγάλο λάθος. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστώ πολύ. Κι εγώ πιστεύω ότι αν η πολιτεία δεν ενισχύσει τη γέννηση τρίτου παιδιού από τα ζευγάρια δε σωζόμαστε με τίποτε. Πρέπει να ενισχυθεί η γέννηση, να ενισχυθεί το τρίτο παιδί, να κάνουν τρίτο παιδί τουλάχιστον και εκεί να δίδεται σημαντική βοήθεια. Ο κ. Χαράλαμπος Κωνσταντίνου, της ΕΚΥΣΥ.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΚΥΣΥ: (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ) :Κύριε Πρόεδρε, κύριε Βουλευτή, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μετά λύπης μας διαπιστώνουμε ότι οι ηλικιωμένοι της Κύπρου πληρώνουν το τίμημα της οικονομικής κρίσης χωρίς να ευθύνονται γι' αυτή. Τα άτομα της τρίτης ηλικίας είναι η ευάλωτη ομάδα και το κράτος έχει ευθύνη να είναι αρωγός για τη στήριξή τους για αξιοπρεπή διαβίωση. Δυστυχώς όμως, η κατάσταση των ηλικιωμένων και ιδιαίτερα των χαμηλοσυνταξιούχων, έχει επιδεινωθεί τα τελευταία δύο χρόνια γιατί η κυβέρνηση στάθηκε ανίκανη να προστατεύσει την τρίτη ηλικία και προέβη σε τέτοιες πρακτικές που μπορούν να χαρακτηριστούν εχθρικές. Στο όνομα της κρίσης χρησιμοποιήθηκε ως άλλοθι η τρόικα για να αφαιρέσει σημαντικά και απαραίτητα ωφελήματα που είχαν οι συνταξιούχοι. Αναφέρομαι στη μείωση της συντάξεων αποκόπτοντας ή μειώνοντας την ειδική χορηγία, την σχεδόν κατάργηση του πασχαλινού επιδόματος, κατάργηση της δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, της δωρεάν διακίνησης, φορολογηθήκαμε για την οικία μας και άλλα.

Οι χαμηλοσυνταξιούχοι έχουν υποστεί απ' αυτά ζημιά γύρω στο 30% στο βιοτικό τους επίπεδο. Οι πολλαπλές επιστολές της οργάνωσης μου, της ΕΚΥΣΥ, προς τον Υπουργό Οικονομικών για συνάντηση και συζήτηση των προβλημάτων μας, καθώς και οι μαζικές κινητοποιήσεις δεν λήφθηκαν καθόλου υπόψη από τον υπουργό και την κυβέρνηση.

Αναπάντητο μένει και το υπόμνημα που δώσαμε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 13 Μαΐου ύστερα από συλλαλητήριο αντίδρασης των συνταξιούχων. Αναπάντητες μένουν και οι θέσεις της περσινής Συνόδου της Βουλής των Γερόντων, αναπάντητο δυστυχώς παραμένει και το υπόμνημα του Συντονιστικού Σώματος της Βουλής των Γερόντων πέρσι τον Ιούνιο.

Οι πολυσέλιδες αιτήσεις του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος με τα πάμπολλα στοιχεία που ζητούν είναι αδύνατο να συμπληρωθούν από τους ηλικιωμένους μας. Χιλιάδες απ' αυτούς δεν κατόρθωσαν να συμπληρώσουν τη σχετική αίτηση για διάφορους λόγους. Γενικά το κράτος ωφελήθηκε πολύ περισσότερο από €50 εκατομ. απ' αυτές τις αποφάσεις που πήρε. Δηλαδή επαληθεύτηκαν οι εκτιμήσεις του συνδικαλιστικού κινήματος ότι η κυβέρνηση δε θα πάρει από τους φτωχούς και θα δώσει στους φτωχότερους όπως είναι οι μακροχρόνιοι άνεργοι. Ρωτώ: Είναι από τους χαμηλοσυνταξιούχους που έπρεπε για να πάρει για να δώσει στους μακροχρόνια άνεργους; Σίγουρα όχι. Αυτό είναι άδικο, είναι εξευτελισμός, ταπείνωση και ντροπή. Γι' αυτό διαμαρτυρόμαστε και διεκδικούμε να ανακληθούν τα απαράδεκτα μέτρα ενάντια στα ωφελήματα των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας. Εμείς είμαστε αυτοί που δώσαμε πολλά και πήραμε λίγα. Εμείς δουλέψαμε πενήντα χρόνια για να πάρουμε μία σύνταξη για να ζήσουμε με αξιοπρέπεια. Αν χρειαστεί να μπορούμε σε ένα γηροκομείο, θα πρέπει να πληρώνουμε €1.000 το μήνα και δεν ξέρω πόσα θα διαρκέσουν οι αποταμιεύσεις μας. Εμείς στήσαμε τη νεοϊδρυτη Κυπριακή Δημοκρατία, στήσαμε το σχέδιο κοινωνικών ασφαλίσεων στα πρώτα του χρόνια, δώσαμε παιδιά στην κοινωνία, αντισταθήκαμε στην τουρκική εισβολή γι' αυτό ζητούμε σεβασμό, ζητούμε αξιοπρέπεια, ζητούμε να μας δώσει πίσω αυτά που μας απέκοψε η κυβέρνηση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστούμε. Ακολουθεί η κ. Αλέκα Γράβαρη Πρέκα.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΣΣΕΛ: (Α. ΓΡΑΒΑΡΗ ΠΡΕΚΑ): Κύριε Πρόεδρε, κύριε Βουλευτά, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, αγαπητοί φίλοι, δύσκολα θα αντισταθώ στον πειρασμό να ξεκινήσω λέγοντας πως εδώ ανώτατοι, που έχουν περάσει από τα ύψιστα αξιώματα, μέτρησαν το μπόι τους λέγοντας ότι κάτι τους χρωστάει αυτή η πατρίδα και πήραν λιγότερα απ' όσα έδωσαν. Αυτό το απογοητευτικό, που δεν είναι μοναδικό σύμπτωμα, δυστυχώς έχει απλωθεί, ζούμε σε μία εποχή μίας πραγματικά ρατσιστικής αντιμετώπισης πραγμάτων, οι νέοι εχθρεύονται τους μεγαλύτερους, οι μεγαλύτεροι τους νεότερους. Λίγη αυτοκριτική ακούσαμε για όλα όσα κάναμε αλλά για όσα παραλείψαμε και δεν κάναμε ή γι' αυτά που δεν έπρεπε να κάνουμε και λυπάμαι που το λέω αλλά νιώθω την ανάγκη να το πω, θα έπρεπε να το δούμε και λίγο διαφορετικά.

Θέλω να σταθώ όμως ως ένας άνθρωπος με είκοσι πέντε χρόνια στον εθελοντισμό και να αξιοποιήσω και όχι να εκμεταλλευτώ την παρουσία του κ. Γιαννάκη εδώ, για να πω ότι σ' αυτή την εποχή ακριβώς της βίας και της απογοήτευσης που ζούμε είναι η ύστατη ώρα να οργανωθεί ο εθελοντισμός που είναι η τελευταία μας ελπίδα από τα πρώτα χρόνια της ζωής των ανθρώπων εξ απαλών ονύχων και πολύ πριν φτάσουμε στη συνταξιοδότηση και βλέπουμε το φαινόμενο των αργόσχολων αυτών που δεν έχουν τι να κάνουν και ποιούν τας διατριβάς τους εις τα καφενεία πέζοντας πρέφα και αυτά, να γίνει στοχευμένα και οργανωμένα σε κάθε κοινότητα από τον καθένα μας που έχουμε υπάρξει εθελοντές κάθε προσπάθεια για οργανωμένο χρόνο και χώρο για άλλους ανθρώπους στη ζωή μας, για ανθρώπους που μας χρειάζονται, για ανθρώπους που μπορούμε να τους προσφέρουμε χαμόγελο και να μας προσφέρουν ένα γέμισμα καρδιάς που μόνο όσοι το έχουν ζήσει το ξέρουν.

Δε θα ήθελα να προσθέσω τίποτε άλλο. Ευχαριστώ και εύχομαι, κύριε Γιαννάκη, να προχωρήσει αυτή η προσπάθεια γιατί πραγματικά σ' αυτά τα είκοσι πέντε χρόνια έχω

δει θαυμαστά πράγματα που έχουν γίνει και γίνονται εντελώς αθόρυβα και χωρίς τυμπανοκρουσίες και πραγματικά εύχομαι να φτάσει η ώρα που να ξεκινούν από τα σχολεία τα παιδιά να δίνουν κομμάτι από τον εαυτό τους και να παίρνουν το εκατονταπλάσιο. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστούμε, κυρία Πρέκα. Ακολουθεί ο κ. Γεώργιος Λουκά, του Συνδέσμου Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: (Γ. ΛΟΥΚΑ): Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Βουλευτές, αγαπητοί συνάδελφοι, συναδέλφισσες, Η κυβέρνηση λόγω της οικονομικής κρίσης που μαστίζει τον τόπο μας έχει μειώσει τους μισθούς των συνταξιούχων με αποτέλεσμα να πληγεί το βιοτικό τους επίπεδο. Οι μειώσεις των μισθών μαζί με τις διάφορες αποκοπές, όπως του φόρου εισοδήματος, της αναλογικής σύνταξης, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και άλλες, αγγίζουν το 35% του μηνιαίου μισθού. Οι τελευταίες φορολογίες που έχουν επιβληθεί για την ακίνητη ιδιοκτησία και άλλες φορολογίες έχουν επιφέρει τη χαριστική βολή στην ευημερία των συνταξιούχων. Σήμερα πολλοί συνταξιούχοι που τα παιδιά τους είναι άνεργα, στηρίζουν οικονομικά τις οικογένειες των παιδιών τους με αποτέλεσμα οι γονείς να στερούνται οι ίδιοι τα απαραίτητα για την επιβίωσή τους.

Πρόσφατα ο Υπουργός Οικονομικών δήλωσε πως όταν αποχωρήσει η τρόικα από την Κύπρο, οι μνημονιακές πρόνοιες για τις μειώσεις μισθών κ.λπ. θα εξακολουθήσουν να ισχύουν και στα επόμενα χρόνια. Άφησε δε να νοηθεί πως είναι ενδεχόμενο να ληφθούν και άλλα μέτρα για μειώσεις μισθών και φορολογίες.

Προειδοποιούμε τον Υπουργό Οικονομικών και την κυβέρνηση ότι αν επιβάλουν νέες φορολογίες ή μειώσεις, θα αντιδράσουμε. Καλούμε τη Βουλή των Αντιπροσώπων να μην εγκρίνει επιπρόσθετες μειώσεις μισθών ή επιβολή νέων φορολογιών. Επειδή δε η

ανάκαμψη της οικονομικής ανάπτυξης θα αργήσει πολύ, οι οργανώσεις των συνταξιούχων απαιτούν από την κυβέρνηση να αντιμετωπίσει με μεγαλύτερη ευαισθησία τα προβλήματα των συνταξιούχων και να τους διασφαλίσουν μία αξιοπρεπή διαβίωση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Κι εγώ ευχαριστώ. Ακολουθεί η κ. Ανδρούλα Πασχαλίδου.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΠΟΣΕΗ): (Α. ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ): Κύριε Πρόεδρε, κύριε Βουλευτά, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, κύριε πρόεδρε του ΠΣΣΕ, αγαπητοί συνάδελφοι, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει πολύ τη ζωή των συνταξιούχων, τη ζωή των ηλικιωμένων και καταπατεί τα δικαιώματά τους που σύμφωνα με το άρθρο 25 του 2010 της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι συνταξιούχοι πρέπει να ζουν με αξιοπρέπεια και να συμμετέχουν στα κοινά και τον πολιτισμό. Λυπούμαστε να παρατηρήσουμε ότι απ' αυτά τα δικαιώματα που δικαιούνταν οι ηλικιωμένοι, ένα ένα τα παίρνουν πίσω, όπως το δικαίωμα της κοινωνικής κάρτας και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, θέματα τα οποία έχουν θίξει άλλοι συνάδελφοι.

Χάρηκα ιδιαίτερα τον νεαρό Φλουρέντζο Κούττα και τον καμάρωσα για τα ωραία λόγια που είπε για τους παππούδες του και τις γιαγιάδες του και θυμήθηκα πριν τρία χρόνια μία άλλη νεαρή Πρόεδρο της Παιδοβουλής η οποία είπε ότι «Ό,τι είμαι το οφείλω στον παππού και τη γιαγιά μου». Αυτό ήταν σαν αποτέλεσμα του έτους ενεργού γήρανσης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών το οποίο προκήρυξε η Ευρωπαϊκή Ένωση πριν τρία χρόνια. Γι' αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δει το θέμα των αποτελεσμάτων εκείνου του έτους για ενεργό γήρανση και αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και θέλουν να επαναφέρουν το έτος σε ένα από τα προσεχή έτη. Γι' αυτό θα παρακαλούσαμε τους

ευρωβουλευτές μας να θίξουμε αυτό το θέμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για να προωθηθεί.

Ένα άλλο θέμα το οποίο πιστεύω ότι βοηθά πολύ είναι οι ανελκυστήρες, το θέμα που μας ανέφεραν προ ολίγου, στις προσφυγικές πολυκατοικίες. Λυπούμαστε να παρατηρήσουμε ότι, όπως ανέφερε ο κ. Παπαθωμάς, υπάρχουν αρκετές πολυκατοικίες στις οποίες δεν έχουν μπει ανελκυστήρες και λυπούμαι να πω ότι ίσως να πεθάνουν πολλοί από τους ένοικους μέχρι να μπουν οι ανελκυστήρες. Έχει άτομα που είναι αποκλεισμένα δύο και τρία χρόνια γιατί πριν σαράντα χρόνια ανάλαβαν τον πρώτο, δεύτερο ή τρίτο όροφο της πολυκατοικίας και τώρα μετά από σαράντα χρόνια και σαράντα χρόνων ακόμα να ήταν, τώρα είναι ογδόντα χρόνων και δυσκολεύονται και είναι αποκλεισμένοι πάνω στην πολυκατοικία τους.

Μαζί με το θέμα των πολυκατοικιών θα θίξω και ένα θέμα που αφορά τη Λάρνακα. Σε μία πολυκατοικία η οποία είναι γνωστή ως “Πράσινη Πολυκατοικία” στην οδό Κοτζιά Τεπέ, εκεί μπήκαν νεαρά ζευγάρια τότε στην εισβολή τα οποία ύστερα από τόσα χρόνια πάντρεψαν τα παιδιά τους, άλλοι παντρεύουν και τα εγγόνια τους και έρχονται σήμερα να τους βγάλουν έξω και να τους πάρουν σε προσφυγικούς συνοικισμούς. Αυτό είναι μεγάλη αδικία. Δε θέλουν να ξαναγίνουν πρόσφυγες ακόμα μία φορά στο τέλος της ζωής τους και μάλιστα είχαν έρθει και εδώ στη Βουλή, κύριε Πρόεδρε, δεν ξέρω αν ήσασταν εδώ, και διαμαρτυρήθηκαν. Θέλουμε να λάβετε μέτρα να μην μετακινηθούν αυτοί οι άνθρωποι. Είναι άνθρωπος ο οποίος είναι τυφλός και ξέρει μόνο να πηγαίνει από το ένα δωμάτιο στην τουαλέτα και στην κουζίνα για να τρώει. Είναι αδικία να θέλει να προσαρμοστεί σε ένα νέο περιβάλλον. Για το φόρο ακίνητης περιουσίας με έχουν καλύψει άλλοι.

Το τελευταίο που έχω να πω είναι ότι τα βοηθήματα που δίνει το Γραφείο Ευημερίας δεν πρέπει να δίδονται στον άντρα και να μη με παρεξηγήσουν οι άντρες συνάδελφοι, γιατί πάει το επίδομα στο σύζυγο και η σύζυγος έχουμε περιπτώσεις που δεν έχουν ούτε να πληρώσουν ούτε το αγώγιο για να πάνε στο νοσοκομείο και να πάρουν τα φάρμακα τους. Παρακαλούμε όσα επιδόματα δίδονται να μοιράζεται εξίσου στον άντρα και τη γυναίκα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ακολουθεί ο κ. Αντώνης Δημητριάδης, Πρόεδρος της Οργάνωσης Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ: (Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ)
Κύριε Πρόεδρε, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, αγαπητοί συνάδελφοι, η Οργάνωση Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος συνεργάστηκε και με τις δύο επιτροπές για την όσο το δυνατό καλύτεραν ετοιμασία των δύο εκθέσεων της σημερινής 16^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων.

Εκείνο το οποίο θα θέλαμε να τονίσουμε επιπρόσθετα των εισηγήσεων είναι την αξιοποίηση των ηλικιωμένων για μία ενεργό γήρανση. Η κοινωνία θα μπορούσε να αξιοποιήσει τις πολλαπλές εμπειρίες των ηλικιωμένων. Η παρούσα γενεά των ηλικιωμένων είναι αυτή που εργάστηκε με κόπους και μόχθους και δημιούργησε όσα απολαμβάνουν σήμερα οι νεότεροι. Η συνεργασία των δύο γενεών πιστεύω ότι είναι αναγκαία αλλά και απαραίτητη και γι' αυτό θα πρέπει να εργαστούμε όλοι προς την κατεύθυνση αυτή.

Παρατηρούμε ότι ένα μεγάλο πρόβλημα αντιμετωπίζουν όσοι των ηλικιωμένων έχουν την ανάγκη των οικιακών βοηθών. Σύμφωνα με την έρευνα που η οργάνωσή μας έκανε πρόσφατα, προσέξαμε μετά λύπης μας μερικά σημαντικά προβλήματα ως εξής:

Πρόβλημα με τις εγγυητικές επιστολές. Αυτό είναι ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα και παρατηρούμε ότι πολλοί μπορεί να κρατούν και δύο και τρεις εγγυήσεις οι οποίες μένουν εκεί στα συρτάρια του υπουργείου και των τραπεζών. Την παράνομη διαφυγή προς τα κατεχόμενα των οικιακών βοηθών ή και τη μετάβασή τους στην Τουρκία και Ρωσία όπου εργάζονται χωρίς άδειες ή και άλλες σχετικές διατυπώσεις και με μεγαλύτερο μισθό. Υπάρχουν οργανωμένα σύνολα, και εμείς τα έχουμε εντοπίσει, που παροτρύνουν τις οικιακές βοηθούς να εγκαταλείπουν την Κύπρο και τους Κύπριους εργοδότες τους. Σαν αποτέλεσμα, οι Κύπριοι χάνουν εκείνα τα έξοδα τα οποία έχουν κάνει και θέλουν άλλες εγγυητικές και άλλα έξοδα για να τις επαναφέρουν. Υπάρχουν φυσικά και άλλα μικροπροβλήματα τα οποία δεν μπορώ να επεξηγήσω τώρα. Με πρωτοβουλία όμως της Οργάνωσης Πρεσβυτέρων Πολιτών πραγματοποιήσαμε συνάντηση με τον Υπουργό Εσωτερικών, κ. Σωκράτη Χάσικο και καταθέσαμε λίστα των προβλημάτων. Ο υπουργός έδειξε την απαιτούμενη κατανόηση και ευαισθησία και ευελπιστούμε ότι θα υπάρξει η κατάλληλη ανταπόκριση από την κυβέρνηση.

Άλλο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η τρίτη ηλικία είναι η κακομεταχείριση και εκμετάλλευση των ηλικιωμένων, ένα μεγάλο πρόβλημα που το συμβουλευτικό σώμα της Βουλής των Γερόντων αντιμετωπίζει με την πρέπουσα φροντίδα.

Η Οργάνωση Πρεσβυτέρων Πολιτών οργανώνει στις 17 Οκτωβρίου 2015 το Έβδομο Περιφερειακό Συνέδριο με πέντε ευρωπαϊκές χώρες του νότου και το θέμα θα είναι η κακοποίηση και εκμετάλλευση της τρίτης ηλικίας. Προσδοκούμε ότι θα είναι μία ευκαιρία για να αναλύσουμε και να συζητήσουμε το όλο θέμα με τους ειδικούς και απ' όλα τα στρώματα της κοινωνίας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Κι εγώ ευχαριστώ, κύριε Δημητριάδη. Ακολουθεί ο κ. Γεώργιος Σταύρου, της Ένωσης Κυπρίων Συνταξιούχων.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ: (Γ. ΣΤΑΥΡΟΥ): Έντιμε κύριε Πρόεδρε, κύριε Επίτροπε Εθελοντισμού, αγαπητοί συνάδελφοι βουλευτές της Βουλής των Γερόντων, το θέμα που θα αναφερθώ είναι η οικονομική κρίση και πώς και πόσο επηρέασε τους συνταξιούχους. Δε θα σχολιάσω λεπτομερώς την όλη κατάσταση αλλά συνθηματικά θα αναφέρω μερικά από τα ωφελήματα/δικαιώματα που έχασαν οι συνταξιούχοι.

Πασχαλινό επίδομα: Ένα αίτημα πολλών χρόνων παραχωρήθηκε από την προηγούμενη κυβέρνηση για τους συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα. Τώρα το παίρνουν δυστυχώς μόνο μερικοί, κυρίως μονήρεις. Γιατί; Πείτε μου, υπάρχει οικογένεια των δύο ατόμων που παίρνει λιγότερο από €750 το μήνα που είναι το όριο για να είναι κάποιος δικαιούχος; Αφού οι κατώτατες συντάξεις για δύο άτομα είναι πέραν από €750 το μήνα. Άλλο είναι να το δίνεις με κάποια κριτήρια και άλλο να βάζεις τέτοια κριτήρια που να μην το δικαιούται σχεδόν κανένας.

Η κατάργηση δωρεάν διακίνησης των συνταξιούχων από τα μέσα μαζικής κυκλοφορίας: Δεν ξέρω, μειώθηκαν τώρα τα δρομολόγια αφού περιορίστηκαν οι συνταξιούχοι και γίνεται οικονομία ή επειδή πάνε άδεια κάνουν οικονομία γιατί είναι πιο ελαφριά; Η πληρωμή κομίστρων από τους συνταξιούχους έλυσε τα οικονομικά προβλήματα των εταιρειών και παίρνουν λιγότερη επιχορήγηση από το κράτος ή ήταν τιμωρητικό μέτρο για τους χαμηλοσυνταξιούχους; Γιατί οι άλλοι έχουν τις λιμουζίνες τους.

Η κατάργηση της δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης: Γι' αυτό το θέμα μίλησαν οι συνάδελφοι της επιτροπής Υγείας.

Η φορολογία της ακίνητης ιδιοκτησίας κάλυψε και τις κατοικίες των συνταξιούχων ανεξαρτήτως εισοδήματος και φτάσαμε στο πολυσυζητημένο Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Και πάλι στόχος οι χαμηλοσυνταξιούχοι με μικρές χορηγίες από το

Υπουργείο Οικονομικών και λέω οι χαμηλοσυνταξιούχοι γιατί για τις διπλές, τριπλές συντάξεις είδατε τι έγινε. Κατέφυγαν στα δικαστήρια και θα πάρουν και αναδρομικά όσα τους αποκόπηκαν. Με το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα θα κληθούν οι χαμηλοσυνταξιούχοι να προικοδοτήσουν τους ανέργους. Θα πάρουν από τους φτωχούς για να δώσουν στους φτωχότερους. Αφού σχεδόν κανένας συνταξιούχος δε θα ωφεληθεί από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα γιατί η κυβέρνηση ζητά από τους συνταξιούχους να καταθέσουν κάθε περιουσιακό στοιχείο για να βρεθεί και το τελευταίο σεντ από τόκους για να αφαιρεθεί η μικρή χορηγία που παίρνουν από το Υπουργείο Οικονομικών; Ένας μεγάλος αριθμός συνταξιούχων κυρίως υπερήλικες, που δεν μπόρεσαν να συμπληρώσουν τις πολυσέλιδες και περίπλοκες αιτήσεις, 20 000 περίπου, θα προικοδοτήσουν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα με €20 εκατομ. περίπου. Γιατί δεν εφαρμόστηκε το πόθεν έσχες από τους επιχειρηματίες, τους πλούσιους και εφαρμόστηκε για τους συνταξιούχους; Είναι ερωτήματα που μένουν αναπάντητα κυρίως για τον ογδοντάρη, τον εξηντάρη συνταξιούχο. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστούμε, κύριε Σταύρου.

Τελευταίος είναι ο κ. Ανδρέας Κωνσταντινίδης, πρόεδρος της Παγκύπριας Οργάνωσης Αποκατάστασης Αναπήρων. Παρακαλώ, έχετε το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ:

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ)

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Είμαι ο Ανδρέας Κωνσταντινίδης και εκπροσωπώ την Παγκύπρια Οργάνωση Αποκατάστασης Αναπήρων που αποτελείται από 10 000 μέλη παγκύπρια και με επαρχιακές επιτροπές σε όλες τις επαρχίες. Κύριε Πρόεδρε, κύριε εκπρόσωπε του Υπουργείου Υγείας, πρόεδρε του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού, αγαπητοί συνάδελφοι,

Διαβάζω από τα πρακτικά της 14^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων, είναι μόνο τέσσερις γραμμές, σελίδα 59: «Κάθε χρόνο σ' αυτή την αίθουσα της Βουλής των Αντιπροσώπων βάζω το ίδιο θέμα για το εργαστήριο προσθετικών μελών για αναβάθμιση και αντί αναβάθμιση όπως μας υποσχότανε τόσο ο Υπουργός Υγείας όσο και ο Υπουργός Εργασίας, το εργαστήριο αυτό χωρίς καν να μας ρωτήσουν ή έστω να μας ενημερώσουν μπορεί και να έκλεισε ή θα κλείσει.». Ρωτώ, λοιπόν, τον εκπρόσωπο του Υπουργού Υγείας στο σχέδιο υγείας του προϋπολογισμού του 2015 συμπεριλαμβάνεται και το θέμα εργαστηρίου προσθετικών μελών; Αν όχι, τί έχετε υπόψη σας γι' αυτούς τους ανθρώπους που έχουν πρόβλημα άνω και κάτω άκρων και όχι μόνο; Για μία βίδα σε ένα πόδι στείλαμε ένα ανάπηρο με ένα πόδι στο Ισραήλ, παρακαλώ, το οποίο μας στοίχισε €500.

Ένα δεύτερο θέμα που ήθελα να αναφέρω, αγαπητοί συνάδελφοι, μπορεί να το θεωρήσετε κάπως υποτιμητικό διότι το φέρνουμε κάθε χρόνο, είναι το θέμα της κοινωνικής κάρτας. Η κοινωνική κάρτα δεν αναγνωρίζεται σε αρχαιολογικούς χώρους. Εμείς οι ηλικιωμένοι θα πάρουμε τα παιδιά μας να επισκεφθούμε αυτούς τους χώρους για να μάθουν και τα παιδιά μας την ιστορία του τόπου μας και μας βάζουν να πληρώνουμε εισιτήριο. Νομίζω, κύριε Πρόεδρε, ότι αυτό το θέμα σας αφορά κι εσάς. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Όλους τους αφορά. Κανονικά έπρεπε οι παππούδες και οι γιαγιάδες που παίρνουν τα μωρά στους αρχαιολογικούς χώρους ούτε οι μεν να πληρώνουν ούτε οι δε, αφού θέλουν να μάθουν τα παιδιά τους αρχαιολογικούς μας χώρους. Ούτε και τα μουσεία.

Να βάλω την έκθεση αυτή σε έγκριση και μετά αν ο κ. Αγαθοκλέους και ο κ. Τάσος Παπαθωμά θέλουν να πουν κάτι εν κατακλείδι, ως αναγνώστες των εκθέσεων.

Θα ήθελα να βάλω την έκθεση της Κοινωνικής Πρόνοιας της Βουλής των Γερόντων σε ψηφοφορία. Πόσοι τάσσονται υπέρ; Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Αποχές.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Καμία.

(Κτυπά τη σφύρα.)

Επομένως η έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας εγκρίνεται ομόφωνα.

Ο κ. Αγαθοκλέους θα ήθελε να προσθέσει κάτι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ:

(Τ. ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ) :Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε. Δεν έχω να προσθέσω τίποτε σε όσα είπαν οι συνάδελφοι. Τα πρακτικά θα τα έχουμε σύντομα και θα προχωρήσουμε να διεκπεραιώσουμε όσα μπορούμε να λύσουμε από τα προβλήματα που έχουν θιγεί πέραν της έκθεσης της δικής μας. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ο κ. Παπαθωμάς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ:

(Τ. ΠΑΠΑΘΩΜΑΣ) :Εκείνο το οποίο θα ήθελα να αναφέρω είναι οι δυσκολίες τις οποίες συναντούμε στην προώθηση όλων αυτών των αιτημάτων και των ζητημάτων που αφορούν τους ηλικιωμένους ακριβώς λόγω του ότι δεν υπάρχει λειτουργός η οποία να εργάζεται μόνιμα και πολλές φορές αναγκάζεται να εργάζεται και πιο πολλές ώρες από αυτές τις οποίες πληρώνεται. Τούτο είναι μία δυσκολία την οποία συναντούμε στην προώθηση των αιτημάτων μας. Το βάζουμε κάθε χρόνο αυτό το θέμα αλλά δυστυχώς μέχρι στιγμής δεν έχει λυθεί. Βέβαια, πρέπει να πω ότι πολλά από τα θέματα τα οποία έχουμε θέσει μέχρι σήμερα, κάποια βρήκαν τη λύση τους και πιστεύω ότι η λειτουργία της Βουλής των Γερόντων βοήθησε για να επιλυθούν πάρα πολλά προβλήματα τα

οποία αντιμετώπιζαν οι ηλικιωμένοι μαζί με άλλες οργανώσεις φυσικά. Όμως χρειάζεται αγώνας, προσπάθεια και δουλειά από όλους μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Και λίγο παραπάνω δυναμικότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ:

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ) :Κύριε Φυττή...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ο κ. Κωνσταντινίδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ:

Θα ήθελα να θυμίσω όλους ότι στις προσφυγικές πολυκατοικίες που είναι στη Λάρνακα οι ανελκυστήρες που έχουν τοποθετηθεί ή που θα τοποθετηθούν δεν χωράνε τα καροτσάκια. Γι' αυτό θέλω να το λάβουν υπόψη τους αυτοί οι παράγοντες να προσέξουν πάρα πολύ τους νέους ανελκυστήρες που θα βάλουν να χωρούν το καροτσάκι μέσα. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Μία επιστολή προς την Υπηρεσία Μερίμνης γι' αυτό το θέμα θα ήταν χρήσιμη παρόλο ότι είπαμε και σε άλλες συνεδρίες τα προβλήματα των αναπήρων.

Κάποιος άλλος ζήτησε το λόγο. Ο κ. Αντώνης Δημητριάδης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ:

Διερωτώμαι κατά πόσο εφόσον έχουμε την επέτειο της ανακηρύξεως του τουρκικού ψευδοκράτους, εάν μπορούσε η σημερινή Σύνοδος να εκδώσει κάποιο ψήφισμα σχετικά με το θέμα και να καταδικάζει το παράνομο "κράτος".

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Από εσάς εξαρτάται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ: Το βάζω ως εισήγηση φυσικά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Είναι πολλά που μπορείτε να κάνετε ως Βουλή των Γερόντων.

Επ' ευκαιρία... Μου δώσατε αφορμή να πω κάτι. Είστε αυτοί που μεγαλώσατε στην Κύπρο, που αναπτύξατε την Κύπρο, που έχετε την ιδιοκτησία. Πολλοί έχετε ιδιοκτησία στα κατεχόμενα. Πώς ανεχόμαστε αυτή η πολιτεία να επιτρέπει σε διάφορους να πωλούν τη γη τους στους Τούρκους μέσω της επιτροπής αποζημιώσεων και να αποκτούν σιγά σιγά τη γη μας όχι μόνο στο βορρά αλλά βάζει χέρι και στο νότο, στις τουρκοκυπριακές περιουσίες η Τουρκία. Πώς το ανεχόμαστε αυτό το πράγμα; Και κάνω πολλή προσπάθεια... Πήγαμε στον Υπουργό Εσωτερικών προχθές μία μεγάλη αντιπροσωπεία από επισκόπους, δημάρχους, βουλευτές, σύνδεσμος ιδιοκτητών και ζητήσαμε και ραντεβού με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η Δημοκρατία δεν προσπαθεί τόσο πολύ. Η ελληνοκυπριακή κοινότητα πρέπει να διατηρήσει τις περιουσίες της στην κατεχόμενη Κύπρο διαφορετικά είμαστε χαμένοι διότι δε θα επιστρέψουμε και θα αποκτήσει πλειοψηφία και θα ζητήσει διεθνή αναγνώριση το ψευδοκράτος και θα την πάρει διότι είναι το μόνο που του λείπει, το έδαφος, η ιδιοκτησία της γης. Τα άλλα όλα τα έχει, οργάνωση κράτους, πληθυσμό, θρησκεία, γλώσσα και ασφάλεια.

Λοιπόν, αν θέλετε, στο χέρι σας είναι να κάμνετε ψηφίσματα, να κάμνετε ανακοινώσεις, να κάμνετε διαδηλώσεις, να κάμνετε ό,τι σας περάσει από το νου, ό,τι είναι νόμιμο, ό,τι είναι δυναμικό, να το κάμνετε. Γιατί όχι; Είναι ο τόπος μας τούτος. Και τούτο που είπατε και άλλα πολλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ:

(Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ): Τότε η γραμματεία να ετοιμάσει...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Εγώ το εισηγούμαι. Εσείς θα το αποφασίσετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ: Ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Τα εγκρίνετε αυτά; Να τα κάνουν οι γραμματείς με το συντονισμό των εθελοντικών; Ευχαριστώ πολύ.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΟΣΕΗ; (Α. ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ): Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ναι, κυρία Πασχαλίδου.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΟΣΕΗ: Με κάλυψε ο κ. Δημητριάδης για το θέμα της εγγύησης των οικιακών βοηθών. Είναι απαράδεκτο να εγκαταλείπουν το χώρο στον οποίο ήρθαν για να εργαστούν, να περάσουν έξι χρόνια και να μην μπορεί ο ηλικιωμένος να πάρει τα λεφτά του πίσω, την εγγύηση και να πληρώσει για την επόμενη. Πρέπει, κύριε Πρόεδρε, να δείτε το θέμα και δεν είναι λύση αυτό που μας είπαν όταν πήγαμε στη Βουλή και είδαμε την επιτροπή Κοινωνικής Πρόνοιας που μας είπαν ότι θα αλλάξει ο νόμος και θα πληρώνουν τα μισά της εγγύησης οι οικιακές βοηθοί και τα άλλα μισά θα τα πληρώνει αυτός που θα φέρει την οικιακή βοηθό. Αυτό δεν είναι λύση. Αυτό θα είναι από τώρα και στο εξής. Τι γίνεται μ' εκείνα όλα τα λεφτά που είναι στις τράπεζες και δεν μπορεί ο ηλικιωμένος να πάρει τα λεφτά του. Είναι €900 χωρίς τόκους χωρίς τίποτε. Παρακαλούμε να δείτε αυτό το θέμα ως Βουλή και να μην περιμένουμε το 50% να πληρώνει η οικιακή βοηθός και 50% ο ηλικιωμένος που θα τη φέρει. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: Ευχαριστώ πάρα πολύ. Λοιπόν, προχωρούμε.

Συγχαίρω τις δύο επιτροπές της Βουλής των Γερόντων για τις εμπειριστατωμένες εκθέσεις που έχουν καταθέσει ενώπιον της Βουλής των Γερόντων. Συγχαίρω επίσης τα μέλη της Βουλής των Γερόντων τόσο για την αθρόα παρουσία τους αλλά κυρίως για την ενεργό συμμετοχή τους και για τις σοφές και μεστές παρεμβάσεις τους, γεγονός που συμβάλλει στη δημιουργία ενός γόνιμου διαλόγου.

Τα αιτήματα και οι εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις αυτές αλλά και αυτά που προκύπτουν από τη συζήτηση που επακολούθησε έχουν αρκούντως δικαιολογηθεί και πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης μελέτης και προσοχής από όλους τους αρμόδιους φορείς.

Τονίζω ξανά την πρόθεση της Βουλής να συνδράμει στην προσπάθειά σας και να συμβάλει στη δημιουργία κουλτούρας, σεβασμού και αναγνώρισης της προσφοράς σας. Πρόθεσή μας είναι να είμαστε δίπλα σας στην προσπάθεια για το ξεπέραςμα τυχόν δυσκολιών στο μέτρο του δυνατού.

Παράλληλα, σας ενημερώνουμε ότι τα αποστενογραφημένα πρακτικά της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Γερόντων θα αποσταλούν στην εκτελεστική εξουσία με την παράκληση να τύχουν της δέουσας μελέτης και να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίησή τους όπου αυτό είναι εφικτό. Επίσης οι δύο εκθέσεις που έχουν συζητηθεί σήμερα, θα σταλούν στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές της Βουλής των Αντιπροσώπων έτσι ώστε μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους να μελετήσουν τα θέματα που εγείρονται και να προχωρήσουν στις αναγκαίες εισηγήσεις προς την κατεύθυνση αντιμετώπισης των διαφόρων προβλημάτων. Με τον τρόπο αυτό, συμβάλλουμε ώστε να εξασφαλίζουμε στους πρεσβύτερους συμπολίτες μας ενεργότερο ρόλο και καλύτερη συμμετοχικότητα.

Συγχαίρω το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού και το Συντονιστικό Σώμα της Βουλής των Γερόντων για την άρτια και άψογη οργάνωση της 16^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων, ενός ετήσιου θεσμού που έχει καθιερωθεί και δίνει την ευκαιρία ενός γόνιμου και δημιουργικού διαλόγου και ενός βήματος για ανταλλαγή ιδεών που χρόνο με χρόνο γίνεται όλο και καλύτερος. Επίσης ο καταξιωμένος αυτός θεσμός δίνει τη δυνατότητα στους πρεσβύτερους συμπολίτες μας να προβάλουν οι ίδιοι τους

προβληματισμούς τους, να θέτουν τα προβλήματα και να εισηγούνται τρόπους επίλυσής τους και έτσι να καθίστανται ενεργοί πολίτες, να νιώθουν χρήσιμοι, ανεξάρτητοι και υγιείς και να καθιερώνεται η Κοινωνία των Πολιτών στην πράξη. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις σας θα δώσουν το έναυσμα εκτενέστερης μελέτης από τους αρμόδιους φορείς των προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα η τρίτη ηλικία και που είναι ιδιαίτερα πιεστικά.

Συγχαίρω επίσης το προσωπικό της Βουλής που συνέδραμε στην όλη προσπάθεια.

Εδώ φθάσαμε στο τέλος της συνεδρίας μας. Ήταν ιδιαίτερη η χαρά μας που προηδρεύσαμε τον εργασιών της Συνόδου σας γιατί μας δόθηκε η ευκαιρία να μάθουμε από εσάς πολλά και να φύγουμε απ' εδώ σοφότεροι.

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών της 16^{ης} Συνόδου της Βουλής των Γερόντων.

Ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συνεργασία. Καλό Σαββατοκυριακό.

(Ωρα λήξης: 1.30 μ.μ.)

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΣΥΝΟΛΩΝ
ΣΤΗ 16η ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ - 2014

A/A	ΟΝΟΜΑ ΒΟΥΛΕΥΤΗ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ
1.	Αθηνά Πελεκάνου	Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός
2.	Αλέκα Γράβαρη Πρέκα	ΕΣΣΕ Λευκωσίας – Παγκύπριος Αντιναρκωτικός Σύνδεσμος
3.	Αναχίτ Εσκιτζιάν	Αρμενική Κοινότητα
4.	Ανδρέας Αγρότης	Παγκύπρια Φορέας Οργανώσεων Ψυχικής Υγείας
5.	Ανδρέας Αποστόλου	Παγκύπριος Διαβητικός Σύνδεσμος
6.	Ανδρέας Κυριακίδης	Παγκύπρια Επιτροπή Συνταξιούχων ΣΕΚ
7.	Ανδρέας Κωνσταντινίδης	Παγκύπρια Οργάνωση Αποκατάστασης Αναπήρων
8.	Ανδρούλλα Πασχαλίδου	Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμου Ευημερίας Ηλικιωμένων (ΠΟΣΕΗ)
9.	Αντώνης Δημητριάδης	Οργάνωση Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου
10.	Αντώνης Οικονόμου	ΕΣΣΕ Κερύνειας
11.	Αντώνης Παπαντώνης	ΕΣΣΕ Αμμοχώστου
12.	Γαβριήλ Γαβριηλίδης	Παγκύπριος Σύνδεσμος Αφυπηρετησάντων Υπαλλήλων Συγκροτήματος Τράπεζας Κύπρου.

13.	Γερόλαιμος Ανδρέου	Οργάνωση Παραπληγικών Κύπρου
14.	Γεώργιος Σταύρου	ΕΚΥΣΥ
15.	Γεώργιος Παπαναστασίου	Στέγη Ευγηρίας Αρχάγγελος Μιχαήλ
16.	Γιάγκος Γεωργίου	ΕΣΣΕ Λευκωσίας
17.	Ελένη Κολιού	ΕΣΣΕ Κερύνειας
18.	Έλση Πραξιτέλους	Σύνδεσμος Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια
19.	Κάτια Λουκά	ΕΚΥΣΥ
20.	Κλαίλια Σκοτεινού	Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός
21.	Κώστας Χαϊλής	ΕΣΣΕ Λάρνακας
22.	Νίκος Πρωτοπαπά	ΕΣΣΕ Πάφου
23.	Σάββας Καρσεράς	Αντιρευματικός Σύνδεσμος
24.	Τάσος Παπαθωμάς	ΕΣΣΕ Λευκωσίας
25.	Φλουρέντζος Κούττας	ΕΣΣΕ Αμμοχώστου
26.	Χαράλαμπος Κωνσταντίνου	ΕΚΥΣΥ
27.	Χρίστος Παπαδόπουλος	ΠΣΣΕ
28.	Κωστάκης Φλωρίδης	ΕΣΣΕ ΛΕΜΕΣΟΥ
29.	Παντελάκης Θεοχάρους	Κίνηση Οικολόγων Συνταξιούχων

30.	Κωνσταντίνου Κυριάκου	Alzheimer
31.	Τάκης Αγαθοκλέους	Κλάδος Συνταξιούχων ΠΑΣΥΔΥ
32.	Γιώργος Αλετράρης	Οργάνωση Παραπληγικών Κύπρου
33.	Γρηγόρης Γρηγοριάδης	Παγκύπρια Επιτροπή Συνταξιούχων ΣΕΚ
34.	Παναγιώτης Καραβάς	Παγκύπρια Επιτροπή Συνταξιούχων ΣΕΚ
35.	Μιχαλάκης Γεωργίου	Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων
36.	Κώστας Θεοχαρίδης	Παγκύπριος Σύνδεσμος Καρδιοπαθών
37.	Πραξούλλα Πετρώνδα	Παγκύπριος Σύνδεσμος Καρκινοπαθών και Φίλων
38.	Μενέλαος Κουζούπης	Παγκύπριος Σύνδεσμος Πολεμιστών Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου
39.	Σωτήρης Παύλου	Σύνδεσμος Αφυπηρετησάντων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου (ΣΑΛΜΕΚ)
40.	Παύλος Τρικούπης	Σύνδεσμος Αφυπηρετησάντων Υπαλλήλων Ομίλου Λαϊκής
41.	Οδυσσέας Μιλτιάδους	Σύνδεσμος Καρδιοπαθών Κύπρου
42.	Κώστας Μισίδης	ΕΣΣΕ Κερύνειας
43.	Γιώργος Λουκά	Σύνδεσμος Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών/ Δημοτικής Εκπαίδευσης
44.	Μαρίνα Τσαγγαρίδου	Σύνδεσμος Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών/ Δημοτικής

		Εκπαίδευσης
45.	Πόπη Αρχοντίδου	ΕΣΣΕ Λεμεσού
46.	Μαρία Δεσπότη	ΠΟΣΕΗ
47.	Πάυλος Κότσαπας	ΣΚΕ Περιστερώνας
48.	Σωτήρης Γεωργίου	ΠΟΣΕΗ
49.	Αννίτα Λίλη	ΕΣΕΑ Αμμοχώστου
50.	Χαράλαμπος Γεωργιάδης	Αντιρευματικός Σύνδεσμος
51.	Αντώνης Καρατζιάς	Παναγροτικός
52.	Γιαννάκης Αριστοτέλους	Συμβούλιο Κοινοτικής Ευημερίας Περιστερώνας
53.	Γιώργος Χρίστου	ΕΣΣΕ Λευκωσίας
54.	Γούλα Δρουσιώτου	Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός
55.	Ελένη Καραϊσκάκη	ΕΣΣΕ Λάρνακας
56.	Ελένη Λαπιθιώτη	ΕΚΥΣΥ
57.	Κύπρος Μουρουζίδης	Σύνδεσμος Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών Μέσης Εκπαίδευσης
58.	Κύπρος Σάντης	Κυπριακός Ερυθρός Σταυρός
59.	Κυριάκος Παρασκευά	Παγκύπρια Επιτροπή Συνταξιούχων ΣΕΚ
60.	Κώστας Κυριακίδης	Στέγη Ευγηρίας Αρχ. Μιχαήλ

61.	Λοΐζος Αδαμπίδης	Σύνδεσμος Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης
62.	Μαρία Ζαμπάρτα	Πνευματική Αδελφότης Ελληνίδων Κύπρου
63.	Νίκος Ανθίμου	Παγκύπρια Οργάνωση Πολυτέκνων
64.	Νίκος Χριστοδουλίδης	Παγκύπριος Σύνδεσμος Αγωνιστών Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου
65.	Παράσχος Δαλίτης	ΕΚΥΣΥ
66.	Περικλής Περικλέους	Οργάνωση Πρεσβυτέρων Πολιτών Κύπρου
67.	Πέτρος Κυριάκου	Παγκύπρια Επιτροπή Συνταξιούχων ΣΕΚ
68.	Χρυσόστομος Ζαχαρία	Παγκύπρια Επιτροπή Συνταξιούχων ΣΕΚ
69.	Χριστίνα Κυριάκου * Παρατηρητές	Σύνδεσμος οι φίλοι των Γερόντων
70.	Γιώργος Χατζηγεωργίου	ΠΟΣΕΗ Κερύνειας
71.	Γιαννάκης Χατζηδημητρίου	Ένωση Δήμων
72.	Μπαλτζοπούλου Άννα	ΠΟΠΣ